

Før eller senere eksploderer jeg!

The Fault in Our Stars av John Green
oversatt og kommentert av
Cathrine Marie Hansen

ENG4490 Masteroppgave i litterær oversettelse fra engelsk
til norsk

Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk

Veileder: Ragnhild Eikli

Universitetet i Oslo

Høst 2012

Før eller senere eksploderer jeg!

The Fault in Our Stars av John Green

oversatt og kommentert av

Cathrine Marie Hansen

© Cathrine Marie Hansen

2012

Før eller senere eksploderer jeg!

Cathrine Marie Hansen

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

IV

Sammendrag

Denne oppgaven består av to deler: en oversettelse av fem kapitler fra John Greens roman *The Fault in Our Stars*, og en kommentar til oversettelsen. I kommentardelen diskuterer og forklarer jeg de valgene jeg tok i oversettelsesprosessen, og jeg ser spesielt på hvordan det at *The Fault in Our Stars* er en ungdomsbok påvirket valgene mine.

Tusen takk til Ragnhild Eikli for all oppmuntring og god veiledning!

Takk til min fine Ole for at du tok deg tid til å korrekturlese.

Jeg vil også rette en stor takk til Ellen Støver, rådgiver/spesialsykepleier hos Kreftforeningen, for at hun hjalp meg med de medisinske termene, og Ulf Landström, fag- og tiltaksansvarlig ved Norges Basketballforbund, for at han gav meg de rette ordene om basketball.

Forord

The Fault in Our Stars er på 313 sider, så jeg kan ikke ta med en full oversettelse til denne oppgaven. Her er et kort referat av handlingen:

Hazel Grace er 16 år og diagnostisert med uhelbredelig kreft. Hun lider også av depresjon. På en støttegruppe for ungdom med kreft møter hun Augustus, som nå er frisk. Hun blir med hjem til ham og der får hun hilse på foreldrene hans og senere utveksler de favorittbøker, Hazel sin er *En keiserlig smerte* av Peter Van Houten (en oppdiktet forfatter og bok).

Hazel har i mange år forsøkt å få kontakt med Van Houten for å få svar på hva som skjer med karakterene i romanen etter at den er ferdig, men hun har aldri lyktes. Gjennom Augustus får hun endelig kontakt med Van Houten, og han inviterer dem til å komme til Amsterdam, der han for tiden bor, for å få svar på alle spørsmål de måtte ha.

Augustus bruker Ønsket sitt (alle barn som lider av kreft får muligheten til å få ett ønske oppfylt, og Hazel brukte sitt på å dra til Disneyland med familien) på å ta Hazel og moren hennes med til Amsterdam. De har et fint og romantisk opphold, til tross for at det viser seg at Van Houten er utilregnelig og aldri hadde tenkt å svare på spørsmålene deres.

Under oppholdet innrømmer også Augustus at kreften har kommet tilbake og at den har spredd seg i hele kroppen hans.

De drar tilbake til Indianapolis der Augustus stadig blir verre og til slutt dør. Etter at han er død finner Hazel det siste Augustus skrev: et minneord til henne. Romanen er skrevet i fortid, men den avsluttes med at Hazel som svar til noe Augustus skrev i minneordet, svarer: ”I do, Augustus. I do”.

Jeg har valgt å ta med deler av kapittel en, to, fem, tolv og hele kapittel tjuet, som er det siste kapittelet. Jeg har valgt akkurat disse fordi de inneholder mange av de viktigste scenene rent handlingsmessig, men jeg prøvde også å bruke kapitler som hadde interessante utfordringer i seg, for eksempel finner vi ”oppmuntringene” og dessuten en del medisinske termer i kapittel to. I kapittel fem får vi se hvordan Van Houten skriver, og i kapittel tolv får vi se hvordan han snakker. I kapittel en er stemmen til Hazel veldig tydelig og vi får flere eksempler på hennes fantasifulle ordsammensetninger og dessuten er det mye slang og ungdomsspråk, mens i det siste kapittelet finner vi et brev fra Augustus som skiller seg ut fra resten av boken fordi det er mer skjørt og poetisk.

Innholdsfortegnelse

Oversettelsen.....	1
Kommentar til oversettelsen.....	39
1. Forfatteren og boken.....	39
2. Oversettelsesstrategi.....	40
2.1 Mellom barnebok og voksenbok.....	41
2.2 Hvor normgivende skal en oversettelse være?.....	42
3. Stemmen til Hazel.....	43
3.1 Ungdomsslang.....	44
3.2 Tomme uttrykk.....	46
3.3 Ikke oversatte ord.....	48
3.4 Fantasifulle sammensetninger.....	49
3.5 Store ord og store forbokstaver.....	52
4. Van Houten.....	53
5. Kulturspesifikke fenomener og uttrykk.....	54
5.1 Lidewij, Mr. og sir.....	56
5.2 ”Oppmuntringer”.....	57
5.3 Titler og sitater.....	59
6. De medisinske termene.....	60
7. ”I do”.....	61
8. Konklusjon.....	62
Referanser.....	63
Litteraturliste.....	65
Kildetekst.....	67

Oversettelsen

Kapittel en

Seint på vinteren i mitt syttende år innså moren min at jeg var deprimert, antakelig fordi jeg sjelden forlot huset, tilbrakte ganske mye tid i senga, leste den samme boka om og om igjen, spiste bare innimellom, og viet store deler av den uendelige fritida mi til å tenke på døden.

Hver gang du leser om kreft i en brosjyre eller på nettet eller hvor som helst, nevner de alltid depresjon som en av bivirkningene av kreft. Men depresjon er faktisk ikke en bivirkning av kreft. Depresjon er en bivirkning av å være døende. (Kreft er også en bivirkning av å være døende. Egentlig er nesten alt det.) Men mamma mente at jeg måtte behandles, så hun tok meg med til Fastlege Jim som var enig i at jeg formelig svømte i en paralyserende og totalt klinisk depresjon, og dermed burde medisinen min justeres og dessuten burde jeg delta på ei ukentlig Støttegruppe.

Denne Støttegruppa bød på en roterende rollebesetning i ulike stadier av svulstdrevet uhelse. Hvorfor roterte besetningen? En bivirkning av å være døende.

Støttegruppa var, så klart, deprimerende som faen. Den møttes hver onsdag i en kjeller med steinvegger i ei korsformet episkopalsk kirke. Der satt vi i ring akkurat i midten av korset, der de to plankene ville ha møttes, der hjertet til Jesus ville ha vært.

Jeg la merke til dette fordi Patrick, Støttegruppelederen og den eneste i rommet som var over atten år, snakket om hjertet til Jesus på hvert bidige møte, og la ut om hvordan vi, som unge kreftoverlevende, satt akkurat midt i Kristus' veldig hellige hjerte og så videre.

Sånn her gikk det for seg i Guds hjerte: de seks eller sju eller ti av oss gikk/trillet inn, småspiste fra det skrøpelige utvalget av kjeks og limonade, satte oss i Ringen av Tillit, og hørte Patrick fortelle, for tusende gang, sin deprimerende miserable livshistorie - at han hadde kreft i ballene og de trodde han kom til å dø, men så døde han ikke, så her er han: en fullvoksen mann i en kirkekjeller i den 137. beste byen i Amerika og han er: skilt, avhengig av dataspill, stort sett venneløs, og han sper på et skralt levebrød ved å utnytte den kreftastiske fortiden sin, samtidig som han sakte jobber seg mot en mastergrad som ikke vil forbedre karriereutsiktene hans, og som alle oss andre venter han på at damoklessverdet skal komme og gi ham den befrielsen han unnslopp den gangen for mange år siden da kreften tok begge nøttene hans, men skånte det som bare den mest sjenerøse sjel ville kalt et liv.

OG KANSKJE DU OGSÅ KAN VÆRE SÅ HELDIG!

Så presenterte vi oss selv: Navn. Alder. Diagnose. Og hvordan vi har det i dag. Jeg heter Hazel, ville jeg si når de kom til meg. Seksten. Skjoldbruskkjertelen opprinnelig, men med en imponerende og stabil satellittkoloni i lungene. Og jeg har det okay.

Når vi hadde gått rundt hele ringen, spurte Patrick alltid om noen hadde lyst til å dele. Og da begynte den oppmuntrende runkeringen: alle snakket om å kjempe og sloss og vinne og om krymping og skanning. I rettferdighetens navn så lot Patrick oss snakke om å dø også. Men de fleste av dem var ikke døende. De fleste ville leve videre og bli voksne, slik som Patrick.

(Dette betydde at gruppa var ganske konkurransepreget, for alle ville overvinne ikke bare selve kreften, men også de andre i rommet. Ja, jeg skjønner at dette er irrasjonelt, men når de forteller deg at det er, la oss si, 20 prosent mulighet for at du lever i fem år, så slår matten inn og du regner deg fram til at det er en av fem ... så du ser rundt og tenker som enhver frisk person ville tenkt: Jeg må leve lenger enn fire av disse jævlene.)

Det eneste forsonende aspektet ved Støttegruppa var en fyr som het Isaac. Han var en melankolsk, radmager gutt med slett blondt hår som lå slengt over ett øye.

Og det var øynene hans som var problemet. Han hadde en slags fantastisk usannsynlig type øyekreft. Ett øye hadde blitt skåret ut da han var yngre, og nå gikk han med den typen tykke briller som gjorde øynene hans (både det ekte og det av glass) usedvanlig digre, som om hele hodet hans egentlig bare var et falskt øye og et ekte øye som stirret på deg. Ut fra det jeg fikk med meg når Isaac en sjelden gang delte med gruppa, hadde et tilbakefall nå sørget for at det gjenværende øyet hans var i livsfare.

Isaac og jeg kommuniserte nesten utelukkende gjennom sukk. Hver gang noen diskuterte antikreftdietter eller snusing av malt haifinne eller noe, kikket han bort på meg og kom med et aldri så lite sukk. Jeg ristet mikroskopisk på hodet og slapp pusten ut som svar.

Så Støttegruppa sugde, og etter et par uker var jeg blitt ganske motstrebende og mutt av det hele. Den onsdagen jeg stiftet bekjentskap med Augustus Waters, gjorde jeg faktisk mitt beste for å snike meg unna dagens Støttegruppe der jeg satt i sofaen sammen med mamma og så tredje episode i en tolvtimers maraton av fjorårets Top Model. Jeg hadde riktignok allerede sett hele sesongen, men likevel.

Meg: "Jeg nekter å dra på Støttegruppa."

Mamma: "Et av symptomene på depresjon er manglende interesse for aktiviteter."

Meg: "Plis, bare la meg se på Top Model. Det er en aktivitet."

Mamma: ”TV er en passivitet.”

Meg: ”Æsj, mamma, plis.”

Mamma: ”Hazel, du er en tenåringsunge. Du er ikke en liten unge lenger. Du må skaffe deg noen venner, komme deg ut av huset, leve livet.”

Meg: ”Ikke send meg til Støttegruppa hvis du vil at jeg skal leve livet. Kjøp meg falsk leg sånn at jeg kan dra på byen, og drikke vodka, og ta hasj.”

Mamma: ”For det første så tar man ikke hasj.”

Meg: ”Der ser du, sånt ville jeg visst hvis dere skaffet meg falsk leg.”

Mamma: ”Du drar på Støttegruppa.”

Meg: ”ÆÆÆÆSJ.”

Mamma: ”Hazel, du fortjener et liv.”

Det fikk meg til å holde kjeft, selv om jeg ikke helt så sammenhengen mellom oppmøte på Støttegruppa og det å ha et *liv*. Allikevel gikk jeg med på å dra – etter at jeg hadde forhandlet fram retten til å ta opp de 1,5 episodene av Top Model som jeg kom til å gå glipp av.

Jeg dro på Støttegruppa av samme grunn som jeg en gang hadde latt sykepleiere med knappe atten måneder formell utdanning forgifte meg med kjemikalier med eksotiske navn: jeg ville at foreldrene mine skulle være fornøyde. Det er bare en ting her i verden som er mer bedritent enn å stryke med av kreft når du er seksten, og det er å ha et barn som stryker med av kreft.

Mamma kjørte inn på den buede oppkjørselen bak kirka klokka 16.56. Jeg lot som om jeg fiklet med oksygentanken bare for å slå i hjel litt tid.

”Vil du at jeg skal bære den inn for deg?”

”Nei, det går bra,” sa jeg. Den sylindrerformede grønne tanken veide bare et par kilo, og jeg hadde ei sånn lita ståltralle som jeg kunne trille den rundt etter meg på. Tanken leverte to liter oksygen til meg hvert minutt gjennom en kanyle, et gjennomsiktig rør som delte seg rett under halsen, la seg bak ørene, og så gjenforentes i neseborene mine. Denne innretningen var nødvendig fordi lungene mine sugde på å være lunger.

”Jeg er glad i deg,” sa hun idet jeg gikk ut.

”Glad i deg også, mamma. Ses klokka seks.”

”Skaff deg noen venner!” sa hun gjennom det nedrullede vinduet idet jeg gikk.

Jeg hadde ikke lyst til å ta heisen fordi det å ta heisen er en Siste Dager-type aktivitet på Støttegruppa, så jeg tok trappa. Jeg forsynte meg med en kjeks og skjenket opp litt limonade i en pappkopp og så snudde jeg meg.

En gutt stirret på meg.

Jeg var helt sikker på at jeg aldri hadde sett ham før. Han var lang og slank, men fremdeles muskuløs, og den støpte barneskolestolen han satt på forsvant nesten under ham. Mahognifarget hår, rett og kort. Han så ut til å være på min alder, kanskje et år eldre, og han satt med halebeinet mot kanten av stolen, aggressivt dårlig holdning, og den ene handa halvveis nedi lomma på mørke jeans.

Jeg så bort, plutselig oppmerksom på de utallige utilstrekkelighetene mine. Jeg hadde på meg gamle jeans som en gang hadde vært stramme, men som nå slang rundt meg på rare steder, og ei gul t-skjorte som reklamerte for et band jeg ikke engang likte lenger. Og håret mitt: jeg hadde en sånn pasjesveis, og jeg hadde ikke engang tatt meg bryet med å gre det. Dessuten hadde jeg latterlig feite bollekinn, en bivirkning av behandlingen. Jeg så ut som en normalt proporsjonert person med ballong til hode. Og så må vi jo ikke glemme situasjonen med ankleggene mine. Og likevel – jeg kikket fort bort på ham, og øynene hans var fremdeles på meg.

Det gikk opp for meg hvorfor det kalles *øyekontakt*.

Jeg gikk inn i ringen og satte meg ned ved siden av Isaac, to stoler unna gutten. Jeg kikket igjen. Han så ennå på meg.

Ja, la meg bare si det: han var hot. En ikke-hot gutt stirrer uavbrutt på deg og det er, i beste fall, pinlig og, i verste fall, et slags overgrep. Men en hot gutt ... vel.

Jeg dro ut mobilen min og trykte på den slik at den viste klokka: 16.59. Ringen fyltes opp av de uheldige tolv- til attenåringene, og så begynte Patrick med en bønn for sinnsro: *Gud, gi meg sinnsro til å godta de ting jeg ikke kan forandre, mot til å forandre de ting jeg kan og forstand til å se forskjellen*. Gutten stirret fortsatt på meg. Jeg kjente meg ganske rødmende.

Til slutt bestemte jeg meg for at den beste strategien var å stirre tilbake. Gutter har tross alt ikke monopol på den Stirregreia. Så jeg lot øynene gli over ham mens Patrick for tusende gang erkjente at han var balleløs osv, og snart hadde vi en stirrekonkurranse. Etter ei stund smilte gutten og så, endelig, skled de blå øynene hans vekk. Da han så tilbake på meg, hevet jeg kjapt øyenbrynene for å si: *jeg vant*.

Han trakk på skuldrene. Patrick fortsatte, og så var det endelig tid for presentasjonene. "Isaac, kanskje du har lyst til å være først i dag. Jeg vet at du går ei vanskelig tid i møte."

"Jepp," sa Isaac. "Jeg heter Isaac. Jeg er sytten. Det ser ut til at jeg må opereres i løpet av et par uker, og da kommer jeg til å bli blind. Ikke for å klage eller noe, for jeg vet at mange av oss har det verre, men, jeg mener, det er jo ganske kjipt å være blind. Men kjæresten min hjelper. Og venner som Augustus." Han nikket mot gutten, som nå hadde et navn. "Så, ja," fortsatte Isaac. Han satt og så på hendene sine, som han hadde foldet inn i hverandre som toppen på en tipi. "Det er ikke noe å gjøre med det."

"Vi er her for deg, Isaac," sa Patrick. "La Isaac få litt støtte, folkens." Og så sa vi alle monotont: "Vi er her for deg, Isaac."

Så var det Michael sin tur. Han var tolv. Han hadde leukemi. Han hadde alltid hatt leukemi. Han hadde det okay. (Det var i hvert fall det han sa. Han hadde tatt heisen.)

Lida var seksten, og pen nok til å være gjenstand for oppmerksomheta til den hotte gutten. Hun var en av de faste og i remisjon fra blindtarmkreft, noe jeg tidligere ikke engang visste fantes. Hun sa – som hun gjorde hver eneste gang jeg hadde vært på Støttegruppa – at hun følte seg *sterk*, og det føltes som skryting for meg der jeg satt med oksygenpumpende knotter som kilte i neseborene.

Det var fem andre før de kom til ham. Han smilte litt da det var hans tur. Stemmen hans var lav, slørete og dødssexy. "Jeg heter Augustus Waters," sa han. "Jeg er sytten. Jeg hadde et snev av osteosarkom for et og et halvt år siden, men jeg er bare her i dag fordi Isaac ba om det."

"Og hvordan har du det?" spurte Patrick.

"Å, jeg har det utmerket." Augustus Waters smilte med den ene munnviken. "Jeg er på en berg-og-dal-bane som bare går oppover, min venn."

Da det var min tur sa jeg: "Jeg heter Hazel. Jeg er seksten. Skjoldbruskkjertelen med metastaser i lungene. Jeg har det okay."

Timen fortsatte gesvint: strider ble utførlig gjenfortalt, kamper vunnet midt i kriger som garantert ville bli tapt, håp ble holdt fast ved, familie ble både feiret og fordømt, det ble slått fast at venner bare ikke forsto det, tårer ble felt, trøst bydd fram. Verken Augustus Waters eller jeg snakket igjen før Patrick sa: "Augustus, kanskje du har lyst til å snakke litt med gruppa om det du er redd for?"

"Det jeg er redd for?"

"Ja."

”Det jeg er redd for er glemsel,” sa han uten å nøle et sekund. ”Jeg frykter det som den legendariske blinde mannen fryktet mørket.”

”For tidlig,” sa Isaac og brøt ut i et smil.

”Var det ufølsomt?” spurte Augustus. ”Jeg kan være ganske blind for andre sine følelser.”

Isaac lo, men Patrick løftet advarende en finger og sa: ”Augustus, vær så snill. La oss gå tilbake til *deg* og *dine* problemer. Du sa at du var redd for glemsel?”

”Det gjorde jeg,” svarte Augustus.

Patrick virket forvirra. ”Er det, øh, er det noen som har lyst til å kommentere det?”

Jeg hadde ikke vært på skolen på ordentlig på tre år. Foreldrene mine var mine to beste venner. Min tredje beste venn var en forfatter som ikke engang visste at jeg fantes. Jeg var en ganske sjenert person – ikke typen som rekker opp handa.

Og likevel bestemte jeg meg for å kommentere, bare denne ene gangen. Jeg rakk handa opp halvveis og Patrick, tydelig henrykt, sa med en gang: ”Hazel!” Jeg er sikker på at han antok at jeg var i ferd med å åpne meg. Bli En Del Av Grappa.

Jeg så bort på Augustus Waters, som så tilbake på meg. Du kunne nesten se gjennom øynene hans, så blå var de. ”Det vil komme ei tid,” sa jeg: ”der vi alle er døde. Absolutt alle. Det vil komme ei tid der det ikke er noen mennesker igjen som kan huske at noen noensinne eksisterte eller at arten vår noen gang gjorde noe som helst. Det vil ikke være noen igjen til å huske Aristoteles eller Kleopatra, og i hvert fall ikke deg. Alt vi har bygd og skrevet og tenkt og oppdaget vil være glemt og alt dette,” – jeg gestikulerte til alt rundt oss – ”vil ha vært for intet. Kanskje denne tida kommer snart eller kanskje den er millioner av år unna, men selv om vi overlever at sola vår kolliderer, så vil vi ikke overleve for alltid. Det var ei tid før organismer fikk bevissthet, og det kommer til å være ei tid etter. Og hvis uunngåeligheten i menneskelig glemsel plager deg, så oppfordrer jeg deg til å ignorere det. Gudene vet at det er det alle andre gjør.”

Kapittel to

Augustus Waters kjørte forferdelig. Alt skjedde med et kolossalt RYKK, enten det var starting eller stopping. Jeg fløy mot setebeltet i Toyota SUV-en hans hver gang han bremsset, og nakken min smalt bakover hver gang han tråkket på gassen. Jeg kunne ha vært nervøs – jeg satt jo i bilen til en fremmed gutt på vei til huset hans, og jeg var veldig bevisst på at

drittlungene mine ville komplisere ethvert forsøk på å avverge uønskede tilnærmelser – men måten han kjørte på var bare så forbløffende dårlig at jeg ikke klarte å tenke på noe annet.

Vi hadde kjørt kanskje en kilometer i forreven stillhet før Augustus sa: ”Jeg strøk på førerprøven tre ganger.”

”Du sier ikke det.”

Han lo og nikket. ”Vel, jeg kjenner ikke trykk i gamle Protter’n, og jeg får ikke helt taket på å kjøre venstrebeint. Legen min sier at de fleste som er amputert kan kjøre helt greit, men ... ja. Ikke jeg. Uansett, jeg drar inn for å ta min fjerde førerprøve, og det går sånn cirka som dette.” Åtte hundre meter foran oss skiftet et trafikklys til rødt. Augustus slengte seg på bremsen og kastet meg ut i den trekantede omfavnelsen til setebeltet. ”Sorry, jeg sverger jeg prøver å være forsiktig. Ja, så uansett, da prøven var ferdig var jeg helt sikker på at hadde strøket igjen, men kjørelæreren bare: ’Du kjører ubehagelig, men teknisk sett er det ikke farlig.’”

”Jeg tror kanskje ikke jeg er enig,” sa jeg. ”Jeg synes det lukter Kreftgode.”

Kreftgoder er alle de små tingene barn med kreft får som vanlige barn ikke får: basketballer som er signert av idrettshelter, slippe straff hvis man leverer lekser for seint, ufortjente sertifikater, osv.

”Jepp,” sa han. Trafikklyset ble grønt. Jeg stålsatte meg. Augustus slengte seg på gassen.

”Du vet at de har handkontroller for folk som ikke kan bruke beina,” påpekte jeg.

”Ja,” sa han. ”Kanskje en vakker dag.” Han sukket på en måte som fikk meg til å lure på hvorvidt han kjente seg sikker på at *en vakker dag* eksisterte. Jeg visste at osteosarkom var veldig helbredelig, men allikevel.

Det finnes en rekke måter å finne ut av omtrent hvor store sjanser folk har til å overleve uten å faktisk *spørre*. Jeg brukte den klassiske: ”Så, går du på skole?” Vanligvis tar foreldrene dine deg ut av skolen på et eller annet tidspunkt hvis de tror du skal stryke med.

”Jepp,” sa han. ”Jeg går på North Central. Et år på etterskudd, da. Jeg går andre året. Du?”

Jeg vurderte å lyve. Ingen liker lik, tross alt. Men når alt kom til alt fortalte jeg sannheta. ”Nei, foreldrene mine tok meg ut for tre år siden.”

”Tre år?” spurte han forbløffet.

Jeg fortalte Augustus om mirakelet mitt i grove trekk: diagnostisert med stadium IV skjoldbruskkjertelkreft da jeg var tretten. (Jeg fortalte ikke at diagnosen kom tre måneder etter

at jeg fikk mensen for første gang. Liksom: Gratulerer! Du er en kvinne. Nå kan du dø.) Det var, ble vi fortalt, uheldig.

Jeg gikk gjennom en operasjon som kalles *radikal halsdisseksjon*, og det er omtrent like behagelig som det høres ut. Så stråling. Så prøvde de litt cellegift på lungesvulstene mine. Svulstene krympet, og så vokste de igjen. Da var jeg blitt fjorten år. Lungene mine begynte å fylles med vann. Jeg så ganske død ut – hendene og føttene mine svulmet, huden sprakk, leppene mine var konstant blå. De har et bedøvelsesmiddel som gjør at du ikke blir så fullstendig livredd over det faktum at du ikke klarer å puste, og jeg fikk mye av det pumpet inn i meg gjennom en PICC-line, i tillegg til et titalls andre medikamenter. Allikevel er det et visst ubehag i det å drukne, spesielt når det skjer over en tidsperiode på flere måneder. Til slutt endte jeg opp på intensiv med lungebetennelse, og mamma knelte ved sia av senga mi og sa: ”Er du klar, gullet?” og jeg svarte at jeg var klar, og pappa bare sa at han var glad i meg om og om igjen med en stemme som ikke bristet, men heller allerede var knust, og jeg sa at jeg var glad i ham også om og om igjen, og alle holdt hender, og jeg klarte ikke å få igjen pusten, og lungene mine oppførte seg helt desperat, de gispet og dro meg ut av senga i et forsøk på å finne ei stilling som kunne gi dem luft, og jeg ble flau over hvor desperate de var, vemmet over at de ikke bare kunne *gi slipp*, og jeg husker mamma fortalte meg at alt var okay, at jeg var okay, at jeg kom til å bli okay, og faren min prøvde så hardt å ikke hulke at når han med jevne mellomrom gjorde det var det som et jordskjelv. Og jeg husker at jeg hadde lyst til å ikke være våken.

Alle trodde at det var slutten på meg, men Kreftlege Maria klarte å få ut noe av væska fra lungene mine, og ikke lenge etterpå begynte antibiotikaene de hadde gikk meg for lungebetennelsen å virke.

Jeg våknet og ble snart satt på en av de eksperimentelle behandlingene som er beryktet i Den Kreftianske Republik for Ikke å Virke. Medikamentet var Phalanxifor, et molekyl som er designet til å feste seg til kreftceller og redusere veksten deres. Det virket ikke på 70 prosent av folk. Men det virket på meg. Svulstene krympet.

Og de fortsatte å være krympet. Hurra, Phalanxifor! De siste atten månedene har metastasene mine knapt vokst, så jeg sto igjen med lunger som suger på å være lunger, men som muligens kan streve seg framover på ubestemt tid ved hjelp av oksygen og en daglig dose Phalanxifor.

Riktignok hadde Kreftmirakelet bare resultert i ei stund med kjøpt tid. (Jeg visste ennå ikke størrelsen på stunda.) Men da jeg fortalte dette til Augustus Waters malte jeg et så rosenrødt bilde som mulig, og utbroderte særlig det mirakuløse ved mirakelet.

”Så nå må du tilbake til skolen,” sa han.

”Jeg *kan* faktisk ikke,” forklarte jeg, ”for jeg har allerede generell studiekompetanse. Så jeg tar emner på MCC.” MCC var den lokale høyskolen.

”Høyskolen,” sa han og nikket. ”Det forklarer den verdensvante utstrålinga.” Han gliste mot meg. Jeg dyttet spøkefullt til armen hans. Jeg kjente muskelen rett under huden, helt stram og fantastisk.

Vi tok en hvinende sving inn i ei gate med to meter høye murgjerder. Huset hans var det første til venstre. Et toetasjers i kolonistil. Vi stoppet med et rykk i oppkjørselen hans.

Jeg fulgte etter ham inn. Ei tretavle i vindfanget var gravert med ordene *Hjemme er der hjertet er* i kursiv, og det viste seg at hele huset var utsmykket med lignende observasjoner. *Gode venner er vanskelig å finne og umulig å glemme* kunne jeg lese på en illustrasjon over knaggerekken. *Ekte kjærighet fødes av vanskelige tider* lovte ei brodert pute i den antikvitetsinnredete stua deres. Augustus så at jeg leste: ”Foreldrene mine kaller dem Oppmuntringer,” forklarte han. ”De er overalt.”

Moren og faren hans kalte ham Gus. De holdt på å lage enchilada på kjøkkenet (på et lite glassmaleri ved vasken stod det med boblete bokstaver *Familie varer evig*). Moren hans la kylling i tortillaer som faren hans deretter rullet sammen og la i ei glassform. Det virket ikke som om de var særlig overraska over å se meg der, og det var jo forståelig: det faktum at Augustus fikk meg til å *føle* meg spesiell var ikke nødvendigvis en indikasjon på at jeg *var* spesiell. Kanskje han tok med ei ny jente hver kveld for å vise henne filmer og rote litt.

”Dette er Hazel Grace,” sa han for å presentere meg.

”Bare Hazel,” sa jeg.

”Hvordan går det, Hazel?” spurte faren til Gus. Han var høy – nesten like høy som Gus – og tynn på en måte som folk i foreldrealder som regel ikke er.

”Okay,” sa jeg.

”Hvordan var Støttegruppa til Isaac?”

”Det var bare utrolig,” sa Gus.

”Du er en skikkelig lyseslukker,” sa moren hans. ”Hazel, liker du deg der?”

Jeg nølte litt mens jeg prøvde å finne ut om jeg skulle kalibrere svaret for å gjøre inntrykk på Augustus eller foreldrene hans. ”De fleste som deltar er skikkelig greie,” sa jeg til slutt.

”Akkurat det samme oppdaget vi om familiene på Memorial da det sto på som verst med behandlinga til Gus,” sa faren hans. ”Alle var så hyggelige. Sterke, også. Det er i de mørkeste dagene at Gud fører de beste menneskene inn i livet ditt.”

”Fort, gi meg ei pyntepute og litt tråd, for det der må bli en Oppmuntring,” sa Augustus, og faren hans så litt irritert ut, men så la Augustus en lang arm rundt skuldrene hans og sa: ”Jeg bare tuller, pappa. Jeg liker de sabla Oppmuntringene. Virkelig. Jeg bare kan ikke innrømme det fordi jeg er tenåring.” Faren hans himlet med øynene.

”Du blir til middag, håper jeg?” spurte moren hans. Hun var lita og brunette og type grå mus.

”Greit?” sa jeg. ”Jeg må være hjemme før ti. Også, øh, spiser jeg ikke kjøtt?”

”Det er greit. Vi bare vegetarianiserer noen av dem,” sa hun.

”Dyr er bare for søte?” spurte Gus.

”Jeg prøver å minimere antall dødsfall som jeg er ansvarlig for,” sa jeg.

Gus åpnet munnen for å svare, men så stoppet han seg selv.

Moren hans fylte stillheta: ”Vel, jeg synes det er kjempeflott.”

De snakket litt med meg om det faktum at enchiladaene var Berømte Waters-enchiladaer og Ikke Til å Gå Glipp Av, og at Gus også måtte være hjemme før ti, og at de hadde en iboende mistillit til enhver som sa at barna måtte komme hjem til et hvilket som helst *annet* tidspunkt, og gikk jeg på skole – ”hun studerer på høyskolen,” skjøt Augustus inn – og at været var sannelig og aldeles usedvanlig til å være mars, og om våren er allting nytt, og de spurte meg ikke en eneste gang om oksygenet eller diagnosen min, og det var både rart og fantastisk, og så sa Augustus: ”Hazel og jeg skal se *V for Vendetta* sånn at hun kan se sin filmatiske dobbelgjenger: Natalie Portman rundt midten av totusentallet.”

”Da er TV-en i stua deres i kveld,” sa faren hans glad.

”Jeg tror vi egentlig har tenkt å se den i kjelleren.”

Faren hans lo. ”Godt forsøk. Stua.”

”Men jeg har lyst til å vise Hazel Grace kjelleren,” sa Augustus.

”Bare Hazel,” sa jeg.

”Så vis Bare Hazel kjelleren,” sa faren hans. ”Og så kommer dere opp og ser filmen deres i stua.”

Augustus blåste ut kinnene, balanserte på beinet og vridde på hoftene slik at protesebeinet svingte fram. ”Greit,” mumlet han.

Jeg fulgte ham ned noen teppebelagte trapper til et digert soverom i kjelleren. Ei hylle i øyehøyde gikk rundt hele rommet og den var stappfull av basketmemorabilia: flere titalls trofeer med plastmenn i gull som var midt i et hopp eller driblet eller gikk for et nærskudd i en usynlig kurv. Det var også en hel del signerte baller og sneakers.

”Jeg spilte basket før,” forklarte han.

”Du må ha vært ganske god.”

”Jeg var ikke så verst, men alle skoene og ballene er Kreftgoder.” Han gikk bort til TV-en, der en diger bunke DVD-er og spill var stablet i en slags pyramideform. Han bøyd seg med stive bein og snappet til seg *V for Vendetta*. ”Jeg var liksom prototypen på hvit bondeknøl fra Indiana,” sa han. ”Jeg var bare opptatt av å gjenopplive halvdistansekuddets tapte kunst, men så en dag holdt jeg på med straffekast – bare stod på sidelinja i gymsalen på North Central og kastet baller. Og så plutselig klarte jeg ikke å forstå hvorfor jeg metodisk kastet et sfærisk objekt gjennom et torusformet objekt. Det virket som det mest idiotiske jeg kunne finne på.

Jeg begynte å tenke på små barn som putter en sylinderformet leke gjennom et rundt hull, og hvordan de gjør det om og om igjen i flere måneder når de først finner ut av det, og jeg tenkte at basket egentlig bare var en litt mer aerob versjon av akkurat den samme greia. Uansett, jeg fortsatte bare med straffekastene i ei lita evighet. Jeg traff åtti på rad, personlig rekord, men etter hvert som jeg fortsatte følte jeg meg mer og mer som en toåring. Og så begynte jeg av en eller annen grunn å tenke på hekkeløpere. Er du okay?”

Jeg hadde satt meg på et hjørne av den uoppredde senga hans. Jeg prøvde ikke å være frampå eller noe, jeg ble bare sliten når jeg måtte stå mye. Jeg hadde stått i stua og etter det hadde det vært trappa og så var det mer ståing, og det var ganske mye ståing til meg å være, og jeg hadde ikke lyst til å besvime eller noe. Jeg var litt som en viktoriansk lady på besvimelsesfronten. ”Det går bra,” sa jeg. ”Jeg hører. Hekkeløpere?”

”Ja, hekkeløpere. Jeg vet ikke hvorfor. Jeg begynte å tenke på dem der de løper hekkeløpene sine og hopper over disse totalt vilkårlige tingene som har blitt lagt i veien deres. Og jeg lurte på om hekkeløpere noen gang tenker, du vet, *Dette ville gått raskere hvis vi bare kvittet oss med hekkene.*”

”Dette var før du ble diagnostisert?” spurte jeg.

”Ja visst, vel, det var dét, også.” Han smilte med halve munnen. ”Dagen med de eksistensielt ladede straffekastene var tilfeldigvis også min siste dag med dobbelbeinhet. Jeg hadde ei helg mellom dagen de planla amputasjonen og dagen det skjedde. Mitt flyktige innblikk i det Isaac går gjennom nå.”

Jeg nikket. Jeg likte Augustus Waters. Jeg likte ham skikkelig, skikkelig, skikkelig godt. Jeg likte det at han avsluttet historien sin med noen andre. Jeg likte stemmen hans. Jeg likte at han tok *eksistensielt ladede* straffekast. Jeg likte at han var professor ved fakultetet for Lett Skjeve Smil og professor II ved fakultetet for Har En Stemme Som Får Huden Min Til Å Føles Mer Som Hud. Og jeg likte at han hadde to navn. Jeg har alltid likt folk med to navn, for da får du bestemme deg for hva du har lyst til å kalle dem: Gus eller Augustus? Jeg var alltid bare Hazel, enverdige Hazel.

”Har du søsken?” spurte jeg.

”Hæ?” svarte han. Han virket litt distraheret.

”Du sa at du så på barn som lekte.”

”Å ja, nei. Jeg har nevøer, fra halvsøstrene mine. Men de er eldre. De er liksom – PAPPA, HVOR GAMLE ER JULIE OG MARTHA?”

”Tjueåtte!”

”De er tjueåtte. De bor i Chicago. Begge er gift med skikkelig fancy advokattyper. Eller banktyper. Jeg husker aldri. Har du søsken?”

Jeg ristet på hodet. ”Så hva er historien din?” spurte han og satte seg ned ved sia av meg på trygg avstand.

”Jeg fortalte deg jo i sted. Jeg ble diagnostisert da ...”

”Nei, ikke krefthistorien din. *Din* historie. Interesser, hobbyer, lidenskaper, rare fetisjer, og så videre og så videre.”

”Øh,” sa jeg.

”Ikke fortell meg at du er av den typen som blir sykdommen sin. Jeg kjenner så mange som er sånn. Det er nedslående. Jeg mener, kreft er i vekstbransjen, ikke sant? I ta-over-folk bransjen. Men du har vel ikke latt den lykkes før tida?”

Det gikk opp for meg at kanskje hadde jeg det. Jeg sleit med hvordan jeg ville framstå for Augustus Waters, hvilke lidenskaper jeg skulle omfavne, og i stillheta som fulgte gikk det opp for meg at jeg ikke var særlig interessant. ”Jeg er ganske uekstraordinær.”

”Det avviser jeg på stående fot. Tenk på noe du liker. Det første du kommer på.”

”Øh. Å Lese?”

”Hva leser du?”

”Alt. Fra skrekkelige kjærlighetsromaner til pretensiøs skjønnlitteratur til poesi, liksom. Hva som helst.”

”Skriver du poesi, også?”

”Nei. Jeg skriver ikke.”

”Der!” Nesten ropte Augustus. ”Hazel Grace, du er den eneste tenåreren i Amerika som foretrekker å lese poesi framfor å skrive det. Det sier meg så mye. Du leser mange av de klassiske mesterverkene med stor M, gjør du ikke?”

”Jeg tror det?”

”Hva er favoritten?”

”Øh,” sa jeg.

Favorittboka mi, med god margin, var *En keiserlig smerte*, men jeg likte ikke å fortelle folk om den. Av og til så leser du ei bok og den fyller deg med en sånn merkelig glødende iver, og du blir overbevist om at den ødelagte verden der ute aldri kommer til å bli satt sammen igjen med mindre alle levende mennesker leser den boka. Og så er det sånne bøker som *En keiserlig smerte*, som du ikke kan fortelle om til folk, bøker som er så spesielle og sjeldne og *dine* at det å annonsere hengivenheten din føles som et svik.

Det var ikke engang det at boka var så bra eller noe; det var bare det at forfatteren, Peter Van Houten, så ut til å forstå meg på rare og umulige måter. *En keiserlig smerte* var min bok, på samme måte som min kropp var min kropp, og mine tanker var mine tanker.

Til tross for alt det fortalte jeg om den til Augustus. ”Favorittboka mi er sannsynligvis *En keiserlig smerte*,” sa jeg.

”Handler det om zombier?” spurte han.

”Nei,” sa jeg.

”Stormtroopere?”

Jeg ristet på hodet. ”Det er ikke den typen bok.”

Han smilte. ”Jeg har tenkt å lese denne forferdelige boka med den kjedelige tittelen som ikke inneholder stormtroopere,” lovt han, og jeg følte med en gang at jeg ikke burde fortalt ham om den. Augustus snudde seg mot en stabel bøker under nattbordet sitt. Han snappet til seg en paperback og en penn. Mens han skriblet ned en dedikasjon på tittelsida, sa han: ”I bytte mot at du leser denne briljante og uforglemmelige romaniseringen av favorittspillet mitt.” Han holdt opp boka, den het *The Price of Dawn*. Jeg lo og tok den. Det

ble på en måte et lite virvar av hender i bokoverrekkelsen, og så holdt han handa mi. ”Kald,” sa han og presset en finger mot det bleke handleddet mitt.

”Ikke kald, mer underoksygenert,” sa jeg.

”Jeg digger når du snakker medisinsk til meg,” sa han. Han reiste seg, og dro meg opp med ham, og han slapp ikke handa mi før vi var ved trappa.

Kapittel fem

Jeg snakket ikke med Augustus igjen på nesten ei uke. Jeg hadde ringt ham på De Knuste Trofeers Kveld, så tradisjonen tro var det hans tur å ringe meg. Men han ringte ikke. Nå var det ikke sånn at jeg holdt telefonen i ei svett hand hele dagen og stirret på den mens jeg satt der i min Beste Gule Kjole og tålmodig ventet på at min gentleman caller skulle leve opp til tilnavnet sitt. Jeg fortsatte som vanlig: Jeg møtte Kaitlyn og kjæresten hennes (og han var søt, men langt fra Augustinsk) og drakk kaffe med dem; jeg tok min daglige rasjon Phalanxifor; jeg hadde forelesning ved høyskolen tre ganger den uka; og hver kveld satte jeg meg ned og spiste middag med foreldrene mine.

Søndag kveld spiste vi pizza med grønn paprika og brokkoli. Vi hadde satt oss ned rundt det runde lille bordet vårt på kjøkkenet da telefonen min begynte å synge, men jeg fikk ikke lov til å sjekke den, fordi vi har en absolutt ingen-telefoner-ved-middagsbordetregel.

Så jeg spiste litt mens foreldrene mine snakket om et jordskjelv som akkurat hadde vært på Papua Ny-Guinea. De møtte hverandre i Fredskorpset på Papua Ny-Guinea, så hver gang noe skjedde der, selv om det var noe forferdelig, var det som om de helt plutselig ikke var store, stasjonære skapninger, men de unge og idealistiske og selvstendige og robuste folkene de en gang hadde vært, og de var så oppslukt at de ikke engang kastet et blick bort på meg der jeg satt og spiste fortere enn jeg noensinne hadde spist. Jeg overførte mat fra tallerkenen opp til munnen min i et tempo og med en intensitet som gjorde at jeg ble ganske andpusten, noe som så klart fikk meg til å bekymre meg for om lungene mine igjen svømte i et stigende basseng av væske. Jeg fordrev tanken som best jeg kunne. Jeg skulle inn til en PET-skanning om et par uker. Hvis noe var galt ville jeg få vite det snart nok. Jeg tjente ingenting på å bekymre meg mellom nå og da.

Men allikevel bekymret jeg meg. Jeg likte å være en person. Jeg hadde lyst til å fortsette med det. Bekymring er nok en bivirkning av å være døende.

Endelig var jeg ferdig og sa: ”Kan jeg gå fra bordet?” og de tok knapt nok pause fra samtalen om fordelene og ulempene ved den Guineanske infrastrukturen. Jeg rasket med meg telefonen fra veska mi på kjøkkenbenken og sjekket tapte anrop. *Augustus Waters*.

Jeg gikk ut kjøkkendøra og inn i tussmørket. Jeg kunne se huska og jeg tenkte på å gå bort til den og sitte og svinge mens jeg snakket med ham, men det virket ganske fjernt siden det å *spise* gjorde meg sliten.

I stedet la jeg meg ned på gresset der terrassen tok slutt og så opp på Orion, det eneste stjernebildet jeg kjente igjen, og så ringte jeg ham.

”Hazel Grace,” sa han.

”Hei,” sa jeg. ”Hvordan står det til?”

”Utmerket,” sa han. ”Jeg har hatt lyst til å ringe deg nærmest minuttlig, men jeg har ventet til jeg klarte å tenke sammenhengende ad *En keiserlig smerte*.” (Han sa ’ad’. Han gjorde faktisk det. Han, altså.)

”Og?” sa jeg.

”Jeg tror det er som om. Da jeg leste den så bare følte det som, som.”

”Som?” spurte jeg ertende.

”Som om det var en gave?” sa han spørrende. ”Som om du hadde gitt meg noe viktig.”

”Å,” sa jeg stille.

”Det var litt tåpelig,” sa han. ”Sorry.”

”Nei,” sa jeg. ”Nei. Ikke unnskyld deg.”

”Men den slutter ikke.”

”Mhm,” sa jeg.

”Tortur. Jeg *skjønner* det jo, liksom, jeg skjønner at hun døde eller noe.”

”Ikke sant, det er det jeg tenker,” sa jeg.

”Og okay, greit nok, men det er en uskreven kontrakt mellom forfatter og leser og jeg tror at det å ikke ha en slutt på boka di misligholder den kontrakten.”

”Jeg vet ikke,” sa jeg. Jeg kjente meg litt på defensiven på vegne av Peter Van Houten. ”Det er på en måte litt det jeg liker med boka. Det er en sann skildring av døden. Du dør midt i livet, midt i en setning. Men jeg vil – Gud, jeg vil virkelig vite hva som skjer med alle de andre. Det var det jeg spurte ham om i alle brevene mine. Men han, ja, han svarer aldri.”

”Akkurat. Du sa han var en einstøing?”

”Korrekt.”

”Umulig å spore opp.”

”Korrekt.”

”Fullstendig utilgjengelig,” sa Augustus.

”Dessverre, ja,” sa jeg.

”Kjære Mr. Waters,” svarte han. ”Jeg skriver for å takke deg for din elektroniske korrespondanse, mottatt via frøken Vliegenthart den sjette april i år fra Amerikas forente stater, i den grad geografi kan sies å eksistere i vår altomfattende digitaliserte samtidighet.”

”Augustus, hva faen?”

”Han har en assistent,” sa Augustus. ”Lidewij Vliegenthart. Jeg fant henne. Jeg sendte henne en e-post. Hun ga e-posten til ham. Han svarte via kontoen hennes.”

”Okay, okay. Les videre.”

”Svaret mitt blir skrevet med blekk og penn i den vidunderlige tradisjonen til de som kom før oss, for så å bli transkribert av frøken Vliegenthart til en rekke med 1-er og 0-er som skal reise gjennom det banale nettet som i det siste har forledet vår art, så jeg beklager på forhånd for eventuelle feil eller utelatelser som dette kan resultere i.

Gitt underholdningsbakkanalet som er til rådighet for unge menn og kvinner av din generasjon, er jeg takknemlig til enhver, hvor som helst, som setter av de timene det er nødvendig å ha til rådighet for å lese den lille boken min. Men jeg er spesielt takknemlig mot deg, min gode mann, både for de hyggelige ordene dine om *En keiserlig smerte* og for at du tok deg tid til å fortelle meg at boken, og her siterer jeg deg ordrett, ”betydde en hel masse” for deg.

Denne kommentaren får meg imidlertid til å undres på: Hva mener du med *betydde*? Når vi tenker på hvor absolutt meningsløse anstrengelsene våre er, er det flyktige støtet med mening som kunst gir oss verdifullt? Eller ligger det bare verdi i å tilbringe tiden her så komfortabelt som mulig? Hva burde en historie forsøke å etterligne, Augustus? En alarm som ringer? Et kampsignal? Et morfindrypp? Som med all utspørring av universet er det naturligvis ikke til å unngå at denne rekken undringer får oss til å spørre hva det vil si å være menneske og hvorvidt – for å låne en frase fra de angsttyngede sekstenåringene du uten tvil ser ned på – *det er en mening med det hele*.

Jeg er redd det ikke er det, min venn, og jeg mistenker at du ville fått minimalt med oppmuntring fra videre møter med skriveriene mine. Men for å svare på spørsmålet ditt: Nei, jeg har ikke skrevet noe annet, og det kommer jeg heller aldri til å gjøre. Jeg tror ikke det vil glede verken leserne mine eller meg om jeg fortsatte å dele tankene mine med verden. Takk igjen for ditt hyggelige e-brev.

Med vennlig hilsen, Peter Van Houten, via Lidewij Vliegenthart.”

”Wow,” sa jeg. ”Du finner ikke bare på det?”

”Hazel Grace, kunne jeg, med min ynkelige intellektuelle kapasitet, dikte opp et brev fra Peter Van Houten? Et brev som inneholder fraser som ’vår altomfattende digitaliserte samtidighet’?”

”Det kunne du ikke,” innrømte jeg. ”Kan jeg ... kan jeg få e-postadressen?”

”Så klart,” sa Augustus, som om det ikke var den beste gaven noensinne.

Jeg brukte de neste to timene på å skrive en e-post til Peter Van Houten. Det følte som det ble verre hver gang jeg skrev det om, men jeg klarte ikke la være.

Kjære herr Peter Van Houten
(c/o Lidewij Vliegenthart),

Jeg heter Hazel Grace Lancaster. En venn av meg, Augustus Waters, som leste *En keiserlig smerte* etter at jeg hadde anbefalt den, mottok nettopp en e-post fra deg fra denne adressen. Jeg håper du ikke har noe imot at Augustus delte den e-posten med meg.

Herr Van Houten, jeg forstår det sånn ut fra e-posten din til Augustus at du ikke har tenkt å gi ut flere bøker. På en måte er jeg skuffet, men jeg er også lettet: da trenger jeg aldri å bekymre meg for om den neste boka di kommer til å leve opp til hvor strålende perfekt originalen var. Som treårig kreftoverlever på stadium IV, kan jeg fortelle deg at du virkelig sa det som det er i *En keiserlig smerte*. Eller, du sa det i hvert fall som *jeg* er. Boka di har en evne til å fortelle meg hva jeg føler før jeg føler det, og jeg har lest den om igjen et titalls ganger.

Men, ville du hatt noe imot å svare på noen spørsmål jeg har om hva som skjer etter at romanen er ferdig? Jeg forstår at boka slutter fordi Anna dør eller blir for syk til å fortsette, men jeg skulle gjerne likt å vite hva som skjer med moren til Anna – om hun giftet seg med Den Hollandske Tulipanmannen, om hun får flere barn, og om hun blir boende i 917 W. Temple og så videre. Dessuten, er Den Hollandske Tulipanmannen en svindler, eller er han virkelig glad i dem? Hva skjer med vennene til Anna – spesielt Claire og Jake? Fortetter de å være sammen? Og til slutt – jeg innser at dette nok er av typen dype og tankevekkende spørsmål som du alltid har håpt

at leserne dine vil spørre deg om – hva skjer med Hamsteren Sisyfos? Disse spørsmålene har hjemsøkt meg i årevis – og jeg vet ikke hvor lang tid jeg har igjen for å få svar på dem.

Jeg vet at dette ikke er viktige litterære spørsmål og at boka di er full av viktige litterære spørsmål, men jeg skulle så gjerne bare visst.

Og så klart, hvis du noen gang skulle bestemme deg for å skrive noe mer, selv om du ikke har lyst til å gi det ut, ville jeg virkelig likt å lese det. Helt ærlig, jeg ville lest handlelista di.

Med stor beundring,
Hazel Grace Lancaster
(16 år)

Etter at jeg hadde sendt den ringte jeg Augustus igjen og vi ble sittende og snakke om *En keiserlig smerte* til langt utpå natta, og jeg leste diktet til Emily Dickinson som Van Houten hadde brukt i tittelen, og han sa at jeg hadde en god lesestemme og ikke hadde for lange pauser mellom linjeskiftene, og så fortalte han meg at den sjette *Price of Dawn*-boka, *The Blood Approves*, begynner med et sitat fra et dikt. Det tok ham ei stund å finne boka, men til slutt leste han sitatet for meg. ”Say your life broke down. The last good kiss / You had was years ago.”

”Ikke dårlig,” sa jeg. ”Litt pretensiøst. Jeg tenker Max Mayhem ville omtalt det som pusedritt.”

”Ja, gjennom sammenbitte tenner, ingen tvil. Gud, Mayhem biter tennene sammen hele tia i disse bøkene. Han kommer definitivt til å få Costens syndrom, hvis han overlever alle kampene.” Og et øyeblikk etter spurte han: ”Når hadde du ditt siste bra kyss?”

Jeg tenkte på det. Kyssene mine – alle fra før jeg fikk diagnosen – hadde vært ubehagelige og siklete, og på et vis hadde det alltid følt som om vi var barn som lot som vi var voksne. Men det hadde så klart vært ei stund sia. ”Flere år sia,” sa jeg til slutt. ”Du?”

”Jeg hadde noen bra kyss med ekskjæresten min, Caroline Mathers.”

”Flere år sia?”

”Det siste var for bare litt under et år sia.”

”Hva skjedde?”

”Da vi kysset”?

”Nei, med deg og Caroline.”

”Å,” sa han. Og så etter et øyeblikk: ”Caroline lider ikke lenger av personhet.”

”Å,” sa jeg.

”Ja,” sa han.

”Jeg er lei for det,” sa jeg. Jeg hadde så klart kjent mange døde mennesker. Men jeg hadde aldri vært sammen med en. Egentlig kunne jeg ikke engang se det for meg.

”Ikke din feil, Hazel Grace. Vi er alle bare bivirkninger, ikke sant?”

”Igles på bevissthetens containerskip,” sa jeg og siterte *EKS*.

”Okay,” sa han. ”Jeg må legge meg. Klokka er nesten ett.”

”Okay,” sa jeg.

”Okay,” sa han.

Jeg kniste og sa: ”Okay.” Og så var linja stille, men ikke død. Det føltes nesten som om han var der på rommet mitt sammen med meg, men på en måte var det bedre, som om jeg ikke var på mitt rom og han ikke på sitt, men i stedet var vi sammen i et usynlig og skjørt tredje rom som bare kunne nås via telefonen.

”Okay,” sa han etter ei evighet. ”Kanskje *okay* er vårt *alltid*.”

”Okay,” sa jeg.

Det var Augustus som til slutt la på.

Kapittel tolv

Jeg våknet klokka fire nederlandsk morgentid og var klar for dagen. Alle forsøkene mine på å sove mer mislykkes, så jeg bare lå der mens BiPAP-en pumpet lufta inn og presset den ut. Jeg likte dragelydene, men jeg skulle ønske jeg kunne velge åndedragene mine selv.

Jeg leste i *En keiserlig smerte* til mamma våknet og rullet seg over til meg i sekstida. Hun koset hodet mot skulderen min, og det føltes ubehagelig og vagt Augustinsk.

Hotellet kom med frokost til rommet vårt og til min store glede inneholdt den kjøttpålegg og mange andre frokostsammensetninger som nektes oss i Amerika. Kjolen jeg hadde planlagt å bruke til møtet med Van Houten var flyttet opp i rotasjonen i forbindelse med middagen på Oranje, så etter at jeg hadde dusjet og fått håret mitt til å ligge halvveis flatt, brukte jeg sikkert tretti minutter på å diskutere med mamma om de forskjellige fordelene og ulempene ved de tilgjengelige antrekkene mine, før jeg bestemte meg for å kle meg så likt

Anna i EKS som mulig: Converse og mørke jeans, slik hun alltid brukte, og ei lyseblå t-skjorte.

T-skjorta var et silketrykk av et berømt surrealistisk kunstverk av René Magritte der han tegnet en pipe og så under pipa sto det i kursiv *Ceci n'est pas une pipe*. ("Dette er ikke en pipe.")

"Jeg skjønner bare ikke den skjorta," sa mamma.

"Peter Van Houten kommer til å skjønne den, vær du sikker. Det er omtrent sju tusen Magritte-referanser i *En keiserlig smerte*."

"Men det *er* en pipe."

"Nei, det er ikke det," sa jeg. "Det er en *tegning* av en pipe. Skjønner du? Alle representasjoner av en ting er inherent abstrakt. Det er veldig fikst."

"Hvordan ble du så voksen at du forstår ting som forvirrer den eldgamle moren din?" spurte mamma. "Det er som om det var i går at jeg fortalte sju år gamle Hazel hvorfor himmelen er blå. Du så på meg som et geni da."

"Hvorfor *er* himmelen blå?" spurte jeg.

"Fordi," svarte hun. Jeg lo.

Etter hvert som klokka nærmet seg ti, ble jeg mer og mer nervøs: nervøs for å møte Augustus, nervøs for å møte Peter Van Houten, nervøs for at antrekket mitt ikke var et bra antrekk, nervøs for at vi ikke kom til å finne det rette huset fordi alle husene i Amsterdam så ganske like ut, nervøs for at vi skulle gå oss vill og aldri finne til bake til Filosoof, nervøs nervøs nervøs. Mamma prøvde å snakke til meg flere ganger, men jeg klarte ikke egentlig å høre etter. Jeg skulle til å få henne til å gå og sjekke om Augustus hadde stått opp da han banket på.

Jeg åpnet døra. Han så ned på skjorta mi og smilte. "Festlig," sa han.

"Ikke kall puppene mine 'festlig'" svarte jeg.

"Jeg står rett bak deg," sa mamma. Men jeg fikk Augustus til å rødme og dermed satt ham nok ut til at jeg endelig kunne holde ut å se opp på ham.

"Sikker på at du ikke har lyst til å bli med?" spurte jeg mamma.

"Jeg skal til Rijksmuseum og Vondelpark i dag," sa hun. "Dessuten så skjønner jeg bare ikke den boka. Ikke for å være slem. Takk ham og Lidewij fra oss, okay?"

"Okay," sa jeg. Jeg klemte mamma, og hun kysset hodet mitt akkurat over øret.

Peter Van Houtens hvite rekkehus lå rett rundt hjørnet på hotellet, i Vondelstraat, med utsikt mot parken. Nummer 158. Augustus tok tak i meg med den ene handa og grep oksygentralla med den andre, og så gikk vi opp de tre trappetrinnene til den lakkerte blåsvarte inngangsdøra. Hjertet mitt hamret. Ei lukket dør unna de svarene jeg hadde drømt om helt sia jeg for første gang leste den siste uavsluttede sida.

Innenfor kunne jeg høre en bassrytme dunke høyt nok til at det skranglet i vinduskarmene. Jeg lurte på om Peter Van Houten hadde et barn som likte rap.

Jeg tok tak i dørhammeren som var formet som et løvehode og banket forsiktig. Rytmen fortsatte. ”Kanskje han ikke hører det over musikken?” spurte Augustus. Han tok tak i løvehodet og banket mye hardere.

Musikken forsvant og ble erstattet av subbende skritt. Lyden av en tung lås som gikk opp. En til. Døra knirket opp. En kulemaget mann med tynt hår, slappe kinn, og et uke gammelt skjegg myste ut i sollyset. Han hadde på seg babyblå mannepyjamas av den typen folk har på seg i gamle filmer. Ansiktet og magen var så runde og armene så tynne at han så ut som en deigklump med fire pinner som stakk ut av den. ”Mr. Van Houten?” spurte Augustus, og stemmen hans peip litt.

Døra slamret igjen. Bak den hørte jeg en stotrende, tynn stemme som ropte, «LEEE-DUH-VIGH!» (Fram til da hadde jeg uttalt navnet på assistenten hans lid-uh-widge.)

Vi hørte alt gjennom døra. ”Er de her, Peter?” spurte en kvinne.

”Det er – Lidewij, det er to halv voksne fantomer utenfor døren.”

”Fantomer?” spurte hun med en behagelig hollandsk tonefall.

Svaret strømmet ut av Van Houten. ”Gjengangere skrømt drauger poltergeister post-jordiske *fantomer*, Lidewij. Hvordan kan en som studerer amerikansk litteratur på *universitetsnivå* legge for dagen så redselsfull forståelse for det engelske språk?”

”Peter, de er ikke post-jordiske. De er Augustus og Hazel, de unge fansene som du har korrespondert med.”

”De er ... hva? De ... jeg trodde de var i Amerika?”

”Ja, men du inviterte dem hit, det minnes du vel.”

”Vet du hvorfor jeg dro fra Amerika, Lidewij? Så jeg aldri igjen skulle være nødt til å støte på amerikanere.”

”Men du er jo amerikaner.”

”Uhelbredelig slik, ser det ut til. Men når det gjelder disse amerikanerne, må du si at de må dra med én gang, at det har skjedd en beklagelig feil, at den velsignede Van Houten

kom med et retorisk tilbud om å møtes, ikke et faktisk tilbud, at slike tilbud må leses symbolsk.”

Jeg lurte på om jeg kanskje måtte kaste opp. Jeg så bort på Augustus, som stirret ivrig på døra, og så at skuldrene hans sank.

”Jeg vil ikke gjøre dette, Peter,” svarte Lidewij. ”Du må møte dem. Du må. Du trenger å møte dem. Du trenger å se at arbeidet ditt betyr noe.”

”Lidewij, har du med overlegg lurt meg til å arrangere dette?”

Ei lang stillhet fulgte, og så ble endelig døra åpnet igjen. Han snudde hodet som en metronom fra Augustus til meg. Han myste fremdeles. ”Hvem av dere er Augustus Waters?” spurte han. Augustus løftet handa prøvende. Van Houten nikket og sa: ”Har du fått snøret i bånd med den rypa enda?”

Hvorpå jeg for første og eneste gang kom ut for en helt målløs Augustus Waters. ”Jeg,” begynte han: ”øh, jeg, Hazel, øh. Vel.”

”Det ser ut til at denne gutten er noe hemmet i utviklingen,” sa Peter Van Houten til Lidewij.

”Peter,” skjente hun.

”Vel,” sa Peter Van Houten og strakte ut ei hand mot meg. ”Det er uansett en glede å treffe så ontologisk usannsynlige vesener.” Jeg tok den hovne handa hans og hilste på ham, og så hilste han på Augustus. Jeg lurte på hva ontologisk betydde. Uansett så likte jeg det. Augustus og jeg var sammen i Klubben for Usannsynlige Vesener: vi og nebbdyr.

Selvfølgelig hadde jeg håpt at Van Houten var tilregnelig, men verden er ikke en ønskeoppfyllefabrikk. Det viktige var at døra var åpen og jeg gikk over dørstokken for å finne ut hva som skjer etter slutten på *En keiserlig smerte*. Det var nok. Vi fulgte ham og Lidewij innover i huset, forbi et digert spisestuebord i eik med bare to stoler rundt, inn i ei uhyggelig steril stue. Den så ut som et museum, bortsett fra at det ikke var noe kunst på de tomme hvite veggene. Utenom en sofa og en lenestol, begge en blanding av stål og svart lær, virket rommet tomt. Så la jeg merke til to store svarte søppelsekker, fulle og knytt sammen i toppen, bak sofaen.

”Søppel?” mumlet jeg til Augustus, lavt nok til at jeg ikke trodde noen andre kunne høre det.

”Fanbrev,” svarte Van Houten idet han satte seg i lenestolen. ”Atten år av det. Kan ikke åpne dem. Forskrekkelig. Deres er de første epistlene jeg har svart på; og se bare hvor vi

er nå. Oppriktig talt finner jeg tanken på at det faktisk eksisterer lesere fullstendig uappetittlig.”

Det forklarte hvorfor han aldri hadde svart på brevene mine: Han hadde aldri lest dem. Jeg lurte på hvorfor han i det hele tatt beholdt dem, ikke minst hvorfor han beholdt dem i ei ellers tom formell stue. Van Houten sparket beina opp på ottomanen og la tøflene i kors. Han vinket oss mot sofaen. Augustus og jeg satte oss inntil hverandre, men ikke *for* inntil.

”Vil dere ha litt frokost?” spurte Lidewij.

Jeg skulle til å si at vi allerede hadde spist da Peter avbrøt. ”Det er alt for tidlig for frokost, Lidewij.”

”Vel, de er fra Amerika, Peter, så det er ettermiddag i kroppene deres.”

”Da er det for sent for frokost,” sa han. ”Siden det imidlertid er ettermiddag i kroppen og så videre, burde vi nyte en cocktail. Driker du whisky?” spurte han meg.

”Driker jeg ... øh, nei, det går bra,” sa jeg.

”Augustus Waters?” spurte Van Houten og nikket mot Gus.

”Øh, det går bra.”

”Bare til meg, da, Lidewij. Whisky og vann.” Peter vendte seg mot Gus og spurte: ”Vet du hvordan vi tilbereder whisky og vann her i huset?”

”Nei, sir,” sa Gus.

”Vi heller whisky i et glass og så minnes vi tanken på vann, og så blander vi den faktiske whiskyen med den abstrakte forestillingen av vann.”

Lidewij sa: ”Kanskje litt frokost først, Peter.”

Han så mot oss og hvisket så alle kunne høre: ”Hun tror jeg har et problem med drikking.”

”Og jeg tror solen har stått opp,” svarte Lidewij. Likevel snudde hun seg mot baren i stua, strakte seg etter en flaske whisky og helte i et glass til det var halvfullt. Hun bar det bort til ham. Peter Van Houten tok en slurk, så satte han seg rakt i stolen. ”En så god dram fortjener ens beste holdning,” sa han.

Jeg ble bevisst min egen holdning og satte med litt rettere på sofaen. Jeg flyttet litt på kanylen. Pappa sa alltid at man kan dømme andre ut fra måten de behandler servitører og assistenter på. Hvis vi brukte den målestokken var Peter Van Houten muligens verdens fulleste sekk av dritt. ”Så du liker boken min,” sa han til Augustus etter nok en slurk.

”Jepp,” sa jeg og tok opp tråden på vegne av Augustus. ”Og ja, vi – vel, Augustus, han brukte Ønsket sitt på å få treffe deg sånn at vi kunne komme hit, sånn at du kunne fortelle oss hva som skjer etter slutten på *En keiserlig smerte*.”

Van Houten sa ingenting, tok bare en lang sup av drammen sin.

Etter ei stund sa Augustus: ”Boka di er på en måte det som førte oss sammen.”

”Men dere er ikke sammen,” observerte han uten å se på meg.

”Det som førte oss nesten sammen,” sa jeg.

Nå snudde han seg mot meg. ”Har du kledd deg som henne med vilje?”

”Anna?” spurte jeg.

Han bare fortsatte å stirre på meg.

”På en måte,” sa jeg.

Han tok en lang slurk og skar en grimase. ”Jeg har ikke et problem med drikking,” kunngjorde han, og stemmen hans var unødvendig høy. ”Jeg har et Churchillsk forhold til alkohol: Jeg kan fortelle vitser og styre England og gjøre hva jeg enn vil. Bortsett fra å ikke drikke.” Han kikket bort på Lidewij og nikket mot glasset sitt. Hun tok det og gikk så tilbake mot baren. ”Bare *tanken* på vann, Lidewij,” beordret han.

”Yah, har det,” sa hun med en aksent som nesten var amerikansk.

Den andre drammen ankom. Ryggraden til Van Houten stivnet til igjen i respekt. Han sparket av seg tøflene. Han hadde skikkelig stygge føtter. Han var egentlig i gang med å ødelegge hele greia med forfattergeni for meg. Men han hadde svarene.

”Vel, øh,” sa jeg: ”først vil vi gjerne si takk for middagen i går kveld og ...”

”Kjøpte vi middag til dem i går?” spurte Van Houten Lidewij.

”Ja, på Oranje.”

”Ah, ja. Vel, tro meg når jeg sier at dere ikke har meg å takke for det, men heller Lidewij, som er eksepsjonelt god når det kommer til å bruke mine penger.”

”Gleden var på vår side,” sa Lidewij.

”Vel, takk, i hvert fall,” sa Augustus. Jeg hørte på stemmen hans at han var irritert.

”Så her er jeg,” sa Van Houten etter ei lita stund. ”Hva vil dere spørre om?”

”Øh,” sa Augustus.

”Han virket så intelligent på trykk,” sa Van Houten til Lidewij angående Augustus. ”Kanskje kreften har opprettet et brohode i hjernen hans.”

”Peter,” sa Lidewij, behørig forferda.

Jeg var også forferda, men det var noe sympatisk over en fyr som var så ussel at han ikke var overbærende mot oss. ”Vi har faktisk noen spørsmål, altså,” sa jeg. ”Jeg nevnte dem i e-posten min. Jeg vet ikke om du husker det.”

”Det gjør jeg ikke.”

”Hukommelsen hans er kompromittert,” sa Lidewij.

”Hvis bare hukommelsen min ville gå med på kompromiss,” svarte Van Houten.

”Så, spørsmålene våre,” gjentok jeg.

”Hun bruker det kongelige vi,” sa Peter til rommet. Enda en slurk. Jeg visste ikke hvordan whisky smakte, men hvis det smakte noe i nærheta av champagne, så kunne jeg ikke forestille meg hvordan han klarte å drikke så mye, så fort, så tidlig på dagen. ”Er du kjent med Zenons skilpaddeparadoks?” spurte han meg.

”Vi har spørsmål om hva som skjer med personene i boka etter at den er ferdig, spesielt Anna sin ...”

”Du antar feilaktig at jeg må høre spørsmålet ditt for å være i stand til å svare på det. Du kjenner til filosofen Zenon?” Jeg ristet vagt på hodet. ”Akk! Zenon var filosof før Sokrates’ tid og det blir sagt at han oppdaget førti paradokser i verdensbildet som Parmenides la fram – du har så klart hørt om Parmenides,” sa han, og jeg nikket at jeg kjente til Parmenides, selv om jeg ikke gjorde det. ”Gudskjelov,” sa han. ”Zenons yrkesmessige spesialitet var å avsløre unøyaktighetene og forenklingene til Parmenides, og det var ikke spesielt vanskelig siden Parmenides alltid tok oppsiktsvekkende feil på alt. Parmenides er verdifull på akkurat samme måte som det er verdifullt med en bekjent som uten unntak velger feil hest hver eneste gang du tar ham med til veddeløpsbanen. Men Zenons viktigste – vent, gi meg en pekepinn på hvor godt bevandret du er i svensk hiphop.”

Jeg klarte ikke å bestemme meg for om Van Houten spøkte. Etter en pause svarte Augustus for meg. ”Begrenset,” sa han.

”Okay, men jeg antar at dere kjenner til Afasi och Filthys innflytelsesrike album *Fläcken*.”

”Det gjør vi ikke,” sa jeg for oss begge.

”Lidewij, sett på ’Bomfalleralla’ sporenstreks.” Lidewij gikk bort til en MP3-spiller, snurret litt på hjulet, og trykte så på en knapp. En rap dundret fra alle retninger. Det hørtes ut som en ganske vanlig rap, bortsett fra at ordene var på svensk.

Etter at den var ferdig så Van Houten forventningsfullt på oss, og de små øynene hans var så store som han kunne få dem. ”Ja?” spurte han. ”Ja?”

Jeg sa: ”Jeg er redd vi ikke snakker svensk, sir.”

”Vel, selvsagt ikke. Det gjør ikke jeg heller. Hvem faen snakker svensk? Det viktige her er ikke hva enn slags nonsens stemmene *sier*, men det stemmene *føler*. Dere vet så klart at det bare finnes to følelser, kjærlighet og frykt, og at Afasi och Filthy navigerer seg mellom dem med en dyktighet som man rett og slett ikke finner maken til i hiphop utenfor Sverige. Skal jeg spille den for dere igjen?”

”Tuller du?” sa Gus.

”Unnskyld?”

”Er dette en slags performance?” Han så opp på Lidewij og spurte: ”Er det?”

”Jeg er redd det ikke er det,” svarte Lidewij. ”Han er ikke alltid ... dette er uvanlig ...”

”Å, hold kjeft, Lidewij. Rudolf Otto sa at hvis du ikke hadde kommet ut for det numinøse, hvis du ikke hadde opplevd et ikke-rasjonelt møte med det fryktinngytende mysterium, så var ikke hans verk for deg. Og jeg sier dere, unge venner, at hvis dere ikke hører Afasi och Filthys overmodige respons på frykt, så er ikke mitt verk for dere.”

Jeg kan ikke understreke dette nok: Det var en helt totalt normal rap, bortsett fra at den var på svensk. ”Øh,” sa jeg. ”Så tilbake til *En keiserlig smerte*. Moren til Anna, når boka nesten er ferdig, skal til å ...”

Van Houten avbrøt meg, og dunket i glasset sitt mens hans snakket helt til Lidewij fylte det igjen. ”Zenon er altså mest kjent for skilpaddeparadokset sitt. La oss se for oss at du skal kappløpe mot en skilpadde. Skilpadden får et ti meter langt forsprang. På den tiden du bruker på å løpe de ti meterne, så har skilpadden beveget seg kanskje en meter. Og på den tiden du bruker på å ta igjen den avstanden, beveger skilpadden seg litt lenger frem, og så videre i all evighet. Du er raskere enn skilpadden, men du kan aldri ta den igjen: du kan bare gjøre forspranget dens mindre.

Så klart løper du bare forbi skilpadden uten å fundere over mekanikken i det, men det viser seg at spørsmålet om hvordan du er i stand til å gjøre det er utrolig komplisert, og ingen klarte egentlig å svare på det før Cantor viste oss at noen uendeligheter er større enn andre uendeligheter.”

”Øh,” sa jeg.

”Jeg går ut fra at det svarer på spørsmålet ditt,” sa han selvsikkert og tok en sjenerøs slurk fra glasset sitt.

”Ikke egentlig,” sa jeg. ”Vi lurte på, etter slutten på *En keiserlig smerte* ...”

”Jeg tar avstand fra alt i den avskyelige romanen,” avbrøt Van Houten meg.

”Nei,” sa jeg.

”Unnskyld?”

”Nei, det er ikke akseptabelt,” sa jeg. ”Jeg forstår at historien slutter midt i fortellinga fordi Anna dør eller blir for syk til å fortsette, men du sa at du ville fortelle oss hva som skjer med alle sammen, og det er derfor vi er her, og vi, *jeg* trenger å bli fortalt det.”

Van Houten sukket. Etter en slurk til sa han: ”Ja vel. Hvem sin historie er du ute etter?”

”Moren til Anna, Den Hollandske Tulipanmannen, hamsteren Sisyfos, jeg mener, bare ... hva skjer med alle sammen.”

Van Houten lukket øynene og blåste ut kinnene idet han pustet ut, deretter så han opp på trebjelkene som gikk på kryss og tvers i taket. ”Hamsteren,” sa han etter ei stund. ”Hamsteren blir adoptert av Christine” – som var en av vennene til Anna fra før hun ble syk. Det var forståelig. Christine og Anna lekte med Sisyfos i et par scener. ”Han blir adoptert av Christine og lever et par år til etter slutten på romanen og dør fredfullt mens han sover sin hamstersøvn.”

Nå var vi i gang. ”Flott,” sa jeg. ”Flott. Okay, så, Den Hollandske Tulipanmannen. Er han en svindler? Gifter han og moren til Anna seg?”

Van Houten stirret fremdeles på takbjelkene. Han tok en slurk. Glasset var nesten tomt igjen. ”Lidewij, jeg klarer ikke å gjøre dette. Jeg klarer ikke. Jeg *klarer ikke*.” Han møtte blikket mitt. ”*Ingenting* skjer med Den Hollandske Tulipanmannen. Han er ikke en svindler eller ikke en svindler; han er *Gud*. Han er et åpenbart og utvetydig symbol på *Gud*, og å spørre hva som skjer med ham er intellektuelt ekvivalent med å spørre hva som skjer med de kroppløse øynene til doktor T. J. Eckleburg i *Gatsby*. Gifter han og moren til Anna seg? Vi snakker om en roman, kjære deg, ikke et historisk foretagende.”

”Akkurat, men du har vel så klart noen tanker om hva som skjer med dem, jeg mener som karakterer, jeg mener uavhengig av de metaforiske betydningene deres, liksom.”

”De er oppdiktet,” sa han, og dunket lett i glasset sitt igjen. ”*Ingenting* skjer med dem.”

”Du sa du skulle fortelle meg det,” insisterte jeg. Jeg minnet meg selv på at jeg måtte være bestemt. Jeg måtte fortsette å holde den forstyrrede oppmerksomheta hans på spørsmålene mine.

”Kanskje, men jeg hadde feilaktig inntrykk av at du var ute av stand til å foreta en transatlantisk reise. Jeg prøvde ... å sørge for litt trøst, tenker jeg, men jeg burde vite bedre

enn å prøve meg på sånt. Men for å være ærlig: denne barnslige tanken om at forfatteren av en roman har en slags spesiell innsikt i karakterene i romanen ... den er latterlig. Den romanen ble satt sammen av riss på papir, kjære deg. De karakterene som bor der har ikke noe liv utenfor de rissene. Hva *skjedde* med dem? De sluttet alle å eksistere idet romanen var ferdig.”

”Nei,” sa jeg. Jeg dyttet meg opp av sofaen. ”Nei, jeg forstår det, men det er umulig å ikke forestille seg ei framtid for dem. Du er den som er best kvalifisert til å forestille seg den framtida. Noe skjedde med moren til Anna. Enten så giftet hun seg, eller ikke. Enten så flyttet hun til Holland med Den Hollandske Tulipanmannen, eller ikke. Enten fikk hun flere barn, eller ikke. Jeg trenger å få vite hva som skjedde med henne.”

Van Houten snurpet munnen sammen. ”Jeg er redd jeg ikke kan gi etter for de barnslige idéene dine, men jeg nekter å synes synd på deg på den måten du er så altfor vant med.”

”Jeg vil ikke at du skal synes synd på meg,” sa jeg.

”Som alle syke barn,” svarte han behersket, ”sier du at du ikke vil ha medlidenhet, men hele eksistensen din er avhengig av det.”

”Peter,” sa Lidewij, men han fortsatte der han satt tilbakelent, mens ordene ble rundere i den berusede munnen hans. ”Det er ikke til å unngå at syke barn stagnerer: Du er dømt til å leve resten av livet som det barnet du var da du fikk diagnosen, det barnet som tror det finnes liv etter at romanen er slutt. Og vi, som voksne, synes dette er synd, så vi betaler for behandlingene dine, for oksygenmaskinene dine. Vi gir deg vann og mat selv om det er usannsynlig at du lever lenge nok ...”

”PETER!” ropte Lidewij.

”Du er en bivirkning,” fortsatte Van Houten, ”av en evolusjonsprosess som bryr seg lite om enkeltliv. Du er et feilslått eksperiment i mutasjon.”

”JEG SIER OPP!” ropte Lidewij. Det var tårer i øynene hennes. Men jeg var ikke sint. Han så etter den mest sårende måten å fortelle sannheta på, men jeg visste selvsagt hva sannheta var allerede. Jeg hadde gått gjennom årevis med stirring i taket, fra taket i soverommet mitt til taket på intensiv, så jeg hadde for lengst funnet de vondeste måtene å tenke på min egen sykdom på. Jeg gikk mot ham. ”Hør her, drittsekk,” sa jeg, ”du kan ikke fortelle meg noe om sykdom som jeg ikke allerede vet. Jeg trenger en, og bare én, ting fra deg før jeg forsvinner fra livet ditt for godt: HVA SKJER MED MOREN TIL ANNA?”

Han vendte de slappe kinnene omtrentlig i min retning og trakk på skuldrene. ”Jeg kan like lite fortelle deg hva som skjer med henne som jeg kan fortelle deg hva som skjer med

Fortelleren til Prousts eller søsteren til Holden Caulfield eller Huckleberry Finn etter at han reiser over til indianerland.”

”PISSPREIK! Forbanna pisspreik. Bare fortell meg! Finn på noe!”

”Nei, og vennligst ikke bann i mitt hus. Det er upassende for en dame.”

Jeg var fremdeles ikke sint, akkurat, men jeg var veldig fokusert på å få det jeg hadde blitt lovet. Noe inni meg svulmet opp og jeg bøyd meg ned og slo den hovne handa som holdt glasset med whisky. Det som var igjen av whisky sprutet ut over det vidstrakte ansiktet hans, og glasset spratt mot nesa hans og så spant det ballettaktig gjennom lufta, før det landet med et voldsomt knus på det eldgamle tregulvet.

”Lidewij,” sa Van Houten rolig: ”Jeg tar gjerne en martini. Bare et hint av vermut.”

”Jeg har sagt opp,” sa Lidewij etter en pause.

”Ikke vær latterlig.”

Jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre. Å være snill hadde ikke hjulpet. Å være slem hadde ikke hjulpet. Jeg trengte et svar. Jeg hadde dratt hele veien hjemmefra, kapret Ønsket til Augustus. Jeg trengte å få vite det.

”Har du noen gang stoppet for å tenke over,” sa han, og ordene hans var utydelige nå, ”hvorfor du bryr deg så veldig om de tullede spørsmålene dine?”

”DU LOVTE!” ropte jeg, og hørte ekko av den impotente jamringa til Isaac fra de knuste trofeers kveld. Van Houten svarte ikke.

Jeg sto fremdeles over ham og ventet på at han skulle si noe til meg da jeg kjente handa til Augustus på armen min. Han dro meg mot døra, og jeg fulgte etter ham mens Van Houten skralte til Lidewij om hvor utakknemlige dagens ungdom var, og om det dannede samfunns død, og Lidewij, noe hysterisk, ropte tilbake til ham på hurtigskytende nederlandsk.

”Dere må tilgi min tidligere assistent,” sa han. ”Nederlandsk er ikke så mye et språk som det er en halslidelse.”

Augustus trakk meg ut av rommet og gjennom døra ut i den sene vårmorgen og konfettien som falt fra almene.

Kapittel tjuefem

Neste morgen våknet jeg i panikk fordi jeg hadde drømt at jeg var alene og båtløs i en diger innsjø. Jeg skjøt opp og kjempet mot BiPAP-en og kjente armen til mamma på meg.

”Hei, alt okay?”

Hjertet mitt hamret, men jeg nikket. Mamma sa: "Kaitlyn er på telefonen." Jeg pekte på BiPAP-en. Hun hjalp meg ut av den og heftet meg på Philip og så tok jeg endelig mobilen fra mamma og sa: "Hei, Kaitlyn."

"Jeg bare ringer for å sjekke," sa hun. "Høre hvordan du har det."

"Jo, takk," sa jeg. "Det går bra."

"Du har bare vært maks uheldig, *darling*. Det er *urimelig*."

"Det er vel det," sa jeg. Jeg tenkte ikke særlig på hellet mitt verken den ene eller andre veien lenger. Helt ærlig, så hadde jeg ikke egentlig lyst til å snakke med Kaitlyn om noe som helst, men hun bare fortsatte å dra samtalen videre.

"Så hvordan var det?" spurte hun.

"Å oppleve at kjæresten din dør? Øh, det suger."

"Nei," sa hun. "Å være forelska."

"Å," sa jeg. "Å. Det var ... det var fint å være sammen med noen som var så interessant. Vi var veldig forskjellige, og vi var uenige om masse, men han var alltid så interessant, hvis du skjønner?"

"Akk! Jeg gjør dessverre ikke det. Guttene i min bekjentskapskrets er uhyre uinteressante."

"Han var ikke perfekt, altså. Han var ikke drømmepriksen rett ut av et eventyr eller noe. Han prøvde å være sånn noen ganger, men jeg likte ham best når han la det vekk."

"Har du en sånn scrapbook med bilder og brev fra ham?"

"Jeg har noen bilder, men han skrev egentlig aldri brev til meg. Bortsett fra, vel, det mangler noen ark fra notisboka hans og kanskje det var noe til meg, men jeg tror kanskje han kastet dem eller at de ble borte eller noe."

"Kanskje han sendte dem til deg," sa hun.

"Næh, da ville de ha kommet fram allerede."

"Så kanskje de ikke var til deg," sa hun. "Kanskje ... jeg mener, ikke for å gjøre deg deppa eller noe, men kanskje han skrev noe til noen andre og så sendte dem ..."

"VAN HOUTEN!" ropte jeg.

"Går det bra? Var det et host?"

"Kaitlyn, jeg elsker deg. Du er genial. Jeg må legge på."

Jeg la på, rullet rundt, strakte meg etter den bærbare dataen, slo den på, og sendte en e-post til lidewij.vliegenthart.

Lidewij.

Jeg tror Augustus Waters sendte noen ark fra ei notisbok til Peter Van Houten kort tid før han (Augustus) døde. Det er veldig viktig for meg at noen leser de arkene. Jeg har så klart lyst til å lese dem selv, men kanskje de ikke ble skrevet til meg. Uansett så må de leses. De må det. Kan du hjelpe?

Din venn,
Hazel Grace Lancaster

Hun svarte senere samme ettermiddag.

Kjære Hazel!

Jeg visste ikke at Augustus var død. Jeg er veldig lei for å høre det. Han var en så veldig karismatisk ung mann. Jeg er så lei for det, og så trist.

Jeg har ikke snakket med Peter siden jeg sluttet den dagen vi møttes. Det er veldig sent på kvelden her, men jeg drar bort til huset hans så tidlig som mulig i morgen for å finne dette brevet og tvinge ham til å lese det. Han var best om morgenen, som regel.

Din venn,
Lidewij Vliegenthart

p.s. Jeg tar med meg kjæresten min i tilfelle Peter blir voldelig.

Jeg lurte på hvorfor han hadde skrevet til Van Houten på sine siste dager, og ikke meg, og sagt til Van Houten at han kunne gjøre det godt igjen hvis han bare ga meg en oppfølger. Kanskje arkene fra notisboka bare gjentok den oppfordringen til Van Houten. Det ga mening at Gus ville bruke statusen sin som dødssyk som pressmiddel for å oppfylle drømmen min: Oppfølgeren var en veldig liten ting å dø for, men det var det største han kunne få til.

Jeg oppdaterte e-posten min i ett sett den natta, sov et par timer, og så begynte jeg å oppdatere igjen rundt klokka fem om morgenen. Men det kom ikke noe. Jeg prøvde å se på TV for å avlede oppmerksomheta fra det, men tankene mine fortsatte å skli tilbake til

Amsterdam og jeg så for meg Lidewij Vliegenthart og kjæresten hennes sykle rundt i byen på dette vanvittige toktet for å finne en avdød gutts siste korrespondanse. Så morsomt det ville vært å sitte bakpå sykkelen til Lidewij Vliegenthart og humpe nedover de brolagte gatene og få det krøllete røde håret hennes blåst i ansiktet mitt og kjenne lukten av kanalene og sigarettøyk, og se alle folkene som sitter utenfor kaféene og drikker øl og sier r-ene og g-ene sine på en måte jeg aldri kommer til å lære meg.

Jeg savnet framtida. Jeg hadde så klart visst det, selv før tilbakefallet hans, at jeg aldri kom til å bli gammel sammen med Augustus Waters. Men når jeg tenkte på Lidewij og kjæresten hennes følte jeg meg frarøvet. Jeg kom sannsynligvis aldri til å se havet fra tretti tusen fot opp i lufta igjen, så høyt oppe at du ikke kan skjelne bølgene eller noen båter, sånn at havet er en diger og endeløs monolitt. Jeg kunne forestille meg det. Jeg kunne huske det. Men jeg kunne ikke se det igjen, og det gikk opp for meg at den glupske ærgjerrigheta til mennesker aldri blir metta av drømmer som går i oppfyllelse, fordi vi alltid tenker at alt kan gjøres bedre og på nytt.

Det er sannsynligvis sant selv om du blir nitti – og likevel er jeg misunnelig på de som får sjansen til å faktisk finne ut av det. På den annen side hadde jeg allerede levd dobbelt så lenge som dattera til Van Houten. Hva ville han vel ikke gitt for å ha et barn som døde som seksten.

Plutselig sto mamma mellom TV-en og meg, med hendene foldet bak ryggen.

”Hazel,” sa hun. Stemmen hennes var så alvorlig at jeg trodde at det kanskje var noe galt.

”Ja?”

”Vet du hvilken dag det er i dag?”

”Det er ikke bursdagen min, vel?”

Hun lo. ”Ikke helt ennå. Det er fjortende juli.”

”Er det *din* bursdag?”

”Nei ...”

”Er det Harry Houdini sin bursdag?”

”Nei ...”

”Jeg er ganske lei av å gjette.”

”DET ER BASTILLEDAGEN!” Hun trakk fram to små franske plastflagg fra bak ryggen og veivet entusiastisk med dem.

”Det høres ut som en falsk greie. Som Verdens Koleradag.”

”Jeg kan forsikre deg om at Bastilledagen ikke er falsk. Visste du at for to hundre og tjuetre år sia i dag, så stormet det franske folket Bastillen for å væpne seg så de kunne sloss for frihet?”

”Jøss,” sa jeg. ”Vi må feire denne betydningsfulle minnedagen.”

”Det har seg sånn at jeg akkurat nå har avtalt en piknik med faren din i Holliday Park.”

Hun sluttet aldri å prøve, mammaen min. Jeg skjøv fra mot sofaen og reiste meg. Sammen mekket vi noen smørbrødingredienser og fant fram en støvete piknikkurv fra skapet i gangen.

Det var egentlig en nydelig dag, endelig ekte sommer i Indianapolis, varm og fuktig – den typen vær som etter en lang vinter minner deg på at selv om verden ikke ble skapt for mennesker, så ble vi skapt for verden. Pappa ventet på oss, han hadde på seg en brungul dress og sto på handikapparkeringa og trykket i vei på den handholdte dataen. Han vinket idet vi parkerte og så klemte han meg. ”For en dag,” sa han. ”Hvis vi bodde i California hadde vi bare hatt sånne dager.”

”Kanskje det, men da ville du ikke satt pris på dem,” sa mamma. Hun tok feil, men jeg rettet ikke på henne.

Det ble til at vi la teppene våre ved Ruinene, dette merkelige rektangelet av romerske ruiner som var dumpet midt ute på ei eng i Indianapolis. Men det er ikke ekte ruiner: Det er liksom en skulpturell rekreasjon av ruiner som ble bygd for åtti år siden, men de falske Ruinene har blitt skikkelig forsømt, så de har på en måte blitt ekte ruiner. Van Houten ville likt Ruinene. Gus også.

Så vi satt i skyggen av Ruinene og spiste litt lunsj. ”Trenger du solkrem?” spurte mamma.

”Nei, det går greit,” sa jeg.

Du kunne høre vinden i løvverket, og på den vinden red hylene fra barna på lekeplassen like bortenfor; og de barna var i gang med å finne ut av det å være i live, hvordan de skulle navigere i en verden som ikke var bygget for dem ved å navigere en lekeplass som var det. Pappa så at jeg betraktet barna og sa: ”Savner du å løpe rundt sånn?”

”Av og til, tror jeg.” Men det var ikke det jeg tenkte på. Jeg bare prøvde å legge merke til alt: lyset på de ruinerte Ruinene, et lite barn som knapt kunne gå som oppdaget en pinne i hjørnet av lekeplassen, den utrettelige moren min som la sennep i sikksakk over kalkunsmørbrødet sitt, pappaen min som klappet på den handholdte dataen i lomma si og

motsto fristelsen til å sjekke den, en fyr som kastet en frisbee som hunden hans drev og løp under og fanget og tok med tilbake til ham.

Hvilken rett har jeg til å si at disse tingene kanskje ikke vil vare evig? Hvilken rett har Van Houten til å hevde at hypotesen om at våre anstrengelser er midlertidige, er faktum? Alt jeg vet om himmelen og alt jeg vet om døden finnes i denne parken: et elegant univers som er i stadig bevegelse og renner over av ruinerte ruiner og hylende barn.

Pappa viftet med handa foran øynene mine. ”Hallo, Hazel. Er du der?”

”Sorry, ja, hæ?”

”Mamma foreslo at vi drar for å besøke Gus.”

”Å. Ja,” sa jeg.

Så etter lunsj kjørte vi bort til Crown Hill Cementary, det siste og endelige hvilested for tre visepresidenter, en president, og Augustus Waters. Vi kjørte opp bakken og parkerte. Biler drønnet forbi oss nede på Thirty-eight Street. Det var lett å finne grava hans: Det var den ferskeste. Jorda sto fremdeles i en liten haug over kista hans. Ingen gravstein ennå.

Det følte ikke som om han var der eller noe, men jeg tok allikevel en av de teite små franske flaggene til mamma og stakk det i fotenden av grava hans. Kanskje folk som gikk forbi ville tro at han var medlem av den franske Fremmedlegionen eller kanskje en heroisk leiesoldat.

Lidewij skrev endelig tilbake like etter klokka seks, mens jeg satt i sofaen og så på TV og videoer på den bærbare dataen samtidig. Jeg så med en gang at det var fire vedlegg til e-posten og jeg hadde lyst til å åpne dem først, men jeg motsto fristelsen og leste e-posten.

Kjære Hazel!

Peter var svært beruset da vi kom til huset hans i morges, men dette gjorde jobben vår noe lettere. Bas (kjæresten min) avledet ham mens jeg lette gjennom søppelsekken som Peter har med fanpost i, men så kom jeg på at Augustus visste adressen til Peter. Det var en diger haug med post på spisebordet hans, der fant jeg brevet veldig kjapt. Jeg åpnet det og så at det var adressert til Peter, så jeg ba ham om å lese det.

Han nektet.

Nå begynte jeg å bli veldig sint, Hazel, men jeg kjeftet ikke på ham. I stedet fortalte jeg ham at han skylder sin døde datter å lese dette brevet fra en død gutt, og jeg gav ham brevet og han leste alt og sa – dette er et direkte sitat – ”Send det til jenta og fortell henne at jeg ikke har noe å legge til”.

Jeg har ikke lest brevet, selv om øynene mine falt på noen fraser mens jeg skannet arkene. Jeg har lagt dem ved her og jeg kommer til å sende dem hjem til deg, adressen din er den samme?

Gud velsigne og bevare deg, Hazel.

Din venn,
Lidewij Vliegenthart

Jeg åpnet de fire vedleggene. Handskrifta hans var rotete, den skrådde over siden, størrelsen på bokstavene varierte og fargen på pennen vekslet. Han hadde skrevet det i løpet av flere dager og på flere bevissthetsnivå.

Van Houten.

Jeg er et godt menneske, men en elendig skribent. Du er et elendig menneske, men en god skribent. Vi ville vært et bra team. Jeg har ikke tenkt å be deg om noen tjenester, men hvis du har tid – og basert på det jeg så, har du massevis – lurte jeg på om du kunne skrevet et minneord til Hazel. Jeg har notater og alt, men hvis du bare kunne gjort det om til en sammenhengende helhet eller noe? Eller bare fortalt meg hva jeg burde si annerledes.

Her er tingen med Hazel: Nesten alle er besatt av å sette igjen spor i verden. Etterlate en arv. Overleve døden. Vi vil alle bli husket. Jeg også. Det er det som plager meg mest, det å være nok en uerindret fallen i den eldgamle og forsmadelige krigen mot sykdom.

Jeg har lyst til å sette spor.

Men Van Houten: De sporene som mennesker setter er alt for ofte arr. Du bygger et grusomt minikjøpesenter eller starter et kupp eller prøver å bli rockestjerne og du tenker: "Nå kommer de til å huske meg," men (a) de husker deg ikke, og (b) det eneste du etterlater deg er flere arr. Kuppet ditt blir et diktatur. Minikjøpesenteret blir en skavank.

(Okay, kanskje jeg ikke er en så elendig skribent. Men jeg klarer ikke å samle ideene mine, Van Houten. Tankene mine er stjerner jeg ikke klarer å danne konstallasjoner av.)

Vi er som en flokk hunder som skvetter på brannhydranter. Vi forgifter grunnvannet med det giftige pissert vårt, gjør alt til MITT i et latterlig forsøk på å overleve vår egen død. Jeg klarer ikke å slutte å pisse på brannhydranter. Jeg vet at det er teit og meningsløst – episk meningsløst i min nåværende situasjon – men jeg er et dyr som alle andre.

Hazel er annerledes. Hun trår lett. Hun trår lett på jorda. Hazel vet sannheta: Det er like sannsynlig at vi skader universet som det er at vi hjelper det, og det er ikke sannsynlig at vi gjør noen av delene.

Folk vil si at det er trist at hun etterlater seg et mindre arr, at færre husker henne, at hun ble elsket dypt, men ikke bredt. Men det er ikke trist, Van Houten. Det er en triumf. Det er heroisk. Er ikke det ekte heroisme? Som legene sier: Først av alt, ikke volde skade.

De ekte heltene er uansett ikke de som gjør ting, de ekte heltene er de som LEGGER MERKE TIL ting, observerer. Han fyren som fant opp koppervaksinen fant ikke egentlig opp noe. Han la bare merke til at folk med kukopper ikke fikk kopper.

Etter at PET-skanningen min lyste opp, snek jeg meg inn på intensiv og så på henne mens hun var bevisstløs. Jeg bare gikk inn bak en sykepleier med skilt og så fikk jeg sitte hos henne i kanskje ti minutter før jeg ble ferska. Jeg trodde virkelig at hun kom til å dø før jeg fikk fortalt henne at jeg også skulle dø. Det var brutalt: den uopphørlige

mekaniske harangen til intensiven. Hun hadde sånt mørkt kreftvann som dryppet ut av brystet. Øynene lukket. Intubert. Men handa hennes var fremdeles handa hennes, fremdeles varm og neglene var malt i en sånn nesten svart mørkeblå og jeg bare holdt handa hennes og prøvde å forestille meg verden uten oss og i omtrent ett sekund var jeg et god nok menneske til å håpe at hun skulle dø sånn at hun slapp å finne ut at jeg også skulle det. Men så ville jeg ha mer tid sånn at vi kunne forelske oss. Jeg fikk ønsket mitt, tenker jeg. Jeg etterlot meg et arr.

En sykepleier kom inn og sa at jeg måtte dra, at besøkende ikke var tillat og jeg spurte om det gikk okay, og han fyren svarte, ”Hun tar fremdeles inn vann.” En ørkenvelsignelse, en havforbannelse.

Hva mer? Hun er så vakker. Du blir ikke lei av å se på henne. Du lurert aldri på om hun er smartere enn deg: Du vet at hun er det. Hun er morsom uten å være slem. Jeg elsker henne. Jeg er så heldig som elsker henne, Van Houten. Du får ikke velge hvorvidt du blir såret i denne verden, men du kan ha litt å si for hvem som sårer deg. Jeg liker valgene mine. Jeg håper hun liker sine.

Ja, Augustus.

Ja.

Kommentar til oversettelsen

1. Forfatteren og romanen

John Green er en amerikansk forfatter som har gitt ut seks ungdomsbøker. *The Fault in Our Stars*, som kom ut i januar 2012, er den siste i rekken. Den skal gis ut på norsk av Gyldendal i februar 2013. Bøkene hans har vunnet flere priser for beste roman, men størst var det kanskje at debutboken, *Looking for Alaska*, vant Michael L. Printz Award.

Idet jeg skriver dette ligger boken i sin førtisjette uke på The New York Times Best Seller list,¹ så vi kan trygt slå fast at den er en kommersiell suksess. Nå på tampen av året har den også blitt nevnt i flere lister over årets beste, blant annet utpekte Time den til årets beste roman.²

John Green er opptatt av å holde kontakt med leserne sine, og han bruker sosiale media aktivt. På YouTube har han siden 2007 hatt en videoblogg sammen med broren, Hank, der de snakker om alt fra livet og døden til engasjement, filosofi og vitenskap. Som en forlengelse av denne videobloggen lanserte de i 2012 en egen kanal på YouTube som heter *Crash Course*, der de på en kjapp, intelligent og morsom måte underviser om biologi, økologi, verdenshistorie og litteratur. John Green er også aktiv på Twitter, Facebook og Tumblr.

John og Hank Green er så gode til å engasjere publikummet sitt, som for det meste består av ungdom, at fansen deres har samlet seg i et nettbasert samfunn som kalles ”nerdfighters”. Nerdfighters er opptatt av å tilegne seg kunnskap for å bli bedre og smartere, og de kjemper for å gjøre verden til et bedre sted. For eksempel er dette samfunnet en av de største giverne hos Kiva.org, en frivillig organisasjon som lar enkeltpersoner gi mikrolån til mennesker i andre deler av verden.

Jeg nevner alt dette fordi det er en stor del av grunnen til at jeg valgte å skrive om denne romanen. Ikke bare er jeg enig med kritikerne som lovpriser John Green og TFiOS, for eksempel Kirkus Reviews: ”His carefully structured dialogue and razor-sharp characters brim with genuine intellect, humor and desire”³ og Time: ”In fact, it is damn near genius”,⁴ jeg synes også den byr på utfordringer for meg som oversetter. Dessuten er forfatteren et godt forbilde, og jeg tror norsk ungdom vil være interessert i å lese bøkene hans og ha godt av å delta i det samfunnet som er bygget opp rundt John og Hank Green.

Jeg nevner det også fordi populariteten til John Green og den aktive tilhengerskaren rundt bøkene og videoene hans hatt betydning for enkelte av de avgjørelsene jeg har tatt i oversettelsen, men det kommer jeg tilbake til senere.

2. Oversettelsesstrategi

Jeg hadde ikke noen spesielle teoretikere eller strategier i bakhodet mens jeg oversatte TFiOS, og siden jeg har begrenset med plass kommer jeg ikke til å greie ut om vanlige strategier eller gjengi de typiske diskusjonene rundt oversettelse her.

Det som for meg fungerte som en rettesnor under arbeidet, var at jeg alltid forsøkte å ta bevisste valg, selv om det kanskje innebar at jeg teoretisk sett motsa meg selv noen steder. Det var viktigere for meg at teksten ble god å lese, koherent og at hvert enkelt valg jeg tok kunne forsvares og føltes rett, enn at alle valgene jeg tok kunne rettferdiggjøres ved hjelp av én oversettelsesstrategi.

Dessuten tenkte jeg en del på at TFiOS er en ungdomsbok. Det er ungdomsbøker jeg har lyst til å jobbe med å oversette, så for å gjøre meg mer kjent med utvalget har jeg i løpet av de siste årene lest så mange ungdomsbøker som mulig. Jeg synes jeg kan se en tendens til mer slapp oversetting enn jeg er vant med fra bøker for voksne, og jeg påstår at det er en del flau feil som nok ville blitt luket ut hvis det hadde vært voksenbøker det var snakk om.

Dette henger kanskje sammen med noe Siri Ness påpeker i artikkelen ”Menneskesjela lever ikke av enstavelserord alene: Om å oversette for barn”:

”Det er med bøker som med mennesker – noen liker du, andre tåler du ikke trynet på, og en hel del er sånn perifert greie nok. De du skal være i nærkontakt med, som en jo skal når man skal oversette og leve med en bok i månedsvis, er det en fordel at du liker. Og liker du den boka du skal oversette, er det mindre vesentlig hvem den er skrevet for”⁵

Det er ikke like lett å gjøre en god jobb med en bok du ikke liker eller en som kjeder deg, uansett om den er for barn, ungdom, voksne eller ”for dummies”, så kanskje det ikke er så mange oversettere som brenner for ungdomsbøker. Det finnes sikkert også redaktører og korrekturlesere som ikke er mest engasjert i ungdomslitteratur.

Det at jeg opplever en noe dårligere kvalitet på ungdomslitteratur kan selvsagt ha å gjøre med at jeg er spesielt opptatt av det, og at det først og fremst er det jeg har lest siden jeg begynte å bli mer bevisst selve oversettelsen. Det hadde vært interessant å gjøre en kvalitativ sammenligning av oversatt litteratur for barn/ungdom og voksne for å se om det faktisk er en forskjell, men det får kanskje bli en annen gang.

2.1 Mellom barnebok og voksenbok

Et interessant trekk ved ungdomsbøker er at de faller mellom tradisjonen for oversettelse av barnebøker, der man gjerne oversetter navn, glatter over fremmedgjørende elementer og flytter handlingen hjem, og tradisjonen for oversettelse av voksenbøker, der man ikke oversetter navn og det er vanligere å beholde fremmedgjørende elementer. Hvilken linje skal man legge seg på i oversettelsen av ungdomsromaner?

Det har gått opp for meg at det ikke egentlig er noen forskjell i utfordringene man møter i oversettelse av barnebøker, ungdomsbøker eller bøker for voksne. Det som er forskjellig er leseren, og man tar avgjørelsen sin basert på hvem leseren er.

Maria Nikolajeva, professor i litteratur ved universitetet i Cambridge, er inne på noe av det samme i sitt essay "Translation and Crosscultural Reception". Hun sier:

"the difference between translating for children and for adult readers is strongly governed by the adults' idea of the implied reader, which in its turn follows from the views on the essence and function of children's literature at any given time in any given culture."⁶

Videre hevder hun at tanker om moral og hva som er akseptabelt for barn gjør at ulike kulturer oversetter den samme boken på ulike måter, og dette gjelder spesielt for barnebøker. Det at forskjellige kulturer har så ulike oppfatninger om hva som er passende for barn gjør at enkelte bøker rett og slett ikke blir oversatt fordi de blir sett på som umoralske eller at innholdet er for voksent for målgruppen, mens andre bøker forandres veldig på før de blir sluppet.⁷

I Norge er det sjeldent det moralske som ligger til grunn for at vi forandrer ting i oversettelsen av barnebøker, det er heller det kulturelle. Som Nikolajeva sier, tenker vi at voksne er kjent med fremmede kulturer, både at de finnes og sånn omtrent hvordan de er, mens yngre lesere visstnok ikke har evnen til å tolerere fremmede elementer i tekstene sine. Nikolajeva er langt fra overbevist om dette er sant og etterlyser mer forskning på området for å "show the degree to which children can accommodate cultural differences in their reading".⁸

Nikolajeva er en forkjemper for at vi ikke skal undervurdere barn og at vi må være bevisst at vi som voksne står i en maktposisjon overfor barn. Det er vi voksne som produserer underholdningen deres. Det er vi som forteller dem hvordan verden er. På dette punktet mener jeg det blir rett å se ungdomsbøker i samme lys som barnebøker. Vi må ikke være redde for å

gi ungdom utfordringer og for eksempel vise dem forskjellene mellom vår kultur og andres kultur.

2.2 Hvor normgivende skal en oversettelse være?

Under denne diskusjonen faller også spørsmålet om hvor normgivende en oversettelse skal være. Når vi skriver eller oversetter for ungdom har vi mulighet til å nå mennesker som er i ferd med å få språket sitt på plass. I hvor stor grad skal vi ta hensyn til at vi kan være med på å påvirke denne prosessen? Skal vi prøve å veilede dem til ”bedre” språkbruk? Og jeg sier bedre i hermetegn fordi språk er i stadig utvikling og det vi ser på som dårlig språkbruk hos ungdom nå, kanskje vil være normen om 30 år. Dessuten kan det være vanskelig å bli enige om hvilke ord som er ”bra” eller ”dårlige”. Skal vi kanskje heller forsøke å dykke ned i ungdomskulturen og ta med oss ord, uttrykk og talemåter derfra?

Tormod Haugen snakker om dette i artikkelen ”Å oversette barne- og ungdomslitteratur”:

”Det er de som hevder at i en oversettelse for barn må vi ta språklige hensyn, tenke på hva slags ord vi bruker, helst ty til de enkle løsningene – for barn er noe annet enn voksne.

Dette er den andre store utfordringen: Å møte boka i frihet uten pedagogiske, moraliserende, oppdragende hensyn [...]”⁹

Haugen advarer altså mot å undervurdere barn og ungdom og tvinge på dem moral og oppdragelse som kanskje ikke er til stede i kildeteksten.

Når vi oversetter må vi selvfølgelig legge oss på tilsvarende linje som forfatteren av kildeteksten, men det er allikevel enkelte steder der vi har valget mellom noe som er mer normgivende og noe som er mer typisk for ungdom. Jeg mener, kanskje til forskjell fra Haugen, at vi kan tillate oss å legge oss på den pedagogiske siden av denne linjen når vi har valget. Det er i løpet av barndommen og ungdomsårene vi legger grunnlaget for det språket vi skal ha videre i livet, og det er viktig at vi har et godt forhold til språk og skjønner hvor stor betydning det har. Da er det også viktig at barn og ungdom lærer å uttrykke seg presist, sånn at de kan gjøre seg forstått i verden.

Et eksempel på dette i oversettelsen av TFiOS er ordet ”**email**”. Vi har tre ord som kan brukes på norsk: ”mail”, ”e-post” og ”e-brev” (det er her snakk om selve brevet som sendes over internett, ikke en e-postkonto).

Argumentene for de tre er: ”Mail” brukes ofte av ungdom og det er det som er kjappest og greiest å si, men det er også tydelig lånt fra engelsk. ”E-post” er vel det som er

mest brukt av nordmenn og dermed også det som er mest gjenkjennelig for de fleste, men teknisk sett er det feil å bruke dette ordet om et brev som sendes via internett. ”E-brev” er i følge bokmålsordboka den korrekte termen for slike brev:

e-post (fork. for elektronisk post) system for sending av elektroniske dokumenter, brev og meldinger mellom datamaskiner
e-brev (fork. for elektronisk brev) jf e-post

Men det er nesten ingen som bruker ordet ”e-brev”.

For meg falt valget på det mer normgivende ”**e-post**” fremfor ”mail”, fordi jeg synes vi skal bruke norske alternativer når de er fullgode og i bruk av folk flest. Jeg valgte bort ”e-brev” for Hazel og Augustus fordi jeg synes det blir for normgivende. Dessuten er det såpass uvanlig at det er en viss risiko for at det blir brudd i leseflyten, og fra måten ”email” er brukt i kildeteksten kan jeg ikke skjønne at det er meningen at det skal være brudd. Men jeg har latt Van Houten skrive ”e-brev”, og det kommer jeg tilbake til lengre ned.

3. Stemmen til Hazel

Grovt sett kan vi si at hele TFiOS fortelles gjennom Hazel. Det er noen unntak fra dette, for eksempel brevene hun får fra Van Houten, assistenten hans, Lidewij, og Augustus. Det er også et par standardiserte bønner og et tilfelle av at kompisen hennes, Isaac, leser noe han har skrevet. Stemmene til Van Houten og assistenten hans skiller seg markant fra stemmene til Hazel og vennene, og jeg kommer tilbake til det lengre ned, men det er såpass mange likhetstrekk mellom Hazel og Augustus (og Isaac) at jeg velger å se på dem under ett.

De har distinkte stemmer som er en blanding av ungdomsspråk og ungdomsslang, ord uten innhold, fantasifulle sammensetninger, og dessuten er de nærmest litterære enkelte steder og finner gjerne på å bruke store, gamle og spesielle ord. Hazel bruker også stor forbokstav på steder man normalt ikke gjør det, for å understreke og fremheve.

Men selv om Hazel bruker en del slang og typiske ungdomsuttrykk, er stemmen hennes langt fra det vi tenker på som typisk ungdom. Mange har påpekt at hun rett og slett høres for moden ut¹⁰. Jeg er enig i at hun høres moden ut, men jeg synes det er troverdig situasjonen tatt i betraktning. Hun har vært syk og tatt ut av skolen i tre år, så hun har ikke hatt mye omgang med andre ungdommer. Hun har vært såpass frisk at hun har klart å ta det som tilsvarer generell studiekompetanse i Norge, og tar fag på universitetsnivå. Hun er med andre ord intelligent, arbeidsom og tydeligvis glad i å studere.

Siden hun har vært frisk nok til å studere, kan vi også anta at hun har vært frisk nok til å lese mye, og det er flere ting hun sier som tyder på dette. Når Augustus spør henne hva hun liker å gjøre, er det første hun svarer, ”Reading” (78). Flere steder siterer hun fra *En keiserlig smerte*, men også fra T.S. Eliots ”The Love Song of J. Alfred Prufrock”, og fra Wallace Stevens’ ”13 Ways of Looking at a Blackbird”. Når vi tar alt dette i betraktning, er det ikke rart at stemmen til Hazel er litterær, fantasifull og moden.

Men jeg vil også understreke at jeg ser på Hazel som en noe upålitelig forteller. Vi ser hele historien gjennom hennes øyne, og da er det ikke rart at Augustus virker så fantastisk, eller at Hazel og Augustus fremstår som mer intelligente og vittige og *med* enn alle andre.

3.1 Ungdomsslang

I *Norsk slangordbok* definerer Tone Tryti slang som: ”bevisste avvik fra normalspråket som ikke er dialektalt eller faglig betinget”.¹¹ Slang er en av måtene vi viser at vi tilhører en spesiell gruppe i samfunnet. Det er gjerne forbundet med ungdom og vi kan kanskje tenke at all ungdom bruker den samme slangen, men tvert imot bruker de slang også for å markere avstand til andre ungdomsgrupper og for å styrke båndene innad i sin egen gruppe. Derfor kan det være vanskelig for folk som kommer utenfra å bruke slang på riktig måte.

Jeg har i denne oversettelsen forsøkt å holde meg til de mer etablerte slanguttrykkene, fordi de vil være mest gjenkjennelig for alle og fordi det da er større sjanse for at jeg unngår å tabbe meg ut og bruke et uttrykk som nå betyr noe helt annet for ungdom. Men også fordi de slanguttrykkene ungdommene i TFiOS bruker er godt etablert på engelsk.

Et typisk slanguttrykk, både på engelsk og norsk er ”like”, altså ”liksom”. Dette er nok det ordet Hazel og Augustus bruker oftest, og bruken deres er så variert at det ikke alltid blir rett å oversette det til ”liksom”. I eksempler som: “From, **like**, hideous romance to pretentious fiction to poetry” (78) og: “They’re **like** this sculptural re-creation of ruins” (98), mener jeg det blir rett å bruke det: ”Fra fæle kjærlighetsromaner til pretensiøs skjønnlitteratur til poesi, **liksom**”, og ”Det er **liksom** en skulpturell rekreasjon av ruiner”.

Andre steder fungerer ”like” mer som en moderator eller for å signalisere overdrivelse, for eksempel når Hazel sier: ”I spent **like** thirty minutes debating with Mom” (85). Her tenker jeg at Hazel overdriver og det hun mener er rett og slett at hun brukte lang tid på å diskutere med moren, så jeg har valgt å skrive: ”brukte jeg **sikkert** tretti minutter på å diskutere med mamma”.

”Like” blir også brukt som et signal på at man skal sitere noen andre. Det eneste eksempelet som er med i utdraget jeg har oversatt er når Augustus sier: ”But the instructor was **like** [...]” (72), men vi finner det også andre steder i romanen. Når ”like” brukes på denne måten har jeg oversatt det til: ”Men kjørelæreren **bare** [...]”. Dette er en vanlig måte å gjenfortelle dialog på norsk, spesielt blant ungdom.

I noen tilfeller blir ”like” brukt mer som et fyllord, for eksempel når en venninne av Hazel spør: ”Do you have **like** a Scrapbook of pictures and letters he wrote?” (95). Her synes jeg ikke det blir rett å skrive ”Har du liksom en ...”. Det kunne kanskje gått an å slenge på en ”liksom” på slutten av setningen, men jeg tror ikke det er det venninnen mener med ”like”. Jeg har skrevet: ”Har du en **sånn** scrapbook med bilder og brev fra ham?”, fordi jeg mener venninnen signaliserer at det viktige ikke er scrapbooken, men om Hazel har en samling med bilder og brev i noen som helst form.

Det andre slanguttrykket jeg har lyst til å kommentere er ”suck(s)”. Slik jeg har forstått det er den norske ekvivalenten ”suger” på vei ut blant norsk ungdom. Flere ungdommer jeg har snakket med sier at ”suger” er noe de forbinder med subkulturer og de som er litt mer på siden av samfunnet enn ”vanlig” norsk ungdom. De mener det er mer populært å rett og slett si ”sucks” eller at noe er kjipt eller dritt.

Jeg har tatt dette til meg og byttet ut ”suger” med ”kjipt” noen steder i teksten, for eksempel når Isaac sier: ”being blind does sort of **suck**“ (47). Tidligere skrev jeg: ”det suger jo å være blind”, men til slutt bestemte jeg meg for: ”det er jo ganske **kjipt** å være blind”. Et annet argument for å bytte ut ”suger” med ”kjipt” noen steder i teksten er at ”kjipt” er et mer veletablert slanguttrykk som ikke vil datere teksten like mye. ”Sucks” har vært en del av engelsk slang lenger enn ”suger” har vært en del av norsk. I Trytis *Norsk slangordbok* er den første referansen til ”suge” i betydningen ”være dårlig, ille, elendig” fra 1996.¹² I følge *New Partridge Dictionary of Slang* begynte det å brukes på denne måten på engelsk mot slutten av 60-tallet.¹³

Andre steder er det best å oversette ”sucks” direkte, spesielt når Hazel bruker det om lungene sine. ”My lungs **sucked** at being lungs” (69) sier hun for eksempel et sted. Det er viktigere å få med ironien i at hun bruker ”sucks” om lungene sine, som jo har som hovedoppgave å suge luft, enn å ta hensyn til at det er et lite kult ord. Derfor har jeg skrevet: ”lungene mine **sugde** på å være lunger”.

Jeg har brukt ”suger” to steder som ikke har med lungene til Hazel å gjøre. Det første eksempelet skiller seg litt ut, for her sier ikke Hazel ”suck” i kildeteksten, hun sier: ”So

Support Group **blew**” (68). På norsk uttrykker ikke ”blåste” avsmak og motvilje, og jeg synes ikke det ble rett å si ”Så støttegruppa var kjip” fordi det høres ut som en underdrivelse. Hazel underdriver ikke i kildeteksten. Jeg valgte ”Så Støttegruppa **sugde**” fordi det er et sterkt uttrykk, og i akkurat dette tilfellet gjør det ikke noe om det er et lite kult ord fordi Støttegruppa er lite kul og det at hun må gå dit er lite kult, så uttrykket står til humøret hennes. Av samme grunn oversatte jeg: ”Having your boyfriend die? Um, it **sucks**” til: ”Å oppleve at kjæresten din dør? Øh, det **suger**”.

3.2 Tomme uttrykk

Nært beslektet med ungdomsslang er det jeg her kaller tomme uttrykk, altså uttrykk som ikke har noe meningsinnhold, men heller signaliserer en holdning eller en følelse. Jeg har plukket ut to tomme uttrykk fra kildeteksten som jeg har lyst til å kommentere, og felles for begge disse er at jeg måtte bruke flere forskjellige ord for dem på norsk.

Først ut er **whatever**. Dette ordet brukes også av norsk ungdom, men da gjerne i betydningen ”jeg bryr meg ikke” eller ”samme for meg”. I TFiOS brukes det ofte på slutten av en opprøring for å signalisere at man ikke gidder å nevne alt. For eksempel: “Whenever you read a cancer booklet or website or **whatever**” (67), eller “Each time someone discussed anticancer diets or snorting ground-up shark fin or **whatever**” (68).

I disse tilfellene har jeg brukt ord som signaliserer det samme, i det første eksempelet skrev jeg: ”Hver gang du leser om kreft i en brosjyre eller på nettet eller **hvor som helst**”, fordi Hazel mener at det gjelder uansett hvor du leser om kreft. I det andre eksempelet skrev jeg: ”Hver gang noen diskuterte antikreftdietter eller snusing av malt haifinne eller **noe**”, fordi det Hazel først og fremst signaliserer er at ungdommen i støttegruppa snakker om flere slike utradisjonelle måter å forsøke å kurere kreft på, men det er ikke så nøye akkurat hva det er. Det er teit uansett.

Det er ett sted i kildeteksten der Hazel bruker “whatever” på samme måte som norsk ungdom: “you must have thought about what happens to them, I mean as characters, I mean independent of their metaphorical meanings or **whatever**” (93). Her er Hazel opprørt over Van Houten sine avvisninger, og jeg tror hun enten er for ergerlig til å være nøye med hvordan hun sier ting, eller så prøver hun med vilje å provosere Van Houten ved å hinte om at den metaforiske betydningen til karakterene hans ikke er så viktig. På norsk sier hun: ”du har vel så klart noen tanker om hva som skjer med dem, jeg mener som karakterer, jeg mener uavhengig av de metaforiske betydningene deres, **liksom**”.

Her fungerer ”liksom” både som et signal på at Hazel ikke har helt kontroll over måten hun snakker på og som en provokasjon til Van Houten. Jeg ser for meg at han er av typen som ville mislikt ordet ”liksom” hvis han snakket norsk.

Det andre tomme uttrykket som blir mye brukt i TFiOS er ”yeah”. Ungdommene bruker det som fyllord inne i en setning, som en innledning til det de skal si videre, eller som en bekreftelse på at de har hørt det noen andre sier. Siden de bruker det på mange forskjellige måter, har jeg også valgt å bruke forskjellige ord i oversettelsen.

Et sted har jeg rett og slett ikke tatt det med til målteksten, og det er når Isaac sier: ”I know a lot of us have it worse, but **yeah**, I mean, being blind does sort of suck (71)”. Jeg har skrevet: ”jeg vet at mange av oss har det verre, men, jeg mener, det er jo ganske kjipt å være blind”. På engelsk sier man gjerne ”but yeah” så fort og sammentrykt at det høres mer ut som ett ord enn to. På norsk blir det litt klønete når det etterfølges av ordet ”jeg”, og et ”men ja” ville avbrutt setningsflyten mer enn nødvendig i dette tilfellet.

Andre steder har jeg oversatt ”**yeah**” til ”**jepp**” fordi det kommer som et kjapt svar på noe. Som for eksempel når Hazel antyder at det kanskje ikke er Augustus sine evner bak rattet som gjorde at han endelig fikk tatt lappen (73).

Til slutt har jeg i dette tilfellet:

”But it doesn’t end.”

”**Yeah**,” I said.

”Torture. I totally *get* it, like, I get hat she dies or whatever.” (81)

”Men den slutter ikke.”

”**Mhm**,” sa jeg.

”Tortur. Jeg skjønner det jo, liksom, jeg skjønner at hun døde eller noe.”

Her tolker jeg Hazel sitt ”yeah” som at hun bekrefter at hun har hørt det Augustus sier og signaliserer at hun er helt enig samtidig som det ligger en slags oppgitthet i det. Det er jo det største problemet hennes med romanen, at den ikke har en ordentlig slutt. Jeg synes ikke det holder med et kort ”ja”, fordi det høres for positivt ut. Og jeg syntes det blir å legge ord i munnen hennes med ”ikke sant?”. Jeg bestemte meg derfor for å skrive ”mhm” fordi det er mer åpent enn både ”ja” og ”ikke sant”, og det gjør det forhåpentligvis lettere for leseren å selv gjøre seg opp en mening om hva Hazel mener.

3.3 Ikke oversatte ord

Spredt gjennom målteksten vil du finne enkelte ord som jeg ikke har oversatt fra engelsk. Disse ordene er: please, sorry, okay, sneakers, scrapbook, team, hot, performance, fancy, lady og gentleman caller. Noen av disse ordene er lånord om vi ikke tenker særlig over at ikke er norske: ”scrapbook”, ”team”, ”hot”, ”fancy” og ”lady”, og disse har jeg latt stå fordi de er godkjent på norsk og fordi veldig mange nordmenn, både unge og voksne, bruker dem. Hvis jeg skulle oversatt dem til norsk, ville de hørtes feil ut i munnen på en tenåring. For eksempel kunne jeg skrevet ”utklippsbok” i stedet for ”scrapbook” (95), men det synes jeg blir for barnslig i denne sammenhengen.

De andre ordene er ikke godkjente, men jeg har brukt dem fordi det er viktigere for meg å speile det språket som ungdom faktisk har enn å trumfe gjennom ord som står oppført i bokmålsordboka.

Jeg har fornorsket skrivemåten av ”please” fordi jeg er redd det ellers ville blitt lest med et litt oppgitt tonefall, som en slags ”oh, please” altså ”gi deg”, og ikke ”vær så snill”. Så setningen: ”**Please** just let me watch” (69) ble: ”**Plis**, bare la meg se på”.

Man kan argumentere for at jeg også burde fornorske skrivemåten av ”okay” til ”ok”, men ”okay” er et nøkkelord i TFiOS og jeg mener jeg har gode grunner til å la være. Som jeg nevnte i innledningen har det vokst opp en stor tilhengerskare rundt John og Hank Green. En viktig del av denne bevegelsen er å lage ting, for eksempel bilder (enten plakater til å henge på veggen eller bilder til å dele på Internett), luer, mobildeksel, t-skjorter, osv med sitater fra videoene til John og Hank eller fra bøkene til John. Et av de mest populære sitatene fra TFiOS er ”okay” og siden uttalen er så lik på engelsk og norsk tillot jeg meg å beholde den engelske skrivemåten sånn at de norske leserne umiddelbart kan kjenne det igjen når de ser det.

I begynnelsen av kapittel fem sier Hazel:

”Now, it wasn’t as if I held my phone in my sweaty hand all day, staring at it while wearing my Special Yellow Dress, patiently waiting for my **gentleman caller** to live up to his sobriquet.” (79)

”Gentleman caller” er nærmest uoversettelig slik det brukes her. Det går selvfølgelig an å skrive noe sånt som ”min unge kavaler” eller ”min belevne beiler” for å få frem Hazels uvanlige ordvalg. Da måtte jeg også skrevet om på resten av setningen fordi jeg ikke kunne spilt på det at Augustus er en ”caller” og at Hazel venter på en telefon fra ham. Jeg vil gjerne få fram ordspillet i målteksten, men jeg synes ikke det å konstruere en norsk ekvivalent til

”gentleman caller” ville fungere. ”Telefonkavaler” eller ”min ringende beiler” er ikke kjent for norske lesere og det blir ikke den samme leken med et etablert uttrykk.

En annen liten ting som taler for at jeg kan beholde ”gentleman caller”, er at Hazel kaller seg selv en ”Victorian Lady”, eller ”viktoriansk lady”, i kapittel to (77). John Green har flere ganger innrømt at han var nøye med å legge igjen metaforer og språklige finurligheter som skal gjøre det morsomt og givende å lese TFiOS.¹⁴ Jeg tenker at dette paret, Hazel som lady og Augustus som gentleman, kan være ett av dem. Setningen ser altså slik ut på norsk:

”Nå var det ikke sånn at jeg holdt telefonen i ei svett hand hele dagen og stirret på den mens jeg satt der i min Beste Gule Kjole og tålmodig ventet på at min **gentleman caller** skulle leve opp til tilnavnet sitt.”

Til slutt vil jeg kort forklare hvorfor Kaitlyn sier: ”Du har bare vært maks uheldig, *darling*”. I kildeteksten sier hun også ”darling”, og dette blir forklart i et avsnitt som ikke er med i oversettelsen min:

””Darling,”” she said, vaguely British. [...] People didn’t find the accent odd or off-putting. Kaitlyn just happened to be an extremely sophisticated twenty-five-year-old British socialite stuck inside a sixteen-year-old body in Indianapolis.”

I kildeteksten er det flere ting som gjør at vi ser på Kaitlyn som typisk britisk, blant annet sier hun “Shall we shop” i stedet for det mer amerikanske ”Let’s shop” eller ”Let’s go shopping”. Det er vanskelig å få til typisk britisk hos en som snakker norsk, derfor har jeg valgt å i hvert fall ha med dette erkebritiske ”darling” for å hjelpe til med å plassere henne i Storbritannia.

3.4 Fantasifulle sammensetninger

De største nøttene i oversettelsen av Hazel og Augustus sine stemmer er de fantasifulle ordsammensetningene de kommer med. Noen av disse, som for eksempel ”vegetarianize” og ”cankle” brukes på engelsk fra før. Andre sammensetninger som: ”dual leggedness” og ”cancertastic”, er lite brukt eller ikke brukt i det hele tatt. ”Circle jerk of support” er en blanding, ”circle jerk” er et etablert uttrykk, men det er lite brukt i forbindelse med ”support”.

Slike neologismer skaper ofte mye hodebry for oversettere, selv med ord som det i utgangspunktet ser ganske greit ut å oversette, som ”**vegetarianize**” (76). Det var lett å se seg blind på dette ordet, så lenge brukte jeg ”vegetarianerer”. Men etter at jeg sammenlignet det med andre norske ismer innså jeg at den rette måten å bøye det på blir ”**vegetarianiserer**”,

slik man bøyer ”kolonialisme” til ”kolonialiserer”, ikke ”kolonialerer”. Dessuten kan ”vegetarianerer” forveksles med flertallsformen ”vegetarianere”.

”Cankle” (70) ser ut til å være godt innarbeidet på engelsk nå, og selv om man ikke har hørt ordet før er det ganske lett å forstå at det er en sammenslåing av ordene ”calf” og ”ankle”. Det går fint an å slå disse ordene sammen på engelsk, men på norsk blir det ikke like elegant, vi kan for eksempel skrive: ”leggkler” eller ”lankler” eller til og med ”anklegg”. ”Lankler” er kanskje det som høres mest elegant ut og dermed kommer nærmest det engelske uttrykket, men det er ikke en særlig god sammenslåing av de to norske ordene fordi ”legg” blir helt borte. ”Leggkler” klinger ikke like godt og det får vel heller leserne til å tenke på hva som kan kle legger enn kraftige ankler. I kildeteksten står det: ”This was not even to mention the **cankle** situation”, så hvis jeg skulle brukt ”lankler” eller ”leggkler” måtte jeg nok skrevet om på setningen: ”Og så må vi jo ikke glemme situasjonen med anklene mine, eller lanklene som jeg kalte dem”.

Jeg endte opp med å skrive: ”Og så må vi jo ikke glemme situasjonen med **ankleggene** mine”. ”Ankleggene” kan knapt nok kalles en forkortelse, men det er i hvert fall en sammenslåing, og siden begge ordene er skrevet såpass fullt ut skal det være mulig å forstå hva det er snakk om uten et forklarende tillegg. Dessuten har vi ordet ”egg” inni der, og det kan være med på å danne bilder av runde ankler.

Blant de mer fantasirike sammensetningene var det altså ”dual leggedness” (77) og ”Circle jerk of support” (68) som bød på mest hodebry. ”Dual leggedness” er en veldig morsom måte å uttrykke det å ha to bein på, samtidig som det spiller på ”bow-leggedness”, som er det vanlige uttrykket for hjulbeinhet på engelsk. Jeg kan se for meg flere morsomme alternativer hvis man ikke skal ta hensyn til det spillet, for eksempel: ”tvebeina” eller ”bibeina”, men jeg ville gjerne at de norske leserne også skulle få muligheten til å se sammenhengen til hjulbeinhet. ”Dual leggedness” høres jo nesten ut som det kunne vært en diagnose, så det er med på å etablere at Hazel og Augustus er vant med å snakke om sykdom. ”My last day of **dual leggedness**” ble dermed: ”min siste dag med **dobbelbeinhet**”, fordi det holder best på humoren samtidig som det kan høres ut som en medisinsk term.

I min leting etter en mulig oversettelse av ”And then began the **circle jerk of support**”, kom jeg over journalist Marius Asp sin artikkel på P3: ”Den store norske runkesirkelen”.¹⁵ Hvis man googler tittelen får man nesten ti tusen treff, så vi kan trygt anta at mange nordmenn har blitt kjent med ordet ”runkesirkel”. Det gjenstår å se om det er et ord som kommer til å bli brukt, men det fungerer bra som oversettelse av ”circle jerk”. En

innvending mot ”runkesirkel” er at vi ikke får med den sekundære betydningen av jerk: dumskalle; fjols; tosk, men jeg tror ikke den sekundære betydningen er særlig viktig i denne sammenhengen. Som Mona Baker sier:

”We have to try, as much as possible, to convey the meaning of key words which are focal to the understanding and development of a text, but we cannot and should not distract the reader by looking at every word in isolation and attempting to present him or her with a full linguistic account of its meaning.”¹⁶

En innvending som derimot fikk meg til å forandre litt på oversettelsen, er at vi mister alliterasjonen fra kildeteksten med ”den oppmuntrende runkesirkelen”. Derfor forandret jeg målteksten til: ”Og da begynte **den oppmuntrende runkeringen**”, slik at r-lyden blir gjentatt tre ganger. Dessuten er det vanligere å snakke om at man sitter i ring enn at man sitter i sirkel.

Jeg vurderte også: ”Og da gikk vi i gang med en runkering av støtte og oppmuntring”, men jeg ville gjerne beholde det så kort som mulig, og da passet det best å bruke ”oppmuntre” som adjektiv og plassere det foran ”runkering”.

Noe annet som viser Hazel sin fantasirikhet når det kommer til språk, er den lavmælte humoren hun har når det kommer til sykdom. For eksempel presenterer hun Isaac, som har øyekreft og er i ferd med å bli blind, slik: ”The only redeeming **facet** of Support Group was this kid named Isaac” (68). ”Redeeming facet” er ikke en vanlig kollokasjon, ”redeeming aspect” er for eksempel mye vanligere. To av definisjonene til ”facet” er: ”a particular aspect or feature of something; *Zoology* any of the individual units (ommatidia) that make up the compound eye of an insect or crustacean”.¹⁷

Så setningen er korrekt på engelsk, men Hazel klarer også å snike inn en referanse til syn og øyne. På norsk har jeg skrevet: ”Det eneste forsonende **aspektet** ved Støttegruppa var en fyr som het Isaac”. ”Aspekt” er kanskje ikke like tydelig et spill på syn og øyne siden det har mer med hvor man står og hvilken synsvinkel man har enn med selve øyet som ser, men det legger seg nærmere originalen enn alternativene ”moment” eller ”trekk”.

Et annet eksempel på Hazel sin ironisering over sykdom er når hun sier: ”The six or seven or ten of us walked/wheeled in, grazed at a **decrepit** selection of cookies and lemonade [...]” (67). Ikke bare er ungdommen som kommer til Støttegruppa syke og skrøpelige, utvalget av forfriskninger er visst også det: ”de seks eller sju eller ti av oss gikk/trillet inn, småspiste fra det **skrøpelige** utvalget av kjeks og limonade [...]”.

Mona Baker skriver om dette med å bruke uvanlige kollokasjoner:

”marked collocations [...] involve deliberate confusion of collocational ranges to create new images – a marked collocation being an unusual combination of words, one that challenges our expectations as hearers or readers. [They] are often used [...] precisely for this reason: because they can create unusual images, produce laughter or irony, and catch the reader’s attention.”¹⁸

Så disse merkelige ordvalgene er nok helt bevisst fra forfatterens side, og da er det viktig å motstå trangten til å gre over dem og få dem til å høres mer ”rett” ut.

Til slutt må jeg nevne at jeg lot Augustus ironisere over sykdom et sted han ikke gjør det i kildeteksten. Han sier ”I reject that **out of hand**” (78) på engelsk, men på norsk sier han: ”Det avviser jeg **på stående fot**”. Målt teksten her får en ekstra dimensjon siden Augustus jo bare har én fot å stå på. Jeg synes jeg kunne tillate meg å føye til denne ironiseringen siden både Hazel og Augustus gjør det flere andre steder, og fordi både kildetuttrykket og måluttrykket er etablerte metaforer på sine respektive språk.

3.5 Store ord og store forbokstaver

De siste kjennetegnene ved stemmen til Hazel som jeg skal kommentere, er at hun ofte bruker store eller vanskelige ord, eller ord som høres litt gammeldags ut i hennes munn, og dessuten at hun bruker stor forbokstav der det ikke skal være det.

Det var ikke spesielt utfordrende å oversette de store ordene til Hazel og Augustus, men jeg har vært nøye med å unngå å forenkle dem. Jeg enig med Siri Ness som sier: ”Hvorfor må barn på død og liv skjønne alt? Vi gjør ikke det. Det er jo det som er så spennende. Å prøve ut holdninger og utfordre fordommene”.¹⁹

Så når Hazel sier ”**apace**” (71) på engelsk, sier hun ”**gesvint**” på norsk, ikke ”fort” eller ”raskt”, og ”**univalent**” (78) blir ”**enverdige**”. Når Augustus sier ”**toroidal**” (77) på engelsk, sier han ”**torusformet**” på norsk, og ikke ”rund”. Og når Hazel sier ”**made the acquaintance**” (68), bruker hun det litt gammelmodige ”**stiftet bekjentskap**” på norsk, i stedet for et uttrykk som klinger mer moderne, som ”ble kjent med” eller rett og slett ”traff”.

Jeg har beholdt stor forbokstav alle de stedene der Hazel bruker stor forbokstav, fordi hun bevisst bruker det for å understreke eller fleipe. Så ”Staring Business” (70) blir ”Stirregreia”, mens ”Becoming Part Of The Group” (72) blir ”Bli En Del Av Grappa”, og ”Republic of Cancervania for Not Working” (74) blir på norsk: ”Den Kreftianske Republikk for Ikke å Virke”.

Jeg har også valgt å beholde stor forbokstav i tilfeller der jeg har vært i tvil om hva Hazel mener, da spesielt i tilfellet ”the Dutch Tulip Man”. Her kan jeg ikke være hundre

prosent sikker på om Hazel bruker stor forbokstav på "Dutch" bare fordi det er regelen på engelsk, eller om hun også ville gjort det hvis det ikke var regelen. Det koker ned til om hun ser på "Dutch" som en del av navnet på denne figuren, og det mener jeg vi kan være ganske sikker på at hun gjør, for hun omtaler ham alltid som nettopp "the Dutch Tulip Man", og aldri "the Tulip Man". Siden jeg ser på ordene som en enhet og som navnet til denne karakteren, har jeg kalt ham "Den Hollandske Tulipanmannen", til tross for at vi ikke har stor forbokstav i hollandsk (eller den) på norsk.

Jeg valgte også å beholde den store forbokstaven i "Augustinian" (85) til "Augustinsk" for å gjøre det helt tydelig at Hazel spiller på navnet til Augustus, og fordi det føyer seg fint inn i rekken av store forbokstaver der det egentlig ikke skal være det.

4. Van Houten

Stemmen til Van Houten er den som skiller seg mest ut i TFiOS. Han bruker en del fremmedord og vanskelige ord, han bruker lange, komplekse setninger, og han har en formell stil. Dessuten snakker han gjerne om kompliserte filosofiske spørsmål, slik at det ikke bare er vanskelig å følge han rent språklig, men også mentalt.

Jeg har forsøkt å videreføre dette til norsk, blant annet ved å unngå å korte ned på setningene hans. Det er riktignok vanligere med lange setninger på engelsk enn på norsk, men Van Houten sine er ikke så abnormt lange at det blir et problem i oversettelsen. Setninger som den nedenfor fungerer fint fordi de er velformulerte og godt strukturert:

"Svaret mitt blir skrevet med blekk og penn i den vidunderlige tradisjonen til de som kom før oss, for så å bli transkribert av frøken Vliegenthart til en rekke med 1-er og 0-er som skal reise gjennom det banale nettet som i det siste har forledet vår art, så jeg beklager på forhånd for eventuelle feil eller utelatelser som dette kan resultere i."

Jeg har gjort noen andre grep for å markere forskjellen mellom Van Houten og resten av karakterene i romanen, spesielt nevneverdig er at Van Houten bruker en-ender på substantiv mens de andre bruker a-ender. Så mens Hazel sier: "Favorittboka mi, med god margin, var *En keiserlig smerte*", sier Van Houten: "Så du liker boken min". Og mens de andre karakterene bruker diftonger, da spesielt *ei*, og sier ting som "seint", klarer Van Houten seg uten og sier heller "sent".

Og som nevnt lenger oppe skriver Van Houten "e-brev", ikke "e-post". Dette er fordi han er en karakter som er opptatt av å snakke og skrive korrekt, og da tenker jeg det ikke er naturlig for ham å bruke det ordet alle andre bruker når det teknisk sett er feil.

Jeg vurderte også å la Van Houten bruke høflig tiltaleform når han kommuniserer skriftlig med Hazel og Augustus for å skape enda større distanse mellom måten han uttrykker seg på og måten ungdommene uttrykker seg på. Det er ikke helt utenkelig at en mann som Van Houten ville brukt Deres og De på norsk. Samtidig oppleves det kanskje som vel opphøyd og gammeldags, og jeg er redd det ville datert Van Houten for mye.

Jeg bestemte meg til slutt for at høflig tiltaleform ville være å tolke karakteren Van Houten for langt, men da kunne jeg heller ikke oversette ”**yours most sincerely**” (82) med ”Deres ærbødige”. Etter å ha undersøkt saken litt nærmere fant jeg ut at det uansett ville vært ukurant å oversette det slik, siden ”yours most sincerely” er mye vanligere enn ”Deres ærbødige”, så jeg bestemte meg for å bruke det som er mest vanlig på norsk: ”**Med vennlig hilsen**”.

5. Kulturspesifikke fenomener og uttrykk

Lawrence Venuti skriver følgende om det angloamerikanske oversettelsesidealet, men det kunne like gjerne vært skrevet om det norske:

”A translated text [is judged acceptable] when it reads fluently, when the absence of any linguistic or stylistic peculiarities makes it seem transparent, giving the appearance that it reflects the foreign writer's personality or intention or the essential meaning of the foreign text—the appearance, in other words, that the translation is not in fact a translation, but the ‘original.’”²⁰

Venuti kritiserer denne tendensen til å hjemliggjøre teksten og dermed også usynliggjøre oversetteren:

”The translator's invisibility is thus a weird self-annihilation, a way of conceiving and practising translation that undoubtedly reinforces its marginal status in Anglo-American culture.”²¹

Han mener denne usynligheten styrker maktposisjonen til det engelske språket og den angloamerikanske kulturen, og at man som oversetter (spesielt til engelsk) ikke skal være redd for å fremmedgjøre kildeteksten og få leseren til å forstå at han leser en oversatt tekst.

Kanskje Venuti tenker annerledes når man oversetter fra en maktkultur: engelsk, til en kultur som allerede blir sterkt påvirket det angloamerikanske: norsk. Men jeg er uansett enig i at man ikke skal være redd for å beholde fremmedgjørende elementer. Dette vises i noen av de valgene jeg har tatt, blant annet at jeg har beholdt mange engelske ord, selv om dette også

begrunnes med at norsk ungdom faktisk bruker disse ordene, og i den videre diskusjonen av kulturspesifikke fenomener og uttrykk lengre ned.

Mona Baker definerer kulturspesifikke fenomen som “a concept which is totally unknown in the target culture”,²² men jeg bruker uttrykket i en litt videre forstand her og snakker om fenomener og uttrykk som enten er ukjent for oss eller kjent for oss i en annen form.

Et godt eksempel på et kulturspesifikt fenomen fra TFiOS er utdanningssystemet i USA. Hazel snakker om at hun går på ”MCC” og at hun har tatt sin ”GED” (74), og senere nevner Van Houten at assistenten hans tar en ”**postgraduate degree**” (87). Jeg forventer ikke at leseren av målteksten har innsikt i det amerikanske skolesystemet, så jeg har oversatt disse tre begrepene til henholdsvis: ”**lokal høyskole**”, ”**generell studiekompetanse**” og ”**på universitetsnivå**”, slik at leseren lett kan forstå hvor Hazel og assistenten til Van Houten er i utdanningsløpet.

Et eksempel på et kulturspesifikt fenomen som ikke har et direkte motstykke på norsk og som er ukjent for nordmenn er ”**Debbie Downer**” (75). ”Debbie Downer” er et slangord som beskriver noen som er negativ og som har det for vane å ødelegge stemningen. Det finnes flere eksempler på at navn blir brukt for å beskrive en type person på engelsk: ”Negative Nancy” er et synonym for ”Debbie Downer”, og ”Mary Sue” brukes om oppdiktete personer som er så perfekte og uten svakheter at de oppleves som endimensjonale, mens den eldre ”Johnny Long Shoes” som brukes om menn som stjeler kjærestene til andre menn som sitter i fengsel.

Vi har ingen tradisjon for å bruke egennavn på denne måten i Norge, men jeg ville i det minste bruke en metafor i målteksten. Jeg skrev derfor ”**lyseslukker**”, som betyr det samme: kritikksyk, sur person, gledesdreper.

Andre eksempler som viser at det er forskjeller mellom amerikansk og norsk kultur er uttrykkene ”**God knows**”, ”**Chuck Taylors**” og dessuten ”**mom and dad**”. Vi snakker om akkurat de samme tingene på norsk, men vi bruker andre ord for dem. Vi sier ”**gudene vet**”, eller en variant av ”fuglene vet” på mange dialekter, og ikke ”Gud vet”, og på norsk er det vanlig å snakke om de populære tøyskoene som ”**Converse**”, ikke ”Chuck Taylors”.

Jeg har stort sett oversatt ”mom and dad” med ”foreldrene” i stedet for ”moren og faren” fordi det er mindre vanlig å snakke om ”moren og faren” på norsk enn på engelsk. Men jeg valgte å beholde det ett sted for å unngå for store likheter mellom to påfølgende setninger:

”**My parents** call them encouragmets,” he explained. ‘They’re everywhere.’

His mom and dad called him Gus.” (75)

“**Foreldrene mine** kaller dem Oppmuntringer,’ forklarte han. ’De er overalt.’
Moren og faren hans kalte ham Gus.”

Hvis jeg skulle byttet det ut med ”foreldrene” her også ville de to setningene blitt nesten helt like, og det er dårlig stil på norsk.

Hazel bruker ofte innskutte unødvendige leddsetninger, og selv om det ikke er like vanlig på norsk har jeg for det meste beholdt dem. Først og fremst fordi de er brukt for å fremheve noe, men også fordi de er med på å gi stemmen til Hazel en egen karakter. Jeg har for eksempel oversatt ”It was, **we were told**, incurable” (73) til ”Det var, **ble vi fortalt**, uhelbredelig”, fordi den markerte strukturen gjør at fokuset på ”uhelbredelig” blir skarpere. Sammenlign med for eksempel: ”Vi ble fortalt at det var uhelbredelig”, som ikke bygger opp forventningen til det som skal komme, og derfor ikke gir leseren den samme reaksjonen.

Andre steder fungerer det ikke like bra å beholde den innskutte leddsetningen, så da har jeg skrevet om. ”My father was trying so hard not to sob that when he did, **which was regularly**, it was an earthquake” (74) har på norsk blitt: ”faren min prøvde så hardt å ikke hulke at når han med jevne mellomrom gjorde det var det som et jordskjelv”. I dette tilfellet blir setningen for knotete hvis vi skal ha med et innskutt ledd, og setningsoppbyggingen på målspråket er nesten identisk med kildepråket, så vi får uansett noe av den samme effekten uten det innskutte leddet.

5.1 Lidewij, Mr. og sir

Jeg har ikke på noen måte prøvd å legge skjul på at handlingen i TFiOS foregår i USA og at hovedpersonene er amerikanske og snakker engelsk, men har så langt det lar seg gjøre beholdt de tingene som plasserer handlingen i USA. For eksempel har jeg skrevet adresser og stedsnavn på engelsk, ”**917 W. Temple**” (83) i stedet for å fornorske skrivemåten til ”W. Temple 917”, og ”**Crown Hill Cementary**” (99) i stedet for ”kirkegården på Crown Hill” eller ”Crown Hill-kirkegården”.

En variant av dette er når Hazel sier: ”I heard a stammering, reedy voice shout, ”LEE-DUH-VIGH!” (Until then I had pronounced his assistant’s name like **lid-uh-widge**)” (87). Norske lesere vil sannsynligvis ikke ha sett for seg Hazel sin uttalelse, de vil i større grad være nærmere uttalen til Van Houten: lee-duh-vigh.

Det går an å argumentere for at jeg burde fornorske Hazels uttale av Lidewij for å gjøre lyden mer lik det norske lesere ser for seg. Men jeg mener det blir feil når Hazel er

amerikansk og snakker engelsk, og når hun sier at det er sånn hun ville uttalt Lidewij. Dette kan vi knytte opp til det Venuti snakker om: Jeg trenger ikke å late som om TFiOS skjer i Norge og at Hazel snakker norsk bare fordi jeg oversetter det til norsk. "Lid-uh-widge" kan heller fungere som en påminner til leseren om at teksten de har foran seg er oversatt.

Dette er også noe av grunnen til at jeg har valgt å beholde tiltaleordene "Mr." og "sir", selv om det er vanlig å stryke dem på norsk, eller i det minste erstatte "Mr." med "herr". Dessuten synes jeg det er interessant at i de delene av TFiOS som jeg har oversatt, brukes "Mr." og "sir" alltid i forbindelse med Van Houten, vi kan altså si at det er med på å opprettholde den formelle tonen som forbindes med Van Houten.

Så "Dear **Mr. Waters**" (81) blir "Kjære **Mr. Waters**" og "I'm sorry, **sir**, but we don't speak Swedish" (91) blir "Jeg er redd vi ikke snakker svensk, **sir**".

5.2 "Oppmuntringer"

Det er flere kulturspesifikke fenomener og uttrykk i TFiOS som byr på utfordring for en oversetter, men det mest interessante kulturfenomenet er kanskje det Augustus og foreldrene hans kaller "Encouragements", og jeg kaller "Oppmuntringer". Dette er korte, oppmuntrende tekster som finnes overalt i huset til Augustus, enten de er gravert inn i tre eller malt på glass eller brodert på en pute.

Jeg vet ikke om dette er en trend i USA også, eller om det har en lengre tradisjon, men det har i hvert fall blitt mer og mer populært i Norge i de siste årene. Hvis du går inn på norske interiørblogger nå for tiden finner du garantert et bilde av et søtt lite skilt med en hyggelig liten melding på, og den meldingen er nesten alltid på engelsk. Gå inn i en interiørbutikk og du vil finne et stort utvalg skilt og puter med engelsk tekst på.

Så vi har nesten med et kulturkrasj å gjøre her. Jeg lurte lenge på om jeg skulle beholde oppmuntringene på engelsk eller oversette dem til norsk. Argumenter mot å oversette dem var at vi ikke har den samme tradisjonen for oppmuntringer på norsk, så den engelske opprinnelsen kanskje ville skinne gjennom og det kunne være lett for leseren å beskyldes meg for å anglisere. Et annet motargument er det kanskje ville blitt absurd og lite troverdig for leserne å se oppmuntringer på norsk når de er vant med å se dem på engelsk. Et tredje motargument er at det kunne bli vanskelig å få dem til å klinge bra på norsk, i hvert fall hvis jeg skal ta hensyn til at sitatene skal ha plass på en pyntepute eller et dekorativt skilt. Et fjerde motargument er at det kan sees på som et grovt hjemliggjørende element.

Men jeg mener oppmuntringene må oversettes, til tross for de motargumentene jeg har satt opp. Hovedgrunnen er at målet med en oversettelse jo er å gjøre den lett tilgjengelig for alle som leser målspråket. Dette betyr ikke at vi skal gjøre det norske språket lett å forstå hvis det engelske språket ikke er lett å forstå for engelskmenn, men at vi ikke skal la lange stykker engelsk stå uoversatt og regne med at leseren vil forstå.

Dessuten er oppmuntringene langt fra uoversettelige og vi mister ikke noe av meningsinnholdet i oversettelsen, men de vil nok oppfattes litt annerledes av de norske leserne. Her er de fire oppmuntringene som er med i det jeg har oversatt:

- ”Home is Where the Heart Is” (75)
- ”Hjemme er der hjertet er”
- ”Good Friends Are Hard to Find and Impossible to Forget”
- ”Gode venner er vanskelig å finne og umulig å glemme”
- ”True Love Is Born from Hard Times”
- ”Ekte kjærlighet fødes av vanskelige tider”
- ”Family Is Forever”
- ”Familie varer evig”

Den første ga meg mest hodebry fordi det er et idiom på engelsk og umiddelbart gjenkjennelig for en amerikaner, men vi har ikke et idiom eller et fast uttrykk som svarer til det på norsk. Dessuten er konnotasjonene til begrepet ”home” litt andre enn de vi har til begrepet ”hjem”. På norsk er det fysiske hjemmet den sterkeste konnotasjonen, mens det engelske ”home” i mye større grad handler om det mentale og emosjonelle hjemmet. Det er jo på mange måter det dette idiomet handler om, at ”home” ikke nødvendigvis er der du bor, men der du *føler* at du hører hjemme.

Vi har noen idiomer på norsk som handler om hjemme, spesielt ”Der det er hjerterom er det husrom” og ”Borte bra, hjemme best”. ”Hjerterom” fjerner seg litt for langt fra meningen til originalen, som handler mindre om gjestfrihet og mer om det å føle seg hjemme. ”Borte bra, hjemme best” har ikke den samme varmen og gir ikke de samme konnotasjonene som kildeteksten, men det kunne vært et kompromiss. Det handler om å føle seg hjemme og det er et fast uttrykk på norsk som de aller fleste ville kjent igjen. Det ville også fungere som en introduksjon til de neste oppmuntringene, som ikke er faste uttrykk på norsk.

Men jeg var ikke helt komfortabel med den løsningen. ”Borte bra, hjemme best” ville kanskje fungert som en introduksjon, men det ville også skille seg ut fra de andre. Oppmuntringene i kildeteksten er ladet med følelsessterke ord som ”home”, ”heart”, ”friend”, ”impossible”, ”true love”, ”born”, ”family” og ”forever”, og oppmuntringene i seg selv er

overdrivelser. Det er ikke umulig å glemme venner, ekte kjærlighet kan ”fødes” av veldig mange forskjellige situasjoner, og familie varer slettes ikke evig, ingenting varer evig. Underdrivelsen ”Borte bra, hjemme best” hører ikke hjemme i dette selskapet.

Derfor gikk jeg bort fra ønsket mitt om å bruke et idiom på norsk også, og oversatte alle oppmuntringene direkte. Jeg må understreke at jeg ikke mener at meningsinnholdet i oppmuntringene er det viktigste, selv om det nå er bevart i målteksten. Det viktigste med dem er det de representerer som en helhet og det bildet det gir oss av foreldrene til Augustus.

5.3 Titler og sitater

Karakterene i TFiOS nevner titler på diverse filmer, bøker og cd-plater, og siterer fra andre romaner eller dikt. Tittelen *The Fault in Our Stars* er i seg selv et sitat fra Shakespeares *Julius Cæsar*: “The fault, dear Brutus, is not in our stars, / but in ourselves, that we are underlings”. Tittelen henter til at skjebnen faktisk har litt å si for hvordan livet ditt blir seende ut. På norsk lyder sitatet: ”I stjernene er ikke feilen, Brutus, / men i oss selv, ved at vi lar oss kue”.²³

Sitatet er ikke like lett å bruke som tittel på norsk, *I stjernene er feilen* blir for formelt og *Feilen i våre stjerner* fjerner seg såpass langt fra det faktiske sitatet at det kan bli vanskelig å kjenne igjen. Shakespeare er uansett mer kjent for engelskspråklige enn norskspråklige siden verkene hans er en del av engelskundervisningen, og fordi mye av språket hans har blitt en del av standard engelsk, for eksempel ”a sorry sight”, ”in a pickle” og ”set your teeth on edge”.²⁴

Tittelen på den norske oversettelsen som kommer i februar er ”Faen ta skjebnen”. Her har forlaget rett og slett hentet ut essensen i den engelske tittelen og skrevet den rett ut. Jeg er ikke særlig begeistret for at de har inkludert et banneord, spesielt fordi det er veldig lite banning i TFiOS, men også fordi det kan ses som et overdrevent grep for å forsøke å gripe oppmerksomheten til ungdom. Men det er et bedre alternativ enn å legge seg nærmere kildetittelen.

Selv har jeg ”stjålet” den svenske tittelen: *Før eller senere eksploderer jeg!*, rett og slett fordi jeg synes den er skikkelig kul. Den forsøker ikke å fange oppmerksomheten din ved å provosere, men heller ved å skape undring. Hvem er det snakk om og hva er det som gjør at hun kommer til å eksplodere? Og som kona til John Green sier på sin Tumblr, tittelen reflekterer Hazels likefremme språk og holdning til livet.²⁵

Et annet argument for *Før eller senere eksploderer jeg!*, er at det er mange referanser til granater og eksplosjoner i TFiOS. For eksempel spiller Augustus og Isaac et dataspill der

det flyr granater rundt om kring og en gang kaster Augustus spillkarakteren sin over en granat slik at karakteren blir blåst til filler. De taper spillet på grunn av dette, men Augustus føler likevel at han gjorde det rette fordi han reddet en gruppe skolebarn. Og Hazel omtaler seg selv som granat flere ganger, for eksempel: "I'm like a *grenade*, Mom. I'm a *grenade* and at some point I'm going to blow up and I would like to minimize the casualties, okay?". Dette siste sitatet fungerer som et svar på undringen vi får når vi leser tittelen. Vi skjønner at det er Hazel som tenker at hennes død vil være som en granat som går av og sårer de som står henne nær.

Andre titler har jeg gitt en norsk tittel der det finnes, for utdragene jeg har oversatt til denne oppgaven gjelder det bare for "America's Next Top Model" (68) som heter "Top Model" på norsk.

Når det gjelder de fiktive bøkene i TFiOS har jeg oversatt *An Imperial Affliction*, men ikke titlene i *The Price of Dawn*-serien. TPoD er basert på et dataspill og det er ikke vanlig at man oversetter tittelen på dataspill, fra *Space Invaders* på slutten av 70-tallet til *Call of Duty: Black Ops 2* fra 2012 har vi brukt den engelske tittelen på norsk. Til og med norske Funcom gir spillene sine engelske titler, som *Age of Conan: Hyborian Adventures* og *The Secret World*. Det har faktisk blitt gitt ut flere bøker basert på dataspill. Jeg har ikke klart å finne noen som er oversatt til norsk, men hvis de hadde blitt det hadde de mest sannsynlig beholdt den engelske tittelen, og kanskje fått en norsk undertittel.

Jeg oversatte tittelen på *An Imperial Affliction* til *En keiserlig smerte* av flere grunner. For det første fordi den er mye viktigere for handlingen enn TPoD-bøkene. *En keiserlig smerte* er på mange måter det som bringer Hazel og Augustus sammen, og den er katalysator for mye av handlingen i romanen. De ville ikke dratt til Amsterdam hvis det ikke var for *En keiserlig smerte*, og Hazel ville kanskje ikke turt å slippe Augustus så nært innpå seg hvis de ikke hadde dratt til Amsterdam, og så videre.

For det andre er *An Imperial Affliction* også et sitat, denne gangen fra Emily Dickinson sitt "There's a Certain Slant of Light". Dette diktet er allerede oversatt til norsk av Kurt Narvesen,²⁶ og da er det mer naturlig å bruke det på norsk enn det ville vært om det ikke var oversatt fra før. Ved å bruke en norsk tittel gir jeg leserne et hint om at diktene til Emily Dickinson er oversatt.

6. De medisinske termene

Hazel er ikke bare ungdom med ungdomsspråk, hun har også hatt kreft i tre år og er godt kjent med sin egen sykdom og med de medisinske termene som brukes i sammenheng med

kreft. Augustus har ikke vært syk like lenge, men etter at han ble frisk har han fremdeles venner som er det (Isaac), dessuten hadde ekskjaeresten hans (Caroline Mathers, som kort nevnes i kapittel fem) også kreft. Jeg tenker derfor at hovedpersonene kan de rette termene og bruker medisinske termer uten problemer. Men samtidig synes jeg det er ting som tyder på at de er kreative i ordbruken sin også når det kommer til sykdom. To uttrykk skiller seg ut, nemlig ” **satellite colony**” (68) og ” **cancer water**” (101).

Uttrykkene ”satellite colony” og ”cancer water” ser ikke ut til å være mye brukt på engelsk, i hvert fall ikke i medisinske kretser. Jeg spurte Ellen Støver, rådgiver og spesialsykepleier i Kreftforeningen, om oversettelsene ”satellittkoloni” og ”kreftvann” kunne brukes på norsk, og hun var veldig usikker på det første og hadde aldri hørt om det siste, verken på engelsk eller norsk. Jeg tok Ellen sin kommentar som en bekreftelse på mistanken min om at Hazel og Augustus finner nye ordsammenstillinger også når det kommer til de medisinske termene.

Ellen forklarte at det Augustus omtaler som ”cancer water” sannsynligvis er pleuravæske, en gulaktig væske som det gjerne blir for mye av i lungene til personer som har kreft. Hun foreslo en mindre billedlig oversettelse: ”den gule væsken”. Setningen på norsk ville da blitt: ”Hun hadde sånn mørk gul væske som dryppet ut av brystet”. Selv om dette også høres alvorlig ut, og nok er mer korrekt medisinsk sett, synes jeg det er å fjerne seg for lang fra originalen. Når uttrykket som brukes på engelsk er så spesielt, kan ikke jeg se noen grunn til å innføre et mindre spesielt uttrykk på norsk. Oversettelsen min er derfor: ”Hun hadde sånt mørkt **kreftvann** som dryppet ut av brystet”.

Det samme argumentet gjelder for ”satellite colony”. Det er ikke vanlig å snakke slik om kreft som har spredd seg fra et sted til et annet verken på engelsk eller norsk, og nettopp derfor har jeg valgt å oversette det helt direkte: ”Skjoldbruskkjertelen opprinnelig, men med en imponerende og stabil **satellittkoloni** i lungene”.

De stedene der Hazel bruker mer standard medisinske uttrykk, har jeg fulgt rådene til Ellen. For eksempel skal det være ”**stadium IV** skjoldbruskkjertelkreft” på norsk, ikke ”stadium 4”, og det er også normalt å si ”**PICC-line**”, ikke ”PICC-kateter”. Dessuten er det vanligere å snakke om en ”**kreftoverlever**” i stedet for en ”kreftoverlevende”.

7. “I do”

Helt til slutt må jeg nevne den aller siste linjen i romanen. Hazel Grace svarer: ”I do, Augustus. **I do**” på det Augustus skrev før han døde: ”You don’t get to choose if you get hurt

in this world, old man, but you do have some say in who hurts you. I like my choices. I hope she likes hers” (102).

Som jeg nevnte i innledningen er romanen skrevet i fortid, men de fem siste ordene er skrevet i nåtid. De er en tydelig referanse til giftemål, der man på engelsk svarer ”I do” på spørsmålet om man tar personen ved sin side til ektefelle. På norsk sier vi ”ja”, slik vi sier ja til alle andre spørsmål som krever et positivt svar, så man tenker ikke like naturlig på giftemål når man hører ”ja”. ”Ja” får heller ikke med at Hazel svarer i nåtid og at det indikerer at det er hun som har skrevet TFiOS en stund etter at handlingen som er beskrevet fant sted.

Det hadde gått an å utdype oversettelsen litt, for eksempel skrevet: ”Ja, Augustus. Det gjør jeg”. ”Det gjør jeg” passer som svar til det Augustus sier samtidig som det er i nåtid. Men det er så vakkert og sterkt med det ene lille ordet ”ja” på slutten av en hel roman. Det viderefører det skjøre og poetiske i brevet fra Augustus og matcher sånn sett ”I do” bedre enn alternativet. Når det står så alene på slutten av romanen skaper det et savn i leseren som står til det Hazel føler når hun sier det.

Dette var det vanskeligste valget jeg måtte ta i arbeidet med TFiOS, og jeg klarte ikke å bli helt overbevist av noen alternativene jeg kom opp med. Jeg bestemte meg til slutt for ”ja”, rett og slett fordi det føltes mest rett. Og ofte er det nettopp dette oversettelse koker ned til: Uansett hvor godt vi argumenterer for det ene eller andre alternativet, så er det veldig vanskelig å gå for et alternativ som ikke føles rett.

8. Konklusjon

Da jeg satte i gang med å oversette *The Fault in Our Stars* hadde jeg en mistanke om at det ville bli vanskelig å samle alle avgjørelsene jeg tok under én oversettelsesstrategi, og denne mistanken har jeg fått bekreftet i arbeidet med kommentaren. Jeg har støttet meg på forskjellige teoretikere, og jeg har lært noe verdifullt av dem alle.

Mona Baker hjalp meg til å innse at vi må prøve så godt vi kan å formidle alle betydningene av nøkkelordene i en tekst, men at det bare blir distraherende hvis vi skal forsøke å få med *alle* meningene til *alle* ordene i hele romanen. Venuti har gitt meg mot til å tørre å la kildeteksten skinne gjennom av og til, vi må ikke være livredde for at leseren skal se at de har med en oversettelse å gjøre. Og sist, men ikke minst, fikk Maria Nikolajeva meg til å respektere den implisitte leseren av denne oversettelsen – ungdommen. De vet og tåler mer enn vi tror.

Referanser

- 1: The New York Times, Best Sellers December 09, 2012, Children's Chapter Books:
<http://www.nytimes.com/best-sellers-books/2012-12-09/chapter-books/list.html>.
- 2: Time Entertainment, Top 10 Everything of 2012, Top 10 Fiction Books:
<http://entertainment.time.com/2012/12/04/top-10-arts-lists/slide/john-green-the-fault-in-our-stars/>.
- 3: Kirkus Reviews, *THE FAULT IN OUR STARS* (15 Januar, 2012):
<https://www.kirkusreviews.com/book-reviews/john-green/fault-in-our-stars/#review>.
- 4: Lev Grossman, *The Topic of Cancer*, i Time Magazine, 6. februar 2012,
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2105454,00.html>.
- 5: Siri Ness, "Menneskesjela lever ikke av enstavelserord alene: Om å oversette for barn", i: *Det Umuliges kunst: om å oversette*, redaktør: Per Qvale, Oslo: Aschehoug, 1991, 183.
- 6: Maria Nikolajeva, "Translation and Crosscultural Reception", i *Handbook of Research on Children's and Young Adult Literature*, redaktør: Shelby A. Wolf, New York: Routledge, 2011, 405.
- 7: Ibid, 405.
- 8: Ibid, 407.
- 9: Tormod Haugen, "Å oversette barne- og ungdomslitteratur", i: *Det Umuliges kunst: om å oversette*, redaktør: Per Qvale, Oslo: Aschehoug, 1991, 199.
- 10: Annalisa, *Annalisa's review*, goodreads.com, 14. april 2012,
<http://www.goodreads.com/review/show/282182239>.
- 11: Tone Tryti, *Norsk slangordbok*, Oslo: Kunnskapsforlaget, 2008, 7.
- 12: Ibid, oppslagsord "suge".
- 13: Tom Dalzell og Terry Victor, *The New Partridge dictionary of slang and unconventional English*, London: Routledge, 2006, oppslagsord "suck".
- 14: John Green, Questions about The Fault in Our Stars, Questions about Symbols/Metaphors, <http://johngreenbooks.com/questions-about-the-fault-in-our-stars-spoilers/#symbols>.
- 15: Marius Asp, "Den store norske runkesirkelen", på p3.no, 14. september 2012,
<http://p3.no/musikk/den-store-norske-runkesirkelen/>.
- 16: Mona Baker, *In Other Words: A Coursebook on Translation*, Second Edition, London: Routledge, 2011, 23.

- 17: Oxford Dictionaries, Oxford University Press, 2010, oppslagsord "facet", <http://oxforddictionaries.com/definition/english/facet?q=facet>.
- 18: Baker, *In Other Words*, 55.
- 19: Ness, "Menneskesjela", 190.
- 20: Lawrence Venuti, *The translator's invisibility: a history of translation*, London: Routledge, 1995, 1.
- 21: Ibid, 8.
- 22: Baker, *In Other Words*, 18.
- 23: William Shakespeare, *Julius Cæsar*, oversatt av Erik Bystad, Oslo: Aschehoug, 1996, 26.
- 24: Lee Jamieson, *Common Phrases Invented by Shakespeare*, på About.com, http://shakespeare.about.com/od/shakespeareslegacy/a/Common_Phrases.htm.
- 25: Sarah Urist Green, <http://absolumentmoderne.tumblr.com/post/27341712455/fishingboatproceeds-spaceforawesome-the>.
- 26: Emily Dickinson, *Samlede dikt 1*, oversatt av Kurt Narvesen, Oslo: Bokvennen, 2008, 151.

Litteraturliste

Kildetekst:

Green, John: *The Fault in Our Stars*. New York: Dutton Books, 2012.

Litteratur i kommentardelen:

Asp, Marius: "Den store norske runkesirkelen",

<http://p3.no/musikk/den-store-norske-runkesirkelen/>. [Lest 9. desember 2012]

Baker, Mona: *In Other Words: A Coursebook on Translation*, Second Edition, London: Routledge, 2011.

Dalzell, Tom og Victor, Terry: *The New Partridge dictionary of slang and unconventional English*, London: Routledge, 2006.

Dickinson, Emily: *Samlede dikt 1*, oversatt av Kurt Narvesen, Oslo: Bokvennen, 2008.

Goodreads, tilgjengelig på: <http://www.goodreads.com/>. [Lest 9. desember 2012]

Green, John: Questions about *The Fault in Our Stars*, tilgjengelig på:

<http://johngreenbooks.com/questions-about-the-fault-in-our-stars-spoilers>. [Lest 9. desember 2012]

Haugen, Tormod: "Å oversette barne- og ungdomslitteratur", i: *Det Umuliges kunst: om å oversette*, redaktør: Per Qvale, Oslo: Aschehoug, 1991.

Jamieson, Lee: *Common Phrases Invented by Shakespeare*, tilgjengelig på:

<http://shakespeare.about.com/>. [Lest 9. desember 2012]

Kirkus Reviews, tilgjengelig på: <https://www.kirkusreviews.com>. [Lest 9. desember 2012]

Munday, Jeremy: *Introducing Translation Studies: Theories and applications*, New York: Routledge, 2007.

Ness, Siri: "Menneskesjela lever ikke av enstavelsesord alene: Om å oversette for barn", i: *Det Umuliges kunst: om å oversette*, redaktør: Per Qvale, Oslo: Aschehoug, 1991.

Nikolajeva, Maria: "Translation and Crosscultural Reception", i *Handbook of Research on Children's and Young Adult Literature*, redaktør: Shelby A. Wolf, New York: Routledge, 2011.

The New York Times, tilgjengelig på: <http://www.nytimes.com>. [Lest 9. desember 2012]

Time Magazine, tilgjengelig på: <http://www.time.com/time/magazine>. [Lest 9. desember 2012]

Tryti, Tone: *Norsk slangordbok*, Oslo: Kunnskapsforlaget, 2008.

Twain, Mark: *Huck Finn og eventyra hans*, oversatt av Johannes Farestveit, Oslo: Samlaget, 2012.

Shakespeare, William: *Julius Cæsar*, oversatt av Erik Bystad, Oslo: Aschehoug, 1996.

Urist, Sarah Green, tilgjengelig på: <http://absolumentmoderne.tumblr.com>. [Lest 9. desember 2012]

Venuti, Lawrence: *The translator's invisibility: a history of translation*, London: Routledge, 1995.

Wolf, Shelby A.: *Handbook of Research on Children's and Young Adult Literature*, New York: Routledge, 2011.

Ordbøker:

Bokmålsordboka, tilgjengelig på: www.nob-ordbok.uio.no. [Lest 9. desember 2012]

Ordnett, tilgjengelig på: <http://www.ordnett.no/>. [Lest 9. desember 2012]

Oxford Dictionaries, tilgjengelig på: <http://oxforddictionaries.com/>. [Lest 9. desember 2012]

Kildetekst

CHAPTER ONE

Late in the winter of my seventeenth year, my mother decided I was depressed, presumably because I rarely left the house, spent quite a lot of time in bed, read the same book over and over, ate infrequently, and devoted quite a bit of my abundant free time to thinking about death.

Whenever you read a cancer booklet or website or whatever, they always list depression among the side effects of cancer. But, in fact, depression is not a side effect of cancer. Depression is a side effect of dying. (Cancer is also a side effect of dying. Almost everything is, really.) But my mom believed I required treatment, so she took me to see my Regular Doctor Jim, who agreed that I was veritably swimming in a paralyzing and totally clinical depression, and that therefore my meds should be adjusted and also I should attend a weekly Support Group.

This Support Group featured a rotating cast of characters in various states of tumor-driven unwellness. Why did the cast rotate? A side effect of dying.

The Support Group, of course, was depressing as hell. It met every Wednesday in the basement of a stone-walled Episcopal church shaped like a cross. We all sat in a circle right in the middle of the cross, where the two boards would have met, where the heart of Jesus would have been.

I noticed this because Patrick, the Support Group Leader and only person over eighteen in the room, talked about the heart of Jesus every freaking meeting, all about how we, as young cancer survivors, were sitting right in Christ's very sacred heart and whatever.

So here's how it went in God's heart: The six or seven or ten of us walked/wheeled in, grazed at a decrepit selection of cookies and lemonade, sat down in the Circle of Trust, and listened to Patrick recount for the thousandth time his depressingly miserable life story—how he had cancer in his balls and they thought he was going to die but he didn't die and now here he is, a full-grown adult in a church basement in the 137th nicest city in America, divorced, addicted to video games, mostly friendless, eking out a meager living by exploiting his concertastic past, slowly working his way toward a master's degree that will not improve his career prospects, waiting, as we all do, for the sword of Damocles to give him the relief that

he escaped to those many years ago when cancer took both of his nuts but spared what only the most generous soul would call his life.

AND YOU TOO MIGHT BE SO LUCKY!

Then we introduced ourselves: Name. Age. Diagnosis. And how we're doing today. I'm Hazel, I'd say when they'd get to me. Sixteen. Thyroid originally but with an impressive and long-settled satellite colony in my lungs. And I'm doing okay.

Once we got around the circle, Patrick always asked if anyone wanted to share. And then began the circle jerk of support: everyone talking about fighting and battling and winning and shrinking and scanning. To be fair to Patrick, he let us talk about dying, too. But most of them weren't dying. Most would live into adulthood, as Patrick had.

(Which meant there was quite a lot of competitiveness about it, with everybody wanting to beat not only cancer itself, but also the other people in the room. Like, I realize that this is irrational, but when they tell you that you have, say, a 20 percent chance of living five years, the math kicks in and you figure that's one in five . . . so you look around and think, as any healthy person would: I gotta outlast four of these bastards.)

The only redeeming facet of Support Group was this kid named Isaac, a long-faced, skinny guy with straight blond hair swept over one eye.

And his eyes were the problem. He had some fantastically improbable eye cancer. One eye had been cut out when he was a kid, and now he wore the kind of thick glasses that made his eyes (both the real one and the glass one) preternaturally huge, like his whole head was basically just this fake eye and this real eye staring at you. From what I could gather on the rare occasions when Isaac shared with the group, a recurrence had placed his remaining eye in mortal peril.

Isaac and I communicated almost exclusively through sighs. Each time someone discussed anticancer diets or snorting ground-up shark fin or whatever, he'd glance over at me and sigh ever so slightly. I'd shake my head microscopically and exhale in response.

So Support Group blew, and after a few weeks, I grew to be rather kicking-and-screaming about the whole affair. In fact, on the Wednesday I made the acquaintance of Augustus Waters, I tried my level best to get out of Support Group while sitting on the couch with my mom in the third leg of a twelve-hour marathon of the previous season's *America's Next Top Model*, which admittedly I had already seen, but still.

Me: "I refuse to attend Support Group."

Mom: “One of the symptoms of depression is disinterest in activities.”

Me: “Please just let me watch *America’s Next Top Model*. It’s an activity.”

Mom: “Television is a passivity.”

Me: “Ugh, Mom, please.”

Mom: “Hazel, you’re a teenager. You’re not a little kid anymore. You need to make friends, get out of the house, and live your life.”

Me: “If you want me to be a teenager, don’t send me to Support Group. Buy me a fake ID so I can go to clubs, drink vodka, and take pot.”

Mom: “You don’t take pot, for starters.”

Me: “See, that’s the kind of thing I’d know if you got me a fake ID.”

Mom: “You’re going to Support Group.”

Me: “UGGGGGGGGGGGGGGGG.”

Mom: “Hazel, you deserve a life.”

That shut me up, although I failed to see how attendance at Support Group met the definition of *life*. Still, I agreed to go—after negotiating the right to record the 1.5 episodes of *ANTM* I’d be missing.

I went to Support Group for the same reason that I’d once allowed nurses with a mere eighteen months of graduate education to poison me with exotically named chemicals: I wanted to make my parents happy. There is only one thing in this world shittier than biting it from cancer when you’re sixteen, and that’s having a kid who bites it from cancer.

Mom pulled into the circular driveway behind the church at 4:56. I pretended to fiddle with my oxygen tank for a second just to kill time.

“Do you want me to carry it in for you?”

“No, it’s fine,” I said. The cylindrical green tank only weighed a few pounds, and I had this little steel cart to wheel it around behind me. It delivered two liters of oxygen to me each minute through a cannula, a transparent tube that split just beneath my neck, wrapped behind my ears, and then reunited in my nostrils. The contraption was necessary because my lungs sucked at being lungs.

“I love you,” she said as I got out.

“You too, Mom. See you at six.”

“Make friends!” she said through the rolled-down window as I walked away.

I didn't want to take the elevator because taking the elevator is a Last Days kind of activity at Support Group, so I took the stairs. I grabbed a cookie and poured some lemonade into a Dixie cup and then turned around.

A boy was staring at me.

I was quite sure I'd never seen him before. Long and leanly muscular, he dwarfed the molded plastic elementary school chair he was sitting in. Mahogany hair, straight and short. He looked my age, maybe a year older, and he sat with his tailbone against the edge of the chair, his posture aggressively poor, one hand half in a pocket of dark jeans.

I looked away, suddenly conscious of my myriad insufficiencies. I was wearing old jeans, which had once been tight but now sagged in weird places, and a yellow T-shirt advertising a band I didn't even like anymore. Also my hair: I had this pageboy haircut, and I hadn't even bothered to, like, brush it. Furthermore, I had ridiculously fat chipmunked cheeks, a side effect of treatment. I looked like a normally proportioned person with a balloon for a head. This was not even to mention the cankle situation. And yet—I cut a glance to him, and his eyes were still on me.

It occurred to me why they call it *eye contact*.

I walked into the circle and sat down next to Isaac, two seats away from the boy. I glanced again. He was still watching me.

Look, let me just say it: He was hot. A nonhot boy stares at you relentlessly and it is, at best, awkward and, at worst, a form of assault. But a hot boy . . . well.

I pulled out my phone and clicked it so it would display the time: 4:59. The circle filled in with the unlucky twelve-to-eighteens, and then Patrick started us out with the serenity prayer: *God, grant me the serenity to accept the things I cannot change, the courage to change the things I can, and the wisdom to know the difference.* The guy was still staring at me. I felt rather blushy.

Finally, I decided that the proper strategy was to stare back. Boys do not have a monopoly on the Staring Business, after all. So I looked him over as Patrick acknowledged for the thousandth time his ball-lessness etc., and soon it was a staring contest. After a while the boy smiled, and then finally his blue eyes glanced away. When he looked back at me, I flicked my eyebrows up to say, *I win*.

He shrugged. Patrick continued and then finally it was time for the introductions. "Isaac, perhaps you'd like to go first today. I know you're facing a challenging time."

“Yeah,” Isaac said. “I’m Isaac. I’m seventeen. And it’s looking like I have to get surgery in a couple weeks, after which I’ll be blind. Not to complain or anything because I know a lot of us have it worse, but yeah, I mean, being blind does sort of suck. My girlfriend helps, though. And friends like Augustus.” He nodded toward the boy, who now had a name. “So, yeah,” Isaac continued. He was looking at his hands, which he’d folded into each other like the top of a tepee. “There’s nothing you can do about it.”

“We’re here for you, Isaac,” Patrick said. “Let Isaac hear it, guys.” And then we all, in a monotone, said, “We’re here for you, Isaac.”

Michael was next. He was twelve. He had leukemia. He’d always had leukemia. He was okay. (Or so he said. He’d taken the elevator.)

Lida was sixteen, and pretty enough to be the object of the hot boy’s eye. She was a regular—in a long remission from appendiceal cancer, which I had not previously known existed. She said—as she had every other time I’d attended Support Group—that she felt strong, which felt like bragging to me as the oxygen-drizzling nubs tickled my nostrils.

There were five others before they got to him. He smiled a little when his turn came. His voice was low, smoky, and dead sexy. “My name is Augustus Waters,” he said. “I’m seventeen. I had a little touch of osteosarcoma a year and a half ago, but I’m just here today at Isaac’s request.”

“And how are you feeling?” asked Patrick.

“Oh, I’m grand.” Augustus Waters smiled with a corner of his mouth. “I’m on a roller coaster that only goes up, my friend.”

When it was my turn, I said, “My name is Hazel. I’m sixteen. Thyroid with mets in my lungs. I’m okay.”

The hour proceeded apace: Fights were recounted, battles won amid wars sure to be lost; hope was clung to; families were both celebrated and denounced; it was agreed that friends just didn’t get it; tears were shed; comfort proffered. Neither Augustus Waters nor I spoke again until Patrick said, “Augustus, perhaps you’d like to share your fears with the group.”

“My fears?”

“Yes.”

“I fear oblivion,” he said without a moment’s pause. “I fear it like the proverbial blind man who’s afraid of the dark.”

“Too soon,” Isaac said, cracking a smile.

“Was that insensitive?” Augustus asked. “I can be pretty blind to other people’s feelings.”

Isaac was laughing, but Patrick raised a chastening finger and said, “Augustus, please. Let’s return to you and your struggles. You said you fear oblivion?”

“I did,” Augustus answered.

Patrick seemed lost. “Would, uh, would anyone like to speak to that?”

I hadn’t been in proper school in three years. My parents were my two best friends. My third best friend was an author who did not know I existed. I was a fairly shy person—not the hand-raising type.

And yet, just this once, I decided to speak. I half raised my hand and Patrick, his delight evident, immediately said, “Hazel!” I was, I’m sure he assumed, opening up.

Becoming Part Of The Group.

I looked over at Augustus Waters, who looked back at me. You could almost see through his eyes they were so blue. “There will come a time,” I said, “when all of us are dead. All of us. There will come a time when there are no human beings remaining to remember that anyone ever existed or that our species ever did anything. There will be no one left to remember Aristotle or Cleopatra, let alone you. Everything that we did and built and wrote and thought and discovered will be forgotten and all of this”—I gestured encompassingly—“will have been for naught. Maybe that time is coming soon and maybe it is millions of years away, but even if we survive the collapse of our sun, we will not survive forever. There was time before organisms experienced consciousness, and there will be time after. And if the inevitability of human oblivion worries you, I encourage you to ignore it. God knows that’s what everyone else does.”

CHAPTER TWO

Augustus Waters drove horrifically. Whether stopping or starting, everything happened with a tremendous JOLT. I flew against the seat belt of his Toyota SUV each time he braked, and my neck snapped backward each time he hit the gas. I might have been nervous—what with sitting in the car of a strange boy on the way to his house, keenly aware that my crap lungs complicate efforts to fend off unwanted advances—but his driving was so astonishingly poor that I could think of nothing else.

We'd gone perhaps a mile in jagged silence before Augustus said, "I failed the driving test three times."

"You don't say."

He laughed, nodding. "Well, I can't feel pressure in old Prosty, and I can't get the hang of driving left-footed. My doctors say most amputees can drive with no problem, but . . . yeah. Not me. Anyway, I go in for my fourth driving test, and it goes about like this is going." A half mile in front of us, a light turned red. Augustus slammed on the brakes, tossing me into the triangular embrace of the seat belt. "Sorry. I swear to God I am trying to be gentle. Right, so anyway, at the end of the test, I totally thought I'd failed again, but the instructor was like, 'Your driving is unpleasant, but it isn't technically unsafe.'"

"I'm not sure I agree," I said. "I suspect Cancer Perk." Cancer Perks are the little things cancer kids get that regular kids don't: basketballs signed by sports heroes, free passes on late homework, unearned driver's licenses, etc.

"Yeah," he said. The light turned green. I braced myself. Augustus slammed the gas.

"You know they've got hand controls for people who can't use their legs," I pointed out.

"Yeah," he said. "Maybe someday." He sighed in a way that made me wonder whether he was confident about the existence of someday. I knew osteosarcoma was highly curable, but still.

There are a number of ways to establish someone's approximate survival expectations without actually asking. I used the classic: "So, are you in school?" Generally, your parents pull you out of school at some point if they expect you to bite it.

"Yeah," he said. "I'm at North Central. A year behind, though: I'm a sophomore. You?"

I considered lying. No one likes a corpse, after all. But in the end I told the truth. "No, my parents withdrew me three years ago."

"Three *years*?" he asked, astonished.

I told Augustus the broad outline of my miracle: diagnosed with Stage IV thyroid cancer when I was thirteen. (I didn't tell him that the diagnosis came three months after I got my first period. Like: Congratulations! You're a woman. Now die.) It was, we were told, incurable.

I had a surgery called radical neck dissection, which is about as pleasant as it sounds. Then radiation. Then they tried some chemo for my lung tumors. The tumors shrank, then

grew. By then, I was fourteen. My lungs started to fill up with water. I was looking pretty dead—my hands and feet ballooned; my skin cracked; my lips were perpetually blue. They’ve got this drug that makes you not feel so completely terrified about the fact that you can’t breathe, and I had a lot of it flowing into me through a PICC line, and more than a dozen other drugs besides. But even so, there’s a certain unpleasantness to drowning, particularly when it occurs over the course of several months. I finally ended up in the ICU with pneumonia, and my mom knelt by the side of my bed and said, “Are you ready, sweetie?” and I told her I was ready, and my dad just kept telling me he loved me in this voice that was not breaking so much as already broken, and I kept telling him that I loved him, too, and everyone was holding hands, and I couldn’t catch my breath, and my lungs were acting desperate, gasping, pulling me out of the bed trying to find a position that could get them air, and I was embarrassed by their desperation, disgusted that they wouldn’t just *let go*, and I remember my mom telling me it was okay, that I was okay, that I would be okay, and my father was trying so hard not to sob that when he did, which was regularly, it was an earthquake. And I remember wanting not to be awake.

Everyone figured I was finished, but my Cancer Doctor Maria managed to get some of the fluid out of my lungs, and shortly thereafter the antibiotics they’d given me for the pneumonia kicked in.

I woke up and soon got into one of those experimental trials that are famous in the Republic of Cancervania for Not Working. The drug was Phalanxifor, this molecule designed to attach itself to cancer cells and slow their growth. It didn’t work in about 70 percent of people. But it worked in me. The tumors shrank.

And they stayed shrunk. Huzzah, Phalanxifor! In the past eighteen months, my mets have hardly grown, leaving me with lungs that suck at being lungs but could, conceivably, struggle along indefinitely with the assistance of drizzled oxygen and daily Phalanxifor.

Admittedly, my Cancer Miracle had only resulted in a bit of purchased time. (I did not yet know the size of the bit.) But when telling Augustus Waters, I painted the rosiest possible picture, embellishing the miraculousness of the miracle.

“So now you gotta go back to school,” he said.

“I actually *can’t*,” I explained, “because I already got my GED. So I’m taking classes at MCC,” which was our community college.

“A college girl,” he said, nodding. “That explains the aura of sophistication.” He smirked at me. I shoved his upper arm playfully. I could feel the muscle right beneath the skin, all tense and amazing.

We made a wheels-screaming turn into a subdivision with eight-foot-high stucco walls. His house was the first one on the left. A two-story colonial. We jerked to a halt in his driveway.

I followed him inside. A wooden plaque in the entryway was engraved in cursive with the words *Home Is Where the Heart Is*, and the entire house turned out to be festooned in such observations. *Good Friends Are Hard to Find and Impossible to Forget* read an illustration above the coatrack. *True Love Is Born from Hard Times* promised a needlepointed pillow in their antique-furnished living room. Augustus saw me reading. “My parents call them Encouragements,” he explained. “They’re everywhere.”

His mom and dad called him Gus. They were making enchiladas in the kitchen (a piece of stained glass by the sink read in bubbly letters *Family Is Forever*). His mom was putting chicken into tortillas, which his dad then rolled up and placed in a glass pan. They didn’t seem too surprised by my arrival, which made sense: The fact that Augustus made me *feel* special did not necessarily indicate that I was special. Maybe he brought home a different girl every night to show her movies and feel her up.

“This is Hazel Grace,” he said, by way of introduction.

“Just Hazel,” I said.

“How’s it going, Hazel?” asked Gus’s dad. He was tall—almost as tall as Gus—and skinny in a way that parentally aged people usually aren’t.

“Okay,” I said.

“How was Isaac’s Support Group?”

“It was incredible,” Gus said.

“You’re such a Debbie Downer,” his mom said. “Hazel, do you enjoy it?”

I paused a second, trying to figure out if my response should be calibrated to please Augustus or his parents. “Most of the people are really nice,” I finally said.

“That’s exactly what we found with families at Memorial when we were in the thick of it with Gus’s treatment,” his dad said. “Everybody was so kind. Strong, too. In the darkest days, the Lord puts the best people into your life.”

“Quick, give me a throw pillow and some thread because that needs to be an Encouragement,” Augustus said, and his dad looked a little annoyed, but then Gus wrapped his long arm around his dad’s neck and said, “I’m just kidding, Dad. I like the freaking Encouragements. I really do. I just can’t admit it because I’m a teenager.” His dad rolled his eyes.

“You’re joining us for dinner, I hope?” asked his mom. She was small and brunette and vaguely mousy.

“I guess?” I said. “I have to be home by ten. Also I don’t, um, eat meat?”

“No problem. We’ll vegetarianize some,” she said.

“Animals are just too cute?” Gus asked.

“I want to minimize the number of deaths I am responsible for,” I said.

Gus opened his mouth to respond but then stopped himself.

His mom filled the silence. “Well, I think that’s wonderful.”

They talked to me for a bit about how the enchiladas were Famous Waters Enchiladas and Not to Be Missed and about how Gus’s curfew was also ten, and how they were inherently distrustful of anyone who gave their kids curfews other than ten, and was I in school—“she’s a college student,” Augustus interjected—and how the weather was truly and absolutely extraordinary for March, and how in spring all things are new, and they didn’t even once ask me about the oxygen or my diagnosis, which was weird and wonderful, and then Augustus said, “Hazel and I are going to watch *V for Vendetta* so she can see her filmic doppelgänger, mid-two thousands Natalie Portman.”

“The living room TV is yours for the watching,” his dad said happily.

“I think we’re actually gonna watch it in the basement.”

His dad laughed. “Good try. Living room.”

“But I want to show Hazel Grace the basement,” Augustus said.

“Just Hazel,” I said.

“So show Just Hazel the basement,” said his dad. “And then come upstairs and watch your movie in the living room.”

Augustus puffed out his cheeks, balanced on his leg, and twisted his hips, throwing the prosthetic forward. “Fine,” he mumbled.

I followed him down carpeted stairs to a huge basement bedroom. A shelf at my eye level reached all the way around the room, and it was stuffed solid with basketball memorabilia: dozens of trophies with gold plastic men mid-jump shot or dribbling or

reaching for a layup toward an unseen basket. There were also lots of signed balls and sneakers.

“I used to play basketball,” he explained.

“You must’ve been pretty good.”

“I wasn’t bad, but all the shoes and balls are Cancer Perks.” He walked toward the TV, where a huge pile of DVDs and video games were arranged into a vague pyramid shape. He bent at the waist and snatched up *V for Vendetta*. “I was, like, the prototypical white Hoosier kid,” he said. “I was all about resurrecting the lost art of the midrange jumper, but then one day I was shooting free throws—just standing at the foul line at the North Central gym shooting from a rack of balls. All at once, I couldn’t figure out why I was methodically tossing a spherical object through a toroidal object. It seemed like the stupidest thing I could possibly be doing.

“I started thinking about little kids putting a cylindrical peg through a circular hole, and how they do it over and over again for months when they figure it out, and how basketball was basically just a slightly more aerobic version of that same exercise. Anyway, for the longest time, I just kept sinking free throws. I hit eighty in a row, my all-time best, but as I kept going, I felt more and more like a two-year-old. And then for some reason I started to think about hurdlers. Are you okay?”

I’d taken a seat on the corner of his unmade bed. I wasn’t trying to be suggestive or anything; I just got kind of tired when I had to stand a lot. I’d stood in the living room and then there had been the stairs, and then more standing, which was quite a lot of standing for me, and I didn’t want to faint or anything. I was a bit of a Victorian Lady, fainting-wise. “I’m fine,” I said. “Just listening. Hurdlers?”

“Yeah, hurdlers. I don’t know why. I started thinking about them running their hurdle races, and jumping over these totally arbitrary objects that had been set in their path. And I wondered if hurdlers ever thought, you know, *This would go faster if we just got rid of the hurdles.*”

“This was before your diagnosis?” I asked.

“Right, well, there was that, too.” He smiled with half his mouth. “The day of the existentially fraught free throws was coincidentally also my last day of dual leggedness. I had a weekend between when they scheduled the amputation and when it happened. My own little glimpse of what Isaac is going through.”

I nodded. I liked Augustus Waters. I really, really, really liked him. I liked the way his story ended with someone else. I liked his voice. I liked that he took *existentially fraught* free throws. I liked that he was a tenured professor in the Department of Slightly Crooked Smiles with a dual appointment in the Department of Having a Voice That Made My Skin Feel More Like Skin. And I liked that he had two names. I've always liked people with two names, because you get to make up your mind what you call them: Gus or Augustus? Me, I was always just Hazel, univalent Hazel.

"Do you have siblings?" I asked.

"Huh?" he answered, seeming a little distracted.

"You said that thing about watching kids play."

"Oh, yeah, no. I have nephews, from my half sisters. But they're older. They're like—
DAD, HOW OLD ARE JULIE AND MARTHA?"

"Twenty-eight!"

"They're like twenty-eight. They live in Chicago. They are both married to very fancy lawyer dudes. Or banker dudes. I can't remember. You have siblings?"

I shook my head no. "So what's your story?" he asked, sitting down next to me at a safe distance.

"I already told you my story. I was diagnosed when—"

"No, not your cancer story. Your story. Interests, hobbies, passions, weird fetishes, etcetera." "Um," I said. "Don't tell me you're one of those people who becomes their disease. I know so many people like that. It's disheartening. Like, cancer is in the growth business, right? The taking-people-over business. But surely you haven't let it succeed prematurely."

It occurred to me that perhaps I had. I struggled with how to pitch myself to Augustus Waters, which enthusiasms to embrace, and in the silence that followed it occurred to me that I wasn't very interesting. "I am pretty unextraordinary."

"I reject that out of hand. Think of something you like. The first thing that comes to mind."

"Um. Reading?"

"What do you read?"

"Everything. From, like, hideous romance to pretentious fiction to poetry. Whatever."

"Do you write poetry, too?"

"No. I don't write."

“There!” Augustus almost shouted. “Hazel Grace, you are the only teenager in America who prefers reading poetry to writing it. This tells me so much. You read a lot of capital-G great books, don’t you?”

“I guess?”

“What’s your favorite?”

“Um,” I said. My favorite book, by a wide margin, was *An Imperial Affliction*, but I didn’t like to tell people about it. Sometimes, you read a book and it fills you with this weird evangelical zeal, and you become convinced that the shattered world will never be put back together unless and until all living humans read the book. And then there are books like *An Imperial Affliction*, which you can’t tell people about, books so special and rare and yours that advertising your affection feels like a betrayal.

It wasn’t even that the book was so good or anything; it was just that the author, Peter Van Houten, seemed to understand me in weird and impossible ways. *An Imperial Affliction* was my book, in the way my body was my body and my thoughts were my thoughts.

Even so, I told Augustus. “My favorite book is probably *An Imperial Affliction*,” I said.

“Does it feature zombies?” he asked.

“No,” I said.

“Stormtroopers?”

I shook my head. “It’s not that kind of book.”

He smiled. “I am going to read this terrible book with the boring title that does not contain stormtroopers,” he promised, and I immediately felt like I shouldn’t have told him about it. Augustus spun around to a stack of books beneath his bedside table. He grabbed a paperback and a pen. As he scribbled an inscription onto the title page, he said, “All I ask in exchange is that you read this brilliant and haunting novelization of my favorite video game.” He held up the book, which was called *The Price of Dawn*. I laughed and took it. Our hands kind of got muddled together in the book handoff, and then he was holding my hand. “Cold,” he said, pressing a finger to my pale wrist.

“Not cold so much as underoxygenated,” I said.

“I love it when you talk medical to me,” he said. He stood, and pulled me up with him, and did not let go of my hand until we reached the stairs.

CHAPTER FIVE

I did not speak to Augustus again for about a week. I had called him on the Night of the Broken Trophies, so per tradition it was his turn to call. But he didn't. Now, it wasn't as if I held my phone in my sweaty hand all day, staring at it while wearing my Special Yellow Dress, patiently waiting for my gentleman caller to live up to his sobriquet. I went about my life: I met Kaitlyn and her (cute but frankly not Augustinian) boyfriend for coffee one afternoon; I ingested my recommended daily allowance of Phalanxifor; I attended classes three mornings that week at MCC; and every night, I sat down to dinner with my mom and dad.

Sunday night, we had pizza with green peppers and broccoli. We were seated around our little circular table in the kitchen when my phone started singing, but I wasn't allowed to check it because we have a strict no-phones-during-dinner rule.

So I ate a little while Mom and Dad talked about this earthquake that had just happened in Papua New Guinea. They met in the Peace Corps in Papua New Guinea, and so whenever anything happened there, even something terrible, it was like all of a sudden they were not large sedentary creatures, but the young and idealistic and self-sufficient and rugged people they had once been, and their rapture was such that they didn't even glance over at me as I ate faster than I'd ever eaten, transmitting items from my plate into my mouth with a speed and ferocity that left me quite out of breath, which of course made me worry that my lungs were again swimming in a rising pool of fluid. I banished the thought as best I could. I had a PET scan scheduled in a couple weeks. If something was wrong, I'd find out soon enough. Nothing to be gained by worrying between now and then.

And yet still I worried. I liked being a person. I wanted to keep at it. Worry is yet another side effect of dying. Finally I finished and said, "Can I be excused?" and they hardly even paused from their conversation about the strengths and weaknesses of Guinean infrastructure. I grabbed my phone from my purse on the kitchen counter and checked my recent calls. *Augustus Waters*.

I went out the back door into the twilight. I could see the swing set, and I thought about walking out there and swinging while I talked to him, but it seemed pretty far away given that eating tired me.

Instead, I lay down in the grass on the patio's edge, looked up at Orion, the only constellation I could recognize, and called him.

"Hazel Grace," he said.

“Hi,” I said. “How are you?”

“Grand,” he said. “I have been wanting to call you on a nearly minutely basis, but I have been waiting until I could form a coherent thought in re *An Imperial Affliction*.” (He said “in re.” He really did. That boy.)

“And?” I said.

“I think it’s, like. Reading it, I just kept feeling like, like.”

“Like?” I asked, teasing him. “Like it was a gift?” he said askingly. “Like you’d given me something important.”

“Oh,” I said quietly.

“That’s cheesy,” he said. “I’m sorry.”

“No,” I said. “No. Don’t apologize.”

“But it doesn’t end.”

“Yeah,” I said.

“Torture. I totally get it, like, I get that she died or whatever.”

“Right, I assume so,” I said.

“And okay, fair enough, but there is this unwritten contract between author and reader and I think not ending your book kind of violates that contract.”

“I don’t know,” I said, feeling defensive of Peter Van Houten. “That’s part of what I like about the book in some ways. It portrays death truthfully. You die in the middle of your life, in the middle of a sentence. But I do—God, I do really want to know what happens to everyone else. That’s what I asked him in my letters. But he, yeah, he never answers.”

“Right. You said he is a recluse?”

“Correct.”

“Impossible to track down.”

“Correct.”

“Utterly unreachable,” Augustus said.

“Unfortunately so,” I said.

““Dear Mr. Waters,”” he answered. “I am writing to thank you for your electronic correspondence, received via Ms. Vliegthart this sixth of April, from the United States of America, insofar as geography can be said to exist in our triumphantly digitized contemporaneity.””

“Augustus, what the hell?”

“He has an assistant,” Augustus said. “Lidewij Vliegenthart. I found her. I emailed her. She gave him the email. He responded via her email account.”

“Okay, okay. Keep reading.”

“My response is being written with ink and paper in the glorious tradition of our ancestors and then transcribed by Ms. Vliegenthart into a series of 1s and 0s to travel through the insipid web which has lately ensnared our species, so I apologize for any errors or omissions that may result.

“Given the entertainment bacchanalia at the disposal of young men and women of your generation, I am grateful to anyone anywhere who sets aside the hours necessary to read my little book. But I am particularly indebted to you, sir, both for your kind words about *An Imperial Affliction* and for taking the time to tell me that the book, and here I quote you directly, “meant a great deal” to you.

“This comment, however, leads me to wonder: What do you mean by meant? Given the final futility of our struggle, is the fleeting jolt of meaning that art gives us valuable? Or is the only value in passing the time as comfortably as possible? What should a story seek to emulate, Augustus? A ringing alarm? A call to arms? A morphine drip? Of course, like all interrogation of the universe, this line of inquiry inevitably reduces us to asking what it means to be human and whether—to borrow a phrase from the angst-encumbered sixteen-year-olds you no doubt revile—*there is a point to it all*.

“I fear there is not, my friend, and that you would receive scant encouragement from further encounters with my writing. But to answer your question: No, I have not written anything else, nor will I. I do not feel that continuing to share my thoughts with readers would benefit either them or me. Thank you again for your generous email.

“Yours most sincerely, Peter Van Houten, via Lidewij Vliegenthart.”

“Wow,” I said. “Are you making this up?”

“Hazel Grace, could I, with my meager intellectual capacities, make up a letter from Peter Van Houten featuring phrases like ‘our triumphantly digitized contemporaneity’?”

“You could not,” I allowed. “Can I, can I have the email address?”

“Of course,” Augustus said, like it was not the best gift ever.

I spent the next two hours writing an email to Peter Van Houten. It seemed to get worse each time I rewrote it, but I couldn’t stop myself

Dear Mr. Peter Van Houten
(c/o Lidewij Vliegenthart),

My name is Hazel Grace Lancaster. My friend Augustus Waters, who read *An Imperial Affliction* at my recommendation, just received an email from you at this address. I hope you will not mind that Augustus shared that email with me.

Mr. Van Houten, I understand from your email to Augustus that you are not planning to publish any more books. In a way, I am disappointed, but I'm also relieved: I never have to worry whether your next book will live up to the magnificent perfection of the original. As a three-year survivor of Stage IV cancer, I can tell you that you got everything right in *An Imperial Affliction*. Or at least you got *me* right. Your book has a way of telling me what I'm feeling before I even feel it, and I've reread it dozens of times.

I wonder, though, if you would mind answering a couple questions I have about what happens after the end of the novel. I understand the book ends because Anna dies or becomes too ill to continue writing it, but I would really like to know what happens to Anna's mom—whether she married the Dutch Tulip Man, whether she ever has another child, and whether she stays at 917 W. Temple, etc. Also, is the Dutch Tulip Man a fraud or does he really love them? What happens to Anna's friends—particularly Claire and Jake? Do they stay together? And lastly—I realize that this is the kind of deep and thoughtful question you always hoped your readers would ask—what becomes of Sisyphus the Hamster? These questions have haunted me for years—and I don't know how long I have left to get answers to them.

I know these are not important literary questions and that your book is full of important literary questions, but I would just really like to know.

And of course, if you ever do decide to write anything else, even if you don't want to publish it, I'd love to read it. Frankly, I'd read your grocery lists.

Yours with great admiration,
Hazel Grace Lancaster
(age 16)

After I sent it, I called Augustus back, and we stayed up late talking about *An Imperial Affliction*, and I read him the Emily Dickinson poem that Van Houten had used for the title, and he said I had a good voice for reading and didn't pause too long for the line breaks, and then he told me that the sixth *Price of Dawn* book, *The Blood Approves*, begins with a quote from a poem. It took him a minute to find the book, but finally he read the quote to me: "Say your life broke down. The last good kiss / You had was years ago."

"Not bad," I said. "Bit pretentious. I believe Max Mayhem would refer to that as 'sissy shit'."

"Yes, with his teeth gritted, no doubt. God, Mayhem grits his teeth a lot in these books. He's definitely going to get TMJ, if he survives all this combat." And then after a second, Gus asked, "When was the last good kiss you had?"

I thought about it. My kissing—all prediagnosis—had been uncomfortable and slobbery, and on some level it always felt like kids playing at being grown. But of course it had been a while. "Years ago," I said finally. "You?"

"I had a few good kisses with my ex-girlfriend, Caroline Mathers."

"Years ago?"

"The last one was just less than a year ago."

"What happened?"

"During the kiss?"

"No, with you and Caroline."

"Oh," he said. And then after a second, "Caroline is no longer suffering from personhood."

"Oh," I said.

"Yeah," he said.

"I'm sorry," I said. I'd known plenty of dead people, of course. But I'd never dated one. I couldn't even imagine it, really."

"Not your fault, Hazel Grace. We're all just side effects, right?"

"Barnacles on the containership of consciousness," I said, quoting *AIA*.

"Okay," he said. "I gotta go to sleep. It's almost one."

"Okay," I said.

"Okay," he said.

I giggled and said, "Okay." And then the line was quiet but not dead. I almost felt like he was there in my room with me, but in a way it was better, like I was not in my room and he

was not in his, but instead we were together in some invisible and tenuous third space that could only be visited on the phone.

“Okay,” he said after forever. “Maybe *okay* will be our *always*.”

“Okay,” I said.

It was Augustus who finally hung up.

CHAPTER TWELVE

I woke up at four in the Dutch morning ready for the day. All attempts to go back to sleep failed, so I lay there with the BiPAP pumping the air in and urging it out, enjoying the dragon sounds but wishing I could choose my breaths.

I reread *An Imperial Affliction* until Mom woke up and rolled over toward me around six. She nuzzled her head against my shoulder, which felt uncomfortable and vaguely Augustinian.

The hotel brought a breakfast to our room that, much to my delight, featured *deli meat* among many other denials of American breakfast constructions. The dress I’d planned to wear to meet Peter Van Houten had been moved up in the rotation for the Oranje dinner, so after I showered and got my hair to lie halfway flat, I spent like thirty minutes debating with Mom the various benefits and drawbacks of the available outfits before deciding to dress as much like Anna in *AIA* as possible: Chuck Taylors and dark jeans like she always wore, and a light blue T-shirt.

The shirt was a screen print of a famous Surrealist artwork by René Magritte in which he drew a pipe and then beneath it wrote in cursive *Ceci n’est pas une pipe*. (“This is not a pipe.”)

“I just don’t get that shirt,” Mom said.

“Peter Van Houten will get it, trust me. There are like seven thousand Magritte references in *An Imperial Affliction*.”

“But it is a pipe.”

“No, it’s not,” I said. “It’s a *drawing* of a pipe. Get it? All representations of a thing are inherently abstract. It’s very clever.”

“How did you get so grown up that you understand things that confuse your ancient mother?” Mom asked. “It seems like just yesterday that I was telling seven-year-old Hazel why the sky was blue. You thought I was a genius back then.”

“Why *is* the sky blue?” I asked.

“Cuz,” she answered. I laughed.

As it got closer to ten, I grew more and more nervous: nervous to see Augustus; nervous to meet Peter Van Houten; nervous that my outfit was not a good outfit; nervous that we wouldn’t find the right house since all the houses in Amsterdam looked pretty similar; nervous that we would get lost and never make it back to the Filosoof; nervous nervous nervous. Mom kept trying to talk to me, but I couldn’t really listen. I was about to ask her to go upstairs and make sure Augustus was up when he knocked.

I opened the door. He looked down at the shirt and smiled. “Funny,” he said.

“Don’t call my boobs funny,” I answered.

“Right here,” Mom said behind us. But I’d made Augustus blush and put him enough off his game that I could finally bear to look up at him.

“You sure you don’t want to come?” I asked Mom.

“I’m going to the Rijksmuseum and the Vondelpark today,” she said. “Plus, I just don’t get his book. No offense. Thank him and Lidewij for us, okay?”

“Okay,” I said. I hugged Mom, and she kissed my head just above my ear.

Peter Van Houten’s white row house was just around the corner from the hotel, on the Vondelstraat, facing the park. Number 158. Augustus took me by one arm and grabbed the oxygen cart with the other, and we walked up the three steps to the lacquered blue-black front door. My heart pounded. One closed door away from the answers I’d dreamed of ever since I first read that last unfinished page.

Inside, I could hear a bass beat thumping loud enough to rattle the windowsills. I wondered whether Peter Van Houten had a kid who liked rap music.

I grabbed the lion’s-head door knocker and knocked tentatively. The beat continued. “Maybe he can’t hear over the music?” Augustus asked. He grabbed the lion’s head and knocked much louder.

The music disappeared, replaced by shuffled footsteps. A dead bolt slid. Another. The door creaked open. A potbellied man with thin hair, sagging jowls, and a week-old beard squinted into the sunlight. He wore baby-blue man pajamas like guys in old movies. His face and belly were so round, and his arms so skinny, that he looked like a dough ball with four sticks stuck into it. “Mr. Van Houten?” Augustus asked, his voice squeaking a bit.

The door slammed shut. Behind it, I heard a stammering, reedy voice shout, “LEEE-DUH-VIGH!” (Until then, I’d pronounced his assistant’s name like lid-uh-widge.)

We could hear everything through the door. “Are they here, Peter?” a woman asked.

“There are—Lidewij, there are two adolescent apparitions outside the door.”

“Apparitions?” she asked with a pleasant Dutch lilt.

Van Houten answered in a rush. “Phantasms specters ghouls visitants post-terrestrials *apparitions*, Lidewij. How can someone pursuing a postgraduate degree in American literature display such abominable English-language skills?”

“Peter, those are not post-terrestrials. They are Augustus and Hazel, the young fans with whom you have been corresponding.”

“They are—what? They—I thought they were in America!”

“Yes, but you invited them here, you will remember.”

“Do you know why I left America, Lidewij? So that I would never again have to encounter Americans.”

“But you are an American.”

“Incurably so, it seems. But as to these Americans, you must tell them to leave at once, that there has been a terrible mistake, that the blessed Van Houten was making a rhetorical offer to meet, not an actual one, that such offers must be read symbolically.”

I thought I might throw up. I looked over at Augustus, who was staring intently at the door, and saw his shoulders slacken.

“I will not do this, Peter,” answered Lidewij. “You *must* meet them. You must. You need to see them. You need to see how your work matters.”

“Lidewij, did you knowingly deceive me to arrange this?” A long silence ensued, and then finally the door opened again. He turned his head metronomically from Augustus to me, still squinting. “Which of you is Augustus Waters?” he asked. Augustus raised his hand tentatively. Van Houten nodded and said, “Did you close the deal with that chick yet?”

Whereupon I encountered for the first and only time a truly speechless Augustus Waters. “I,” he started, “um, I, Hazel, um. Well.”

“This boy appears to have some kind of developmental delay,” Peter Van Houten said to Lidewij.

“*Peter*,” she scolded.

“Well,” Peter Van Houten said, extending his hand to me. “It is at any rate a pleasure to meet such ontologically improbable creatures.” I shook his swollen hand, and then he

shook hands with Augustus. I was wondering what *ontologically* meant. Regardless, I liked it. Augustus and I were together in the Improbable Creatures Club: us and duck-billed platypuses.

Of course, I had hoped that Peter Van Houten would be sane, but the world is not a wish-granting factory. The important thing was that the door was open and I was crossing the threshold to learn what happens after the end of *An Imperial Affliction*. That was enough. We followed him and Lidewij inside, past a huge oak dining room table with only two chairs, into a creepily sterile living room. It looked like a museum, except there was no art on the empty white walls. Aside from one couch and one lounge chair, both a mix of steel and black leather, the room seemed empty. Then I noticed two large black garbage bags, full and twist-tied, behind the couch.

“Trash?” I mumbled to Augustus soft enough that I thought no one else would hear.

“Fan mail,” Van Houten answered as he sat down in the lounge chair. “Eighteen years’ worth of it. Can’t open it. Terrifying. Yours are the first missives to which I have replied, and look where that got me. I frankly find the reality of readers wholly unappetizing.”

That explained why he’d never replied to my letters: He’d never read them. I wondered why he kept them at all, let alone in an otherwise empty formal living room. Van Houten kicked his feet up onto the ottoman and crossed his slippers. He motioned toward the couch. Augustus and I sat down next to each other, but not too next.

“Would you care for some breakfast?” asked Lidewij.

I started to say that we’d already eaten when Peter interrupted. “It is far too early for breakfast, Lidewij.”

“Well, they are from America, Peter, so it is past noon in their bodies.”

“Then it’s too late for breakfast,” he said. “However, it being after noon in the body and whatnot, we should enjoy a cocktail. Do you drink Scotch?” he asked me.

“Do I—um, no, I’m fine,” I said.

“Augustus Waters?” Van Houten asked, nodding toward Gus.

“Uh, I’m good.”

“Just me, then, Lidewij. Scotch and water, please.” Peter turned his attention to Gus, asking, “You know how we make a Scotch and water in this home?”

“No, sir,” Gus said.

“We pour Scotch into a glass and then call to mind thoughts of water, and then we mix the actual Scotch with the abstracted idea of water.”

Lidewij said, “Perhaps a bit of breakfast first, Peter.”

He looked toward us and stage-whispered, “She thinks I have a drinking problem.”

“And I think that the sun has risen,” Lidewij responded. Nonetheless, she turned to the bar in the living room, reached up for a bottle of Scotch, and poured a glass half full. She carried it to him. Peter Van Houten took a sip, then sat up straight in his chair. “A drink this good deserves one’s best posture,” he said.

I became conscious of my own posture and sat up a little on the couch. I rearranged my cannula. Dad always told me that you can judge people by the way they treat waiters and assistants. By this measure, Peter Van Houten was possibly the world’s douchiest douche. “So you like my book,” he said to Augustus after another sip.

“Yeah,” I said, speaking up on Augustus’s behalf. “And yes, we—well, Augustus, he made meeting you his Wish so that we could come here, so that you could tell us what happens after the end of *An Imperial Affliction*.”

Van Houten said nothing, just took a long pull on his drink.

After a minute, Augustus said, “Your book is sort of the thing that brought us together.”

“But you aren’t together,” he observed without looking at me.

“The thing that brought us nearly together,” I said.

Now he turned to me. “Did you dress like her on purpose?”

“Anna?” I asked.

He just kept staring at me.

“Kind of,” I said.

He took a long drink, then grimaced. “I do not have a drinking problem,” he announced, his voice needlessly loud. “I have a Churchillian relationship with alcohol: I can crack jokes and govern England and do anything I want to do. Except not drink.” He glanced over at Lidewij and nodded toward his glass. She took it, then walked back to the bar. “Just the idea of water, Lidewij,” he instructed.

“Yah, got it,” she said, the accent almost American.

The second drink arrived. Van Houten’s spine stiffened again out of respect. He kicked off his slippers. He had really ugly feet. He was rather ruining the whole business of authorial genius for me. But he had the answers.

“Well, um,” I said, “first, we do want to say thank you for dinner last night and—”

“We bought them dinner last night?” Van Houten asked Lidewij.

“Yes, at Oranje.”

“Ah, yes. Well, believe me when I say that you do not have me to thank but rather Lidewij, who is exceptionally talented in the field of spending my money.”

“It was our pleasure,” Lidewij said.

“Well, thanks, at any rate,” Augustus said. I could hear annoyance in his voice.

“So here I am,” Van Houten said after a moment. “What are your questions?”

“Um,” Augustus said.

“He seemed so intelligent in print,” Van Houten said to Lidewij regarding Augustus. “Perhaps the cancer has established a beachhead in his brain.”

“Peter,” Lidewij said, duly horrified.

I was horrified, too, but there was something pleasant about a guy so despicable that he wouldn't treat us deferentially. “We do have some questions, actually,” I said. “I talked about them in my email. I don't know if you remember.”

“I do not.”

“His memory is compromised,” Lidewij said.

“If only my memory would compromise,” Van Houten responded.

“So, our questions,” I repeated.

“She uses the royal we,” Peter said to no one in particular. Another sip. I didn't know what Scotch tasted like, but if it tasted anything like champagne, I couldn't imagine how he could drink so much, so quickly, so early in the morning. “Are you familiar with Zeno's tortoise paradox?” he asked me.

“We have questions about what happens to the characters after the end of the book, specifically Anna's—”

“You wrongly assume that I need to hear your question in order to answer it. You are familiar with the philosopher Zeno?” I shook my head vaguely. “Alas. Zeno was a pre-Socratic philosopher who is said to have discovered forty paradoxes within the worldview put forth by Parmenides—surely you know Parmenides,” he said, and I nodded that I knew Parmenides, although I did not. “Thank God,” he said. “Zeno professionally specialized in revealing the inaccuracies and oversimplifications of Parmenides, which wasn't difficult, since Parmenides was spectacularly wrong everywhere and always. Parmenides is valuable in precisely the way that it is valuable to have an acquaintance who reliably picks the wrong horse each and every time you take him to the racetrack. But Zeno's most important—wait, give me a sense of your familiarity with Swedish hip-hop.”

I could not tell if Peter Van Houten was kidding. After a moment, Augustus answered for me.

“Limited,” he said.

“Okay, but presumably you know Afasi och Filthy’s seminal album *Fläcken*.”

“We do not,” I said for the both of us.

“Lidewij, play ‘Bomfalleralla’ immediately.” Lidewij walked over to an MP3 player, spun the wheel a bit, then hit a button. A rap song boomed from every direction. It sounded like a fairly regular rap song, except the words were in Swedish.

After it was over, Peter Van Houten looked at us expectantly, his little eyes as wide as they could get. “Yeah?” he asked. “Yeah?”

I said, “I’m sorry, sir, but we don’t speak Swedish.”

“Well, of course you don’t. Neither do I. Who the hell speaks Swedish? The important thing is not whatever nonsense the voices are *saying*, but what the voices are *feeling*. Surely you know that there are only two emotions, love and fear, and that Afasi och Filthy navigate between them with the kind of facility that one simply does not find in hip-hop music outside of Sweden. Shall I play it for you again?”

“Are you joking?” Gus said.

“Pardon?”

“Is this some kind of performance?” He looked up at Lidewij and asked, “Is it?”

“I’m afraid not,” Lidewij answered. “He’s not always—this is unusually—”

“Oh, shut up, Lidewij. Rudolf Otto said that if you had not encountered the numinous, if you have not experienced a nonrational encounter with the *mysterium tremendum*, then his work was not for you. And I say to you, young friends, that if you cannot hear Afasi och Filthy’s bravadic response to fear, then my work is not for you.”

I cannot emphasize this enough: It was a completely normal rap song, except in Swedish. “Um,” I said. “So about *An Imperial Affliction*. Anna’s mom, when the book ends, is about to—”

Van Houten interrupted me, tapping his glass as he talked until Lidewij refilled it again. “So Zeno is most famous for his tortoise paradox. Let us imagine that you are in a race with a tortoise. The tortoise has a ten-yard head start. In the time it takes you to run that ten yards, the tortoise has maybe moved one yard. And then in the time it takes you to make up that distance, the tortoise goes a bit farther, and so on forever. You are faster than the tortoise but you can never catch him; you can only decrease his lead.

“Of course, you just run past the tortoise without contemplating the mechanics involved, but the question of how you are able to do this turns out to be incredibly complicated, and no one really solved it until Cantor showed us that some infinities are bigger than other infinities.

“Um,” I said.

“I assume that answers your question,” he said confidently, then sipped generously from his glass.

“Not really,” I said. “We were wondering, after the end of *An Imperial Affliction*—”

“I disavow everything in that putrid novel,” Van Houten said, cutting me off.

“No,” I said.

“Excuse me?”

“No, that is not acceptable,” I said. “I understand that the story ends midnarrative because Anna dies or becomes too sick to continue, but you said you would tell us what happens to everybody, and that’s why we’re here, and we, *I* need you to tell me.”

Van Houten sighed. After another drink, he said, “Very well. Whose story do you seek?”

“Anna’s mom, the Dutch Tulip Man, Sisyphus the Hamster, I mean, just—what happens to everyone.”

Van Houten closed his eyes and puffed his cheeks as he exhaled, then looked up at the exposed wooden beams crisscrossing the ceiling. “The hamster,” he said after a while. “The hamster gets adopted by Christine”—who was one of Anna’s presickness friends. That made sense. Christine and Anna played with Sisyphus in a few scenes. “He is adopted by Christine and lives for a couple years after the end of the novel and dies peacefully in his hamster sleep.”

Now we were getting somewhere. “Great,” I said. “Great. Okay, so the Dutch Tulip Man. Is he a con man? Do he and Anna’s mom get married?”

Van Houten was still staring at the ceiling beams. He took a drink. The glass was almost empty again. “Lidewij, I can’t do it. I can’t. I can’t.” He leveled his gaze to me. “*Nothing* happens to the Dutch Tulip Man. He isn’t a con man or not a con man; he’s *God*. He’s an obvious and unambiguous metaphorical representation of *God*, and asking what becomes of him is the intellectual equivalent of asking what becomes of the disembodied eyes of Dr. T. J. Eckleburg in *Gatsby*. Do he and Anna’s mom get married? We are speaking of a novel, dear child, not some historical enterprise.”

“Right, but surely you must have thought about what happens to them, I mean as characters, I mean independent of their metaphorical meanings or whatever.”

“They’re fictions,” he said, tapping his glass again. “Nothing happens to them.”

“You said you’d tell me,” I insisted. I reminded myself to be assertive. I had to keep his addled attention on my questions.

“Perhaps, but I was under the misguided impression that you were incapable of transatlantic travel. I was trying . . . to provide you some comfort, I suppose, which I should know better than to attempt. But to be perfectly frank, this childish idea that the author of a novel has some special insight into the characters in the novel . . . it’s ridiculous. That novel was composed of scratches on a page, dear. The characters inhabiting it have no life outside of those scratches. What *happened* to them? They all ceased to exist the moment the novel ended.”

“No,” I said. I pushed myself up off the couch. “No, I understand that, but it’s impossible not to imagine a future for them. You are the most qualified person to imagine that future. Something happened to Anna’s mother. She either got married or didn’t. She either moved to Holland with the Dutch Tulip Man or didn’t. She either had more kids or didn’t. I need to know what happens to her.”

Van Houten pursed his lips. “I regret that I cannot indulge your childish whims, but I refuse to pity you in the manner to which you are well accustomed.”

“I don’t want your pity,” I said.

“Like all sick children,” he answered dispassionately, “you say you don’t want pity, but your very existence depends upon it.”

“Peter,” Lidewij said, but he continued as he reclined there, his words getting rounder in his drunken mouth. “Sick children inevitably become arrested: You are fated to live out your days as the child you were when diagnosed, the child who believes there is life after a novel ends. And we, as adults, we pity this, so we pay for your treatments, for your oxygen machines. We give you food and water though you are unlikely to live long enough—”

“PETER!” Lidewij shouted.

“You are a side effect,” Van Houten continued, “of an evolutionary process that cares little for individual lives. You are a failed experiment in mutation.”

“I RESIGN!” Lidewij shouted. There were tears in her eyes. But I wasn’t angry. He was looking for the most hurtful way to tell the truth, but of course I already knew the truth. I’d had years of staring at ceilings from my bedroom to the ICU, and so I’d long ago found

the most hurtful ways to imagine my own illness. I stepped toward him. “Listen, douchebags,” I said, “you’re not going to tell me anything about disease I don’t already know. I need one and only one thing from you before I walk out of your life forever: WHAT HAPPENS TO ANNA’S MOTHER?”

He raised his flabby chins vaguely toward me and shrugged his shoulders. “I can no more tell you what happens to her than I can tell you what becomes of Proust’s Narrator or Holden Caulfield’s sister or Huckleberry Finn after he lights out for the territories.”

“BULLSHIT! That’s bullshit. Just tell me! Make something up!”

“No, and I’ll thank you not to curse in my house. It isn’t becoming of a lady.”

I still wasn’t angry, exactly, but I was very focused on getting the thing I’d been promised. Something inside me welled up and I reached down and smacked the swollen hand that held the glass of Scotch. What remained of the Scotch splashed across the vast expanse of his face, the glass bouncing off his nose and then spinning balletically through the air, landing with a shattering crash on the ancient hardwood floors.

“Lidewij,” Van Houten said calmly, “I’ll have a martini, if you please. Just a whisper of vermouth.”

“I have resigned,” Lidewij said after a moment.

“Don’t be ridiculous.”

I didn’t know what to do. Being nice hadn’t worked. Being mean hadn’t worked. I needed an answer. I’d come all this way, hijacked Augustus’s Wish. I needed to know.

“Have you ever stopped to wonder,” he said, his words slurring now, “why you care so much about your silly questions?”

“YOU PROMISED!” I shouted, hearing Isaac’s impotent wailing echoing from the night of the broken trophies. Van Houten didn’t reply.

I was still standing over him, waiting for him to say something to me when I felt Augustus’s hand on my arm. He pulled me away toward the door, and I followed him while Van Houten ranted to Lidewij about the ingratitude of contemporary teenagers and the death of polite society, and Lidewij, somewhat hysterical, shouted back at him in rapid-fire Dutch.

“You’ll have to forgive my former assistant,” he said. “Dutch is not so much a language as an ailment of the throat.”

Augustus pulled me out of the room and through the door to the late spring morning and the falling confetti of the elms.

CHAPTER TWENTY-FIVE

I woke up the next morning panicked because I'd dreamed of being alone and boatless in a huge lake. I bolted up, straining against the BiPAP, and felt Mom's arm on me.

"Hi, you okay?" My heart raced, but I nodded. Mom said, "Kaitlyn's on the phone for you." I pointed at my BiPAP. She helped me get it off and hooked me up to Philip and then finally I took my cell from Mom and said, "Hey, Kaitlyn."

"Just calling to check in," she said. "See how you're doing."

"Yeah, thanks," I said. "I'm doing okay."

"You've just had the worst luck, darling. It's *unconscionable*."

"I guess," I said. I didn't think much about my luck anymore one way or the other. Honestly, I didn't really want to talk with Kaitlyn about anything, but she kept dragging the conversation along.

"So what was it like?" she asked.

"Having your boyfriend die? Um, it sucks."

"No," she said. "Being in love." "Oh," I said.

"Oh. It was . . . it was nice to spend time with someone so interesting. We were very different, and we disagreed about a lot of things, but he was always so interesting, you know?"

"Alas, I do not. The boys I'm acquainted with are vastly uninteresting."

"He wasn't perfect or anything. He wasn't your fairy-tale Prince Charming or whatever. He tried to be like that sometimes, but I liked him best when that stuff fell away."

"Do you have like a scrapbook of pictures and letters he wrote?"

"I have some pictures, but he never really wrote me letters. Except, well there are some missing pages from his notebook that might have been something for me, but I guess he threw them away or they got lost or something."

"Maybe he mailed them to you," she said.

"Nah, they'd've gotten here."

"Then maybe they weren't written for you," she said. "Maybe . . . I mean, not to depress you or anything, but maybe he wrote them for someone else and mailed them—"

"VAN HOUTEN!" I shouted.

"Are you okay? Was that a cough?"

"Kaitlyn, I love you. You are a genius. I have to go."

I hung up, rolled over, reached for my laptop, turned it on, and emailed lidewij.vliegenthart.

Lidewij,

I believe Augustus Waters sent a few pages from a notebook to Peter Van Houten shortly before he (Augustus) died. It is very important to me that someone reads these pages. I want to read them, of course, but maybe they weren't written for me. Regardless, they must be read. They must be. Can you help?

Your friend,
Hazel Grace Lancaster

She responded late that afternoon.

Dear Hazel,

I did not know that Augustus had died. I am very sad to hear this news. He was such a very charismatic young man. I am so sorry, and so sad.

I have not spoken to Peter since I resigned that day we met. It is very late at night here, but I am going over to his house first thing in the morning to find this letter and force him to read it. Mornings were his best time, usually.

Your friend,
Lidewij Vliegenthart

p.s. I am bringing my boyfriend in case we have to physically restrain Peter.

I wondered why he'd written Van Houten in those last days instead of me, telling Van Houten that he'd be redeemed if only he gave me my sequel. Maybe the notebook pages had just repeated his request to Van Houten. It made sense, Gus leveraging his terminality to make my dream come true: The sequel was a tiny thing to die for, but it was the biggest thing left at his disposal.

I refreshed my email continually that night, slept for a few hours, and then commenced to refreshing around five in the morning. But nothing arrived. I tried to watch TV to distract myself, but my thoughts kept drifting back to Amsterdam, imagining Lidewij Vliegthart and her boyfriend bicycling around town on this crazy mission to find a dead kid's last correspondence. How fun it would be to bounce on the back of Lidewij Vliegthart's bike down the brick streets, her curly red hair blowing into my face, the smell of the canals and cigarette smoke, all the people sitting outside the cafés drinking beer, saying their r's and g's in a way I'd never learn.

I missed the future. Obviously I knew even before his recurrence that I'd never grow old with Augustus Waters. But thinking about Lidewij and her boyfriend, I felt robbed. I would probably never again see the ocean from thirty thousand feet above, so far up that you can't make out the waves or any boats, so that the ocean is a great and endless monolith. I could imagine it. I could remember it. But I couldn't see it again, and it occurred to me that the voracious ambition of humans is never sated by dreams coming true, because there is always the thought that everything might be done better and again.

That is probably true even if you live to be ninety—although I'm jealous of the people who get to find out for sure. Then again, I'd already lived twice as long as Van Houten's daughter. What he wouldn't have given to have a kid die at sixteen.

Suddenly Mom was standing between the TV and me, her hands folded behind her back. "Hazel," she said. Her voice was so serious I thought something might be wrong.

"Yes?"

"Do you know what today is?"

"It's not my birthday, is it?"

She laughed. "Not just yet. It's July fourteenth, Hazel."

"Is it your birthday?"

"No . . ." "Is it Harry Houdini's birthday?"

"No ..."

"I am really tired of guessing."

"IT IS BASTILLE DAY!" She pulled her arms from behind her back, producing two small plastic French flags and waving them enthusiastically.

"That sounds like a fake thing. Like Cholera Awareness Day."

“I assure you, Hazel, that there is nothing fake about Bastille Day. Did you know that two hundred and twenty-three years ago today, the people of France stormed the Bastille prison to arm themselves to fight for their freedom?”

“Wow,” I said. “We should celebrate this momentous anniversary.”

“It so happens that I have just now scheduled a picnic with your father in Holliday Park.”

She never stopped trying, my mom. I pushed against the couch and stood up. Together, we cobbled together some sandwich makings and found a dusty picnic basket in the hallway utility closet.

It was kind of a beautiful day, finally real summer in Indianapolis, warm and humid—the kind of weather that reminds you after a long winter that while the world wasn’t built for humans, we were built for the world. Dad was waiting for us, wearing a tan suit, standing in a handicapped parking spot typing away on his handheld. He waved as we parked and then hugged me. “What a day,” he said. “If we lived in California, they’d all be like this.”

“Yeah, but then you wouldn’t enjoy them,” my mom said. She was wrong, but I didn’t correct her.

We ended up putting our blanket down by the Ruins, this weird rectangle of Roman ruins plopped down in the middle of a field in Indianapolis. But they aren’t real ruins: They’re like a sculptural re-creation of ruins built eighty years ago, but the fake Ruins have been neglected pretty badly, so they have kind of become actual ruins by accident. Van Houten would like the Ruins. Gus, too.

So we sat in the shadow of the Ruins and ate a little lunch. “Do you need sunscreen?” Mom asked.

“I’m okay,” I said.

You could hear the wind in the leaves, and on that wind traveled the screams of the kids on the playground in the distance, the little kids figuring out how to be alive, how to navigate a world that was not built for them by navigating a playground that was. Dad saw me watching the kids and said, “You miss running around like that?”

“Sometimes, I guess.” But that wasn’t what I was thinking. I was just trying to notice everything: the light on the ruined Ruins, this little kid who could barely walk discovering a stick at the corner of the playground, my indefatigable mother zigzagging mustard across her

turkey sandwich, my dad patting his handheld in his pocket and resisting the urge to check it, a guy throwing a Frisbee that his dog kept running under and catching and returning to him.

Who am I to say that these things might not be forever? Who is Peter Van Houten to assert as fact the conjecture that our labor is temporary? All I know of heaven and all I know of death is in this park: an elegant universe in ceaseless motion, teeming with ruined ruins and screaming children.

My dad was waving his hand in front of my face. "Tune in, Hazel. Are you there?"

"Sorry, yeah, what?"

"Mom suggested we go see Gus?"

"Oh. Yeah," I said.

So after lunch, we drove down to Crown Hill Cemetery, the last and final resting place of three vice presidents, one president, and Augustus Waters. We drove up the hill and parked. Cars roared by behind us on Thirty-eighth Street. It was easy to find his grave: It was the newest. The earth was still mounded above his coffin. No headstone yet.

I didn't feel like he was there or anything, but I still took one of Mom's dumb little French flags and stuck it in the ground at the foot of his grave. Maybe passersby would think he was a member of the French Foreign Legion or some heroic mercenary.

* * *

Lidewij finally wrote back just after six P.M. while I was on the couch watching both TV and videos on my laptop. I saw immediately there were four attachments to the email and I wanted to open them first, but I resisted temptation and read the email.

Dear Hazel,

Peter was very intoxicated when we arrived at his house this morning, but this made our job somewhat easier. Bas (my boyfriend) distracted him while I searched through the garbage bag Peter keeps with the fan mail in it, but then I realized that Augustus knew Peter's address. There was a large pile of mail on his dining room table, where I found the letter very quickly. I opened it and saw that it was addressed to Peter, so I asked him to read it.

He refused.

At this point, I became very angry, Hazel, but I did not yell at him. Instead, I told him that he owed it to his dead daughter to read this letter from a dead boy, and I gave him the letter and he read the entire thing and said—I quote him directly—“Send it to the girl and tell her I have nothing to add.”

I have not read the letter, although my eyes did fall on some phrases while scanning the pages. I have attached them here and then will mail them to you at your home; your address is the same?

May God bless and keep you, Hazel.

Your friend,
Lidewij Vliegenthart

I clicked open the four attachments. His handwriting was messy, slanting across the page, the size of the letters varying, the color of the pen changing. He'd written it over many days in varying degrees of consciousness.

Van Houten,

I'm a good person but a shitty writer. You're a shitty person but a good writer. We'd make a good team. I don't want to ask you any favors, but if you have time—and from what I saw, you have plenty—I was wondering if you could write a eulogy for Hazel. I've got notes and everything, but if you could just make it into a coherent whole or whatever? Or even just tell me what I should say differently.

Here's the thing about Hazel: Almost everyone is obsessed with leaving a mark upon the world. Bequeathing a legacy. Outlasting death. We all want to be remembered. I do, too. That's what bothers me most, is being another unremembered casualty in the ancient and inglorious war against disease.

I want to leave a mark.

But Van Houten: The marks humans leave are too often scars. You build a hideous minimall or start a coup or try to become a rock star and you think, “They’ll remember me now,” but (a) they don’t remember you, and (b) all you leave behind are more scars. Your coup becomes a dictatorship. Your minimall becomes a lesion.

(Okay, maybe I’m not such a shitty writer. But I can’t pull my ideas together, Van Houten. My thoughts are stars I can’t fathom into constellations.)

We are like a bunch of dogs squirting on fire hydrants. We poison the groundwater with our toxic piss, marking everything MINE in a ridiculous attempt to survive our deaths. I can’t stop peeing on fire hydrants. I know it’s silly and useless—epically useless in my current state—but I am an animal like any other.

Hazel is different. She walks lightly, old man. She walks lightly upon the earth. Hazel knows the truth: We’re as likely to hurt the universe as we are to help it, and we’re not likely to do either.

People will say it’s sad that she leaves a lesser scar, that fewer remember her, that she was loved deeply but not widely. But it’s not sad, Van Houten. It’s triumphant. It’s heroic. Isn’t that the real heroism? Like the doctors say: First, do no harm.

The real heroes anyway aren’t the people doing things; the real heroes are the people NOTICING things, paying attention. The guy who invented the smallpox vaccine didn’t actually invent anything. He just noticed that people with cowpox didn’t get smallpox.

After my PET scan lit up, I snuck into the ICU and saw her while she was unconscious. I just walked in behind a nurse with a badge and I got to sit next to her for like ten minutes before I got caught. I really thought she was going to die before I could tell her that I was going to die, too. It was brutal: the incessant mechanized haranguing of intensive care. She had this dark cancer water dripping out of her chest. Eyes closed. Intubated. But her hand was still her hand, still warm and the nails painted this almost black dark blue and I just held her hand and tried to imagine the

world without us and for about one second I was a good enough person to hope she died so she would never know that I was going, too. But then I wanted more time so we could fall in love. I got my wish, I suppose. I left my scar.

A nurse guy came in and told me I had to leave, that visitors weren't allowed, and I asked if she was doing okay, and the guy said, "She's still taking on water." A desert blessing, an ocean curse.

What else? She is so beautiful. You don't get tired of looking at her. You never worry if she is smarter than you: You know she is. She is funny without ever being mean. I love her. I am so lucky to love her, Van Houten. You don't get to choose if you get hurt in this world, old man, but you do have some say in who hurts you. I like my choices. I hope she likes hers.

I do, Augustus.

I do.